

NOTE DE CURS

Urmărirea penală

(cuprinde modificările intervenite prin Legea nr. 202/2010)

***Formator: Ruxandra-Paula Răileanu,
Procuror la Parchetul de pe lângă Tribunalul București detașat la S.N.G.***

CUPRINS:

Obiectul urmăririi penale

Limitele urmăririi penale

Trăsături caracteristice ale urmăririi penale

Organele de urmărire penală

Actele organelor de urmărire penală

Competența organelor de urmărire penală și a organelor de constatare

Competența procurorului în efectuarea urmăririi penale

Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală

Modalități de exercitare a supravegherii

Efectuarea urmăririi penale

1. Modurile generale de sesizare a organelor de urmărire penală

2. Modurile speciale de sesizare a organelor de urmărire penală

3. Actele premergătoare

4. Începerea urmăririi penale –art.229 Cod de procedură penală .

5. Desfășurarea urmăririi penale

6. Încetarea urmăririi penale

7. Suspendarea urmăririi penale (art. 239-241 C. proc. pen.)

8. Scoaterea de sub urmărire penală

9. Clasarea

10. Prezentarea materialului de urmărire penală învinuitului și inculpatului (art.250 și 257 Cod de procedură penală)

Terminarea urmăririi penale (art.255-260 Cod de procedură penală).

: Trimiterea în judecată (art.261-269 Cod de procedură penală

: Reluarea urmăririi penale

: Plângerea împotriva actelor și măsurilor de urmărire penală

: Rolul activ al grefierului în activitatea de urmărire penală atribuții, norme deontologice

Acte procesuale și procedurale comune

1. Distincția dintre actele procesuale și actele procedurale.

2. Clasificarea actelor procesuale și procedurale comune.

: Acte procedurale

1. Cererea

2. Citația.

3. Mandatul de aducere și comunicarea actelor de procedură.

: Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite

1. Modificarea actelor procedurale (art.194).

2. Îndreptarea erorilor materiale . Art.195 C. proc. pen.

3. Înlăturarea unor omisiuni vădite

: Instituții legate de actele procesuale și procedurale.

1. Termenele și Sancțiunile procedurale.

2. Cheltuielile judiciare.

3. Amenda judiciară.

Aspecte generale privind circuitul dosarelor și lucrărilor

Nota autorului: Modelele prezentate în curs reprezintă un punct de plecare pentru practicieni. Cu siguranță acestea pot fi îmbunătățite, modificate și adaptate specificului activității fiecărei unități de parchet. De asemenea, consider că, nu există practic o așa-zisă „rețetă” pentru întocmirea unui act (fie el, rezoluție sau ordonanță), legea prevăzând doar elementele obligatorii pe care acesta trebuie să le cuprindă, precum și forma acestuia.

Urmărirea Penală

INTRODUCERE

În structura tipică a procesului penal distingem trei faze:

- urmărirea penală;
- judecata;
- punerea în executare a hotărârilor penale rămase definitive;

Această compartimentare a procesului penal corespunde specificului activităților ce se impun a fi desfășurate în vederea bunei rezolvări a cauzei penale.

Împărțirea procesului penal în mai multe faze o găsim în legislațiile moderne, istoria procesului penal consemnând pe acest plan construcții procesuale din care lipsește o asemenea structură. Bunăoară, forma acuzatorială a procesului penal conducea la rezolvarea cauzei aproape în întregime în ședința de judecată, activitatea premergătoare judecății lipsind aproape cu desăvârșire. Forme însă ușor conturate ale urmăririi penale ca fază distinctă a procesului penal, încep să apară în Europa Apuseană în secolul al XIII-lea când s-a profilat așa numita „investigație” sau „anchetă”.

Desigur că acele forme incipiente ale desfășurării procesului penal, într-o formă mult simplificată, nu răspundeau sarcinilor deosebite care se impun pe planul reacției sociale pentru tragerea la răspundere penală a celor ce săvârșesc infracțiuni.

În mod practic, identificarea autorului unei infracțiuni, prinderea acestuia și administrarea probelor în vederea trimiterii în judecată impun în mod necesar existența unei faze procesuale premergătoare judecății, această etapă fiind ***urmărirea penală***.

Pentru a se ajunge la actul de justiție, în cele mai multe situații nu este suficientă activitatea instanței, după cum de altfel există numeroase cazuri în care conflictul juridic penal născut din săvârșirea reală sau presupusă a unei infracțiuni se poate stinge înainte de pronunțarea unui act jurisdicțional.

A doua fază a procesului penal, ***judecata***, permite continuarea soluționării pricinii penale în condiții de publicitate, deplină

contradictorialitate și de exercitare pleneră a dreptului la apărare, astfel încât hotărârea instanței rămasă definitivă să exprime adevărul cu privire la fapta săvârșită și gradul de vinovăție a făptuitorului, sintetizată în sancțiunea penală aplicată acestuia.

Punerea în executare a hotărârilor penale rămase definitive, a treia fază a procesului penal, are menirea traducerii în viață a hotărârilor penale și realizarea scopului legii penale și ale legii procesual penale.

Rațiunea creării unui modul distinct de urmărire penală constă în faptul că activitatea desfășurată de greșierul din cadrul parchetului este diferită față de cea a greșierului ce își exercită activitatea în instanță.

Prin urmare, este necesară cunoașterea în concret atât a activității greșierului cât și a procurorului în măsura în care interacționează cu atribuțiile acestuia.

Pe de altă parte, Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor reprezintă una dintre principalele modificări legislative intervenite în materie penală în ultimul deceniu, alături de Legea 281/2003, respectiv Legea 356/2006 și O.U.G.60/2006.

Spre deosebire de celelalte acte normative Legea 202/2010 intervine în spațiul legislativ românesc atât în scopul asigurării celerității procedurilor penale cât și în vederea pregătirii implementării noilor coduri, unele dintre reglementările cuprinse în viitoarea codificare regăsindu-se în această lege.

În acest sens în expunerea de motive la această lege s-a arătat: "Dintre disfuncționalitățile majore ale justiției din România, cel mai aspru criticată a fost lipsa de celeritate în soluționarea cauzelor. Întrucât procedurile judiciare se dovedesc deseori greoaie, formaliste, costisitoare și de lungă durată, s-a conștientizat faptul că eficacitatea administrării actului de justiție constă în mare măsură și în celeritatea cu care drepturile și obligațiile consfințite prin hotărâri judecătorești intră în circuitul juridic, asigurându-se astfel stabilitatea raporturilor juridice deduse judecății.

Prin reformarea codurilor de procedură,(...), s-a urmărit, ca obiectiv esențial, crearea în materia procedurilor judiciare a unui cadru legislativ modern care să răspundă pe deplin imperativelor funcționării unei justiții moderne, adaptate așteptărilor sociale, precum și necesității creșterii calității acestui serviciu public.

Ținând însă seama de termenul preconizat pentru intrarea în vigoare a noilor coduri de procedură, se impune instituirea unor norme procedurale cu efecte imediate - în pregătirea implementării codurilor și

în acord cu soluțiile legislative consacrate de acestea - de natură să faciliteze eficientizarea procedurilor judiciare și soluționarea cu celeritate a proceselor."

Prin raportare la obiectivele urmărite Legea 202/2010 a fost denumită "mica reformă" pentru a o delimita de "marea reforma", a legislației penale și procesual penale. Astfel, modificările legislative operate codului de procedură au intrat în vigoare la 25 noiembrie 2010.

NOȚIUNI INTRODUCTIVE DE DREPT PROCESUAL PENAL

Procesul penal – elemente definitorii

Săvârșirea infracțiunii dă naștere unui raport juridic în virtutea căruia statul are dreptul de a trage la răspundere pe autorul faptei care cade sub incidența legii penale. Suportarea consecințelor săvârșirii unei infracțiuni sau tragerea la răspundere penală are loc prin intervenția organelor abilitate într-un mod strict reglementate de lege, norme ce formează materia dreptului procesual penal sau așa numitul drept formal.

Procesul penal, într-o definiție unanim acceptată în doctrină, este *activitatea reglementată de lege, desfășurată într-o cauză penală de către organele judiciare cu participarea părților și a altor persoane, ca titulare de drepturi și obligații, având ca scop constatarea la timp și în mod complet a infracțiunilor și tragerea la răspundere penală a celor care le-au săvârșit, în așa fel încât prin aceasta se asigură ordinea de drept precum și apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.*

Din definiția mai sus enunțată pot fi extrase elementele definitorii ale procesului penal și anume:

- procesul penal este o activitate
- activitatea este reglementată de lege
- se realizează într-o cauză penală
- implică mai multe persoane pe care le vom numi subiecți procesuali
- are un scop bine definit

A. Procesul penal este o activitate prin care organe specializate ale statului (poliție, parchet, instanță) descoperă săvârșirea unor

infrațiuni, identifică pe autorii acestora, administrează probe și trag la răspundere pe cei vinovați.

Această activitate poate îmbrăca diferite forme în funcție de faza procesuală a actului jurisdicțional, adică acte premergătoare, informații, urmărire penală, cercetare judecătorească.

B. Procesul penal este o activitate reglementată de lege în sensul că sunt prevăzute într-o modalitate foarte strictă modul de desfășurare a activităților organelor statului, succesiunea acestora, drepturile și obligațiile participanților.

Astfel, cadrul legislativ procesual penal indică și dispune formele în care se poate materializa activitatea procesuală.

C. Procesul penal se realizează într-o cauză penală în sensul că legile procesuale penale se aplică de către organul judiciar competent doar după săvârșirea unei infrațiuni.

Sub raportul elementelor constitutive ale unei fapte penale declanșarea procesului penal este determinată de elementul material (fapta) și obiectul juridic (valoarea socială ocrotită de lege) al infrațiunii.

D. Procesul penal implică diverși subiecți procesuali desfășurându-se pe de o parte de către organele abilitate ale statului cu participarea părților pe de altă parte (ex. învinuit persoană vătămată) și a altor persoane (ex martor, experți).

E. Procesul penal are ca scop constatarea infrațiunii, tragerea la răspundere a infrațiunilor și asigurarea ordinii de drept și apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

Avem așadar, un scop imediat și un scop general.

Scopul imediat îl constituie constatarea infrațiunii și tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit-o, impunându-se desfășurarea acestei activități cu operativitate (în caz contrar legiuitorul sancționând nerespectarea operativității cu instituția prescripției răspunderii penale).

Scopul general este prevăzut în mod expres de art.1 al.2 C. proc. pen. conform căruia procesul penal trebuie să contribuie la apărarea ordinii de drept, la apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, la prevenirea infrațiunilor precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor.

Urmărirea penală Dispoziții generale

În fiecare fază procesuală sunt rezolvate probleme de a căror soluție depinde trecerea dosarului penal în faza următoare.

Urmărirea penală, datorită finalității și funcționii sale proprii, ocupă un loc deosebit.

Urmărirea penală se înfățișează ca o fază obligatorie a cauzelor penale. Ca excepție, procesul penal are **formă atipică**, în sensul că lipsește urmărirea penală, în cazul extinderii acțiunii penale atunci când în cursul judecății se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată.

Obiectul urmăririi penale

Potrivit art. 200 Cod procedură penală, urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea făptuitorilor și stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este cazul să se dispună sau nu trimiterea lor în judecată.

Strângerea probelor presupune atât operația de adunare a probelor, cât și operația de examinare și evaluare a lor, pentru a se constata dacă sunt sau nu temeiuri suficiente pentru a se putea trimite cauza în faza de judecată;

Existența infracțiunilor: legea are în vedere orice infracțiune, indiferent de forma în care a ajuns aceasta – infracțiune - consumată sau tentativă;

Identificarea făptuitorului: aflarea datelor necesare cunoașterii făptuitorilor (autori, coautori, instigatori, complici), atât în privința persoanei lor fizice, cât și cu privire la identitate;

Stabilirea răspunderii făptuitorilor: materialul probator trebuie să elucideze aspectele legate de materialitatea faptelor, de vinovăția făptuitorului și de existența unor temeiuri în baza cărora acesta să poată fi tras la răspundere penală pentru infracțiunea săvârșită;

Identificarea persoanei vătămate;

Soluționarea acțiunii civile;

Deși nu rezultă expres din conținutul art. 200, în obiectul urmăririi penale se înscrie și **identificarea victimei infracțiunii**, activitate necesară pentru rezolvarea laturii penale și a laturii civile a cauzei penale, luarea unor măsuri procesuale; astfel, luarea măsurilor asigurătorii în ipoteza prevăzută de art. 163 alin. 6 lit. b C. proc. pen. este obligatorie;

Obligația de identificare a victimei infracțiunii rezultă din economia dispozițiilor art. 202, unde se arată că organul de urmărire penală este obligat să strângă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a acesteia, precum și din economia dispozițiilor art. 262 alin.(1) și ale art. 265, care subliniază necesitatea ca urmărirea penală să fie completă.

Dispozițiile **art. 202 C. proc. pen.** constituie o dezvoltare a regulii de bază din art. 4 privitoare la rolul activ al organelor judiciare și prescriu direcțiile în care trebuie să se manifeste organul de urmărire penală în realizarea activităților specifice urmăririi penale.

Având obligația lămuririi cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a acesteia, organul de urmărire penală trebuie să manifeste preocupare și pentru rezolvarea împrejurărilor legate de latura civilă, în situațiile în care acțiunea civilă se pornește din oficiu – **art. 16 alin. 1, art. 17, art. 18 alin. 2, art. 163 alin 6 C. proc. pen.**

Totodată, organul de urmărire penală este obligat să explice părților, în primul rând învinuitului sau inculpatului, drepturile lor procesuale: exemplificăm în acest sens obligațiile prevăzute de art. 6 alin. 5, sau art. 70 alin. 2.

Exercitarea rolului activ are un caracter mai limitat în cazul actelor cu caracter strict personal, când organul de urmărire penală nu se poate substitui părților.

În practica judiciară s-a decis că nesocotirea dispozițiilor art. 202 alin. 1-3, alături de alte încălcări ale dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea urmăririi penale și sesizarea instanței, determină refacerea urmăririi penale și a actului de sesizare, fiind incidente prevederile art. 300 alin. 2.

Așadar, alături de administrarea probelor, organele judiciare pot lua **măsuri de constrângere** cu caracter personal sau real, acestea având uneori caracter obligatoriu.

Măsurile de constrângere cu caracter personal sunt obligatorii în cazul în care legea prevede acest lucru.

De asemenea, caracter obligatoriu au și **măsurile de ocrotire** în caz de reținere sau de arestare preventivă (art. 161).

În vederea realizării obiectului urmăririi penale, organele de cercetare penală și procurorul își concretizează activitatea în **acte de urmărire penală** :

- **acte procesuale sau de dispoziție;**
- **acte procedurale.**

Sarcinile ce rezultă din obiectul urmăririi penale se realizează de organul de urmărire penală prin intermediul actelor sau măsurilor procesuale.

De regulă, **actele de dispoziție** aparțin procurorului: punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor de prevenție, trimiterea în judecată, etc.

Însă, și organele de cercetare penală pot să-și manifeste voința printr-un act procesual: începerea urmăririi penale, luarea măsurii reținerii, luarea măsurilor asiguratorii.

Sarcinile ce rezultă din obiectul urmăririi penale se realizează de organul de urmărire penală prin intermediul actelor sau măsurilor procesuale.

Anumite acte procesuale, chiar și în cursul urmăririi penale, sunt dispuse de judecător :

- luarea măsurii arestării preventive;
- dispoziția de efectuare a percheziției domiciliare;
- dispoziția de a se efectua interceptarea și înregistrarea pe bandă magnetică (cu excepția cazului în care întârzierea obținerii autorizației ar aduce grave prejudicii activității de urmărire penală, când procurorul poate dispune cu titlu provizoriu prin ordonanță motivată, interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor, pe o durată de cel mult 48 de ore).

În cursul efectuării urmăririi penale, actele de dispoziție se îmbină cu actele procedurale, existând adeseori o identitate de denumire între acestea; ele se deosebesc însă prin funcția pe care o îndeplinesc.

În afara acestor acte procedurale comune, în art. 203 au fost cuprinse și unele reglementări specifice activității de cercetare penală: propunerile motivate făcute de organul de cercetare penală privind luarea unor măsuri procesuale. Propunerile se materializează printr-un **referat**, care trebuie să cuprindă datele cerute de lege pentru fiecare caz în parte, de exemplu: referatul de terminare a urmăririi penale (art. 259 - 260), referatele cu

propuneri pentru luarea unor măsuri preventive (art. 138), pentru punerea în mișcare a acțiunii penale (art. 234), pentru suspendarea urmăririi penale (art. 239).

Această reglementare se explică prin existența competenței exclusive a procurorului de a dispune luarea anumitor măsuri procesuale.

Alteori, activitatea de urmărire penală se finalizează prin întocmirea unor **procesele verbale** care potrivit art. 90 C. proc. pen., sunt mijloace de probă; de exemplu, procesul verbal întocmit cu ocazia confruntării, sau efectuării percheziției, etc.

Nerespectarea dispozițiilor art. 203 C. proc. pen. se sancționează în condițiile art. 197 alin. 1, dacă se dovedește producerea unei vătămări care nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului întocmit cu nerespectarea legii.

Limitele urmăririi penale

Sub aspectul desfășurării în timp, urmărirea penală se situează între două limite, o limită inițială și o limită finală;

Limita inițială începe odată cu începerea urmăririi penale și marchează începutul raporturilor juridice procesuale între subiecții ce participă la rezolvarea cauzei penale, ea corespunzând cu declanșarea procesului penal;

- actele de începere a urmăririi penale sunt:

- proces-verbal (prin excepție de la regulă numai atunci când organul de urmărire penală se sesizează din oficiu și constată săvârșirea unei infracțiuni flagrante potrivit disp. art. 467 din C. proc. pen.); unii autori consideră că și în acest caz izolat începerea urmăririi penale se dispune tot prin rezoluție;

- rezoluție (este regula atunci când organul de urmărire penală este sesizat printr-o plângere, printr-un denunț ori din oficiu când află pe orice altă cale că s-a săvârșit o infracțiune);

- ordonanță (în ipoteza în care procurorul, investit cu soluționarea unui conflict de competență apărut între organele de cercetare penală, consideră că sunt date și informații suficiente pentru a dispune începerea urmăririi penale sau în cazul în care procurorul dispune potrivit art. 238 Cod procedură penală extinderea cercetărilor penale);

Limita finală constă în trimiterea sau netrimitea în judecată:

- trimiterea în judecată prin rechizitoriul întocmit de procuror;

- netrimitea în judecată prin scoaterea de sub urmărire penală (ordonanță, rezoluție sau rechizitoriu);

- încetarea urmăririi penale (ordonanță, rezoluție sau rechizitoriu);
- clasarea (ordonanță).

Trăsături caracteristice ale urmăririi penale

Trăsăturile caracteristice urmăririi penale sunt:

- a) lipsa de publicitate a urmăririi penale;
- b) caracterul necontradictoriu al urmăririi penale;
- c) caracterul preponderent al formei scrise;
- d) subordonarea ierarhică în efectuarea actelor de urmărire penală;

Lipsa de publicitate a urmăririi penale.

Trăsătură diametral opusă față de publicitatea specifică judecății;

Urmărirea penală își poate realiza obiectul numai în măsura în care este lipsită de publicitatea specifică judecății, întrucât dacă s-ar desfășura în mod public ar putea exista riscul ca învinuitul sau inculpatul ori celelalte părți, să denatureze probele și, în final, să îngreuneze aflarea adevărului.

Urmărirea penală nu este secretă (spre exemplu, în situația efectuării unei percheziții pot participa părțile, martorii asistenți, apărătorii părților etc.; prin procedura prezentării materialului de urmărire penală învinuitului sau inculpatului i se oferă posibilitatea de a lua la cunoștință despre întreg materialul probator existent);

Această trăsătură a urmăririi penale se impune în condițiile în care raportul de drept penal apare în contururi neclare, probele urmând abia a se strânge.

Or, în cazul în care urmărirea penală s-ar desfășura cu publicitate, ar exista posibilitatea ca învinuitul sau inculpatul precum și celelalte părți să încerce denaturarea probelor și în final zădărnicierea aflării adevărului.

Urmărirea penală însă nu este secretă, existând momente în care părțile sau alte persoane pot lua cunoștință de unele probe administrate în cauză (în cazul confruntării, în cazul efectuării expertizei, etc.), nefiind însă cunoscut în totalitate materialul de urmărire penală.

Legea (art. 172 C. proc. pen.) permite apărătorului învinuitului sau inculpatului să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală, poate formula cereri și depune memorii, inculpatul având posibilitatea să cunoască toate actele dosarului la sfârșitul urmăririi penale, cu ocazia prezentării materialului de urmărire penală.

Caracterul necontradictoriu al urmăririi penale.

Sistemul procesual penal român este un sistem contradictorial, deoarece în desfășurarea lui apar și se dezvoltă două acțiuni paralele, dar contradictorii: acțiunea de tragere la răspundere penală și acțiunea opusă de apărare împotriva acesteia.

Caracterul necontradictoriu al urmăririi penale este rezultatul lipsei de publicitate a urmăririi penale (spre exemplu, organul de urmărire penală administrează probele fără a le pune în discuția părților existente în cauză; părțile, în principiu, nu au cunoștință despre susținerile adversarilor).

Totuși există momente în care contradictorialitatea apare și în faza urmăririi (spre exemplu, în situația confruntării, în ipoteza prezentării materialului de urmărire penală, în situația arestării învinuitului sau inculpatului de către instanță care presupune în mod obligatoriu ascultarea celui arestat, ocazie cu care acesta poate combate motivele privării de libertate);

Caracterul preponderent al formei scrise.

Această trăsătură este conferită urmăririi penale pe de o parte de faptul că au relevanță juridică în fața instanței numai actele cuprinse în dosar sub formă scrisă, iar pe de altă parte, părțile nu pot acționa decât în scris, prin cereri și memorii.

Părțile nu pot acționa oral în fața organelor de urmărire penală, ci numai în scris, prin formularea de cereri sau memorii scrise;

Apărătorul nu poate pune întrebări direct martorilor sau celorlalte părți în cursul audierii, ori să formuleze concluzii orale ca în faza de judecată, ci doar să asiste la efectuarea actelor de urmărire penală sau să facă plângeri dacă cererile sale nu au fost acceptate, să formuleze cereri și depune memorii;

Forma preponderent scrisă a urmăririi nu exclude însă, folosirea limbajului oral ca mijloc de comunicare între participanții la cauza penală

Subordonarea ierarhică în efectuarea actelor de urmărire penală îmbracă mai multe forme:

Dispozițiile organelor superioare devin obligatorii pentru cei ce li se subordonează;

Procurorul are printre atribuțiile sale, menționate de Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, și pe aceea de supraveghere a activității de cercetare penală efectuată de poliție și de alte organe de cercetare penală;

Dispozițiile date de procuror sunt obligatorii pentru organul de

cercetare penală, dar în situația când are de făcut obiecții, acesta poate sesiza procurorul ierarhic superior, fără a întrerupe executarea dispozițiilor primite (art. 219 alin. (2) C. proc. pen.).

Organele de urmărire penală

Potrivit art. 201, urmărirea penală se efectuează de către procurori și organele de cercetare penală.

În sistemul organelor de urmărire penală, procurorul conduce întreaga activitate, fiind atât *organ de urmărire*, cât și *organ de supraveghere* a activității organelor de cercetare penală. Uneori acesta are și competență specială de efectuare a urmăririi penale (art.209 alin.3).

Procurorul poate efectua orice act de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează.

În cazul în care competența efectuării urmăririi penale aparține exclusiv procurorului, rechizitoriul este verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de prim - procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, iar când rechizitoriul este făcut de acesta, verificarea se face de procurorul ierarhic superior.

Ministerul Public

Atribuțiile procurorului sunt stabilite prin dispozițiile art.131 din **Constituția României** și art. 63 și art. 67 din **Legea 304/2004** privind organizarea judiciară, consacrate Ministerului Public.

Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete. În cadrul parchetului din care face parte, fiecare procuror exercită atribuțiile Ministerului Public **în limitele competenței conferite de lege**.

Acționând în sfera activității judiciare, Ministerul Public nu este parte în proces, ci o componentă a autorității judecătorești, deoarece nu exercită drepturi subiective, ci atribuții. Ministerul Public este titularul exercițiului acțiunii penale, având ca suport al prerogativelor sale **reprezentarea intereselor generale ale societății și apărarea drepturilor tuturor persoanelor** implicate în proces, inclusiv ale învinutului sau inculpatului.

Din examinarea reglementărilor mai sus amintite rezultă că procurorul are ca principale atribuții: efectuarea urmăririi penale în cazurile și condițiile prevăzute de lege, conducerea și supravegherea activității de cercetare penală a poliției judiciare în condițiile legii, conducerea și controlul activității altor organe de cercetare penală, sesizarea instanțelor de judecată pentru judecarea cauzelor penale ș.a.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este structura centrală a Ministerului Public. Potrivit art. 1 din O.U.G. nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează Direcția Națională Anticorupție, care își exercită atribuțiile prin procurori specializați în combaterea corupției, iar potrivit art. 1 din Legea nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează D.I.I.C.O.T., ca structură specializată în combaterea infracțiunilor de criminalitate organizată și terorism.

Conform art.201 Cod de procedură penală organele de cercetare penală sunt de două feluri:

- **organe de cercetare ale poliției judiciare** - lucrători specializați din Ministerul Administrației și Internelor, desemnați nominal de ministrul administrației și internelor, cu avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; aceștia își desfășoară activitatea sub autoritatea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și lucrători specializați din Ministerul Administrației și Internelor, desemnați potrivit unor legi speciale (conform art. 27 din Legea nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, ministrul administrației și internelor, cu avizul favorabil al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, desemnează ofițerii și agenții de poliție judiciară care își vor desfășura activitatea în cadrul D.I.I.C.O.T.; de asemenea, conform art. 10 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ofițerii și agenții de poliție judiciară care își desfășoară activitatea în cadrul D.N.A. sunt numiți prin ordin al procurorului-șef al D.N.A., ca urmare a detașării acestora din cadrul Ministerului Administrației și Internelor); și
- **organe de cercetare penală speciale**, adică ofițerii anume desemnați de către comandanții unităților militare, corp aparte și similare, precum și comandanții acestor unități, ofițerii anume desemnați de către șefii comendurilor de garnizoană, precum și șefii comendurilor de garnizoană, ofițerii anume desemnați de către comandanții centrelor militare, precum și comandanții centrelor militare, ofițerii poliției de frontieră, anume desemnați pentru infracțiunile de frontieră și căpitanii porturilor.

Organele de urmărire penală trebuie să aibă *rol activ*, fiind obligate să strângă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a cauzei, având obligația de a aduna probe atât în favoarea, cât și în defavoarea învinuitului sau inculpatului.

Actele organelor de urmărire penală

Actele organelor de urmărire penală sunt:

- a) rechizitoriul;
- b) ordonanța;
- c) rezoluția;
- d) procesul-verbal;
- e) referate cu propunere motivată

Rechizitoriul

Act cu dublă natură juridică, este folosit în vederea dispunerii trimiterii în judecată a inculpatului, mai poate reprezenta, în ipoteza în care urmărirea penală s-a desfășurat fără acțiune penală pusă în mișcare, act de inculpare, dacă procurorul dispune trimiterea în judecată, de asemenea, în ipoteza în care, la terminarea urmăririi penale, se constată că pentru unul sau mai mulți inculpați nu se impune trimiterea în judecată, prin rechizitoriu se va dispune, pe de o parte, trimiterea în judecată a celorlalți inculpați și, pe de altă parte, netrimiterea în judecată a celorlalți. (art. 263 alin.4 din C. proc. pen.)

Ordonanța

Este folosită acolo unde legea prevede aceasta, atât de către procuror, cât și de către organul de cercetare penală.

Organele de urmărire penală dispun prin ordonanță, spre exemplu, în cazul luării măsurilor de prevenție sau a măsurilor asigurătorii, în cazul punerii în mișcare a acțiunii penale, în cazul scoaterii de sub urmărire penală, al suspendării urmăririi penale etc.;

Ordonanța trebuie să cuprindă următoarele elemente: ***data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului sau măsurii procesuale, temeiul legal, semnătura celui care a întocmit-o și mențiuni speciale prevăzute de lege pentru anumite acte sau măsuri*** (de exemplu ordonanța de suspendare a urmăririi penale trebuie să cuprindă suplimentar față de dispozițiile art. 203 C. proc. pen., cauzele care au determinat dispunerea suspendării și măsurile luate în vederea însănătoșirii învinuitului sau inculpatului).

Rezoluția

Se folosește în ipotezele în care legea nu prevede în mod expres necesitatea dispunerii asupra unui act sau măsuri procesuale prin ordonanță (spre exemplu, confirmarea de către procuror a începerii urmăririi penale dispusă de organul de cercetare penală sau a propunerii organului de cercetare penală de a nu se dispune începerea urmăririi penale se face prin rezoluție);

Proces-verbal

- proces-verbal de începere a urmăririi penale (în cazuri de excepție numai atunci când organul de urmărire penală se sesizează din oficiu și constată săvârșirea unei infracțiuni flagrante potrivit disp. art. 467 din C. proc. pen.); unii autori consideră că și în acest caz izolat începerea urmăririi penale se dispune tot prin rezoluție;

- proces-verbal de cercetare la fața locului etc.

Referat cu propunere motivată

Când organul de cercetare penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, de competența exclusivă a procurorului, face propuneri motivate în cuprinsul unui referat (spre exemplu, referat cu propunere motivată pentru punerea în mișcare a acțiunii penale);

Modificări aduse prin Legea nr. 202/2010 referitoare la faza de urmărire penală

Modificările referitoare la faza de urmărire penală au ca scop asigurarea eficienței investigațiilor din faza actelor premergătoare, în situațiile în care nu este oportună începerea urmăririi penale, asigurarea flexibilității și a eficacității actelor procurorului prin care se dispune neînceperea urmăririi penale, în vederea limitării supraîncărcării activității parchetelor, armonizarea dispozițiilor legale referitoare la prezentarea materialului de urmărire penală și asigurarea unui cadru legislativ eficient în cazurile în care sunt întâmpinate dificultăți practice la prezentarea materialului de urmărire penală.

Competența organelor de urmărire penală

Verificarea competenței (art. 210)

Obligația de verificare a competenței, este prima sarcină a organului de urmărire penală, după ce a fost sesizat potrivit art. 221 C. proc. pen.

Obligația de verificare a competenței, cade atât în sarcina organului de cercetare penală, cât și în sarcina procurorului.

Competența organelor de cercetare ale poliției judiciare

Între organele de cercetare penală, organele de cercetare ale poliției judiciare ocupă un loc deosebit deoarece au o competență foarte largă, putând să efectueze cercetarea pentru orice infracțiune care nu este dată în mod obligatoriu în competența altor organe de cercetare.

Subliniem faptul că în privința cercetării penale nu funcționează criteriile de repartizare a cauzelor penale unor organe de un anumit grad ierarhic, așa cum prevede legea în cazul instanțelor de judecată. De aceea, în literatura de specialitate se arată pe bună dreptate că organele de cercetare ale poliției judiciare au *competență materială generală*.

În ceea ce privește competența teritorială organele de cercetare ale poliției judiciare instrumentează cauzele penale care le revin potrivit regulilor stabilite de lege – respectiv dispozițiile art. 30 C. proc. pen.

Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare este limitată de prevederile art. 208 alin. 1 lit. a) – c) C. proc. pen., care stabilesc *competența exclusivă a organelor de cercetare speciale*, și de

prevederile art. 209 alin. 3 C. proc. pen., care stabilesc *competența procurorului de a efectua în mod obligatoriu urmărirea penală în anumite cauze.*

Art. 213 stabilește o extindere a competenței materiale acestor organe în *cazurile urgente* și pentru *actele urgente*, prevăzând că organul de cercetare penală este obligat să efectueze actele de cercetare ce nu suferă amânare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența lui.

Lucrările efectuate în astfel de cazuri de trimit de îndată, prin procurorul ce exercită supravegherea activității organului care le-a efectuat, procurorului competent.

Competența organelor de cercetare penală speciale.

În anumite cazuri, dată fiind natura infracțiunilor săvârșite, precum și uneori, având în vedere calitatea făptuitorului, legiuitorul a prevăzut expres că urmărirea penală se efectuează de organe de cercetare speciale (art. 208 C. proc. pen.).

Exemplu: Potrivit art. 208 alin. 1 lit. a) ofițerii anume desemnați de către comandanții unităților militare corp aparte și similare pot efectua cercetarea penală în cauzele privind infracțiuni săvârșite în unitate de către militarii din subordine.

Competența unor organe din afara structurilor judiciare

Alături de organele judiciare, uneori, la descoperirea și constatarea infracțiunilor pot participa anumite organe din afara aparatului judiciar.

Actele încheiate de organele de constatare.

Sunt organe de constatare, potrivit art. 214:

- *organele inspecțiilor de stat precum și alte organe de stat;*
- *organele unităților prevăzute în art.145 din C.p.;*
- *organele de control și cele de conducere ale administrației publice.*
- *ofițerii și subofițerii din cadrul Jandarmeriei Române.*

Actele încheiate de comandanții de nave și aeronave și de agentul de poliție de frontieră :

Având în vedere faptul că pe navele și pe aeronavele aflate în afara porturilor sau aeroporturilor pot fi comise infracțiuni a căror constatare nu o pot face organele de urmărire penală, datorită locului unde se găsesc navele sau aeronavele, legea conferă comandanților de nave sau aeronave competența de a constata infracțiunile săvârșite în condițiile respective.

De asemenea, agenții de poliție de frontieră pot încheia acte de constatare pentru infracțiunile de frontieră.

Ca și în cazul organelor de constatare prevăzute de art. 214, legea le recunoaște **proceselor verbale** întocmite de organele prevăzute în art. 215 statutul de **mijloace de probă**.

Un aspect ce trebuie subliniat, este faptul că, procurorul atât în ceea ce privește efectuarea urmăririi penale cât și în cadrul supravegherii pe care o exercită în activitatea de cercetare penală aplică dispozițiile privind competența în materie penală (titlul II Cap. I – partea generală C. p.; art.25 – 45 C. proc. pen.).

Având în vedere faptul că, în activitatea desfășurată de greșierii din cadrul parchetului cunoașterea reglementărilor privind competența este deosebit de importantă, vom face referire în cele ce urmează la dispozițiile generale ale acestei instituții.

Așa cum am arătat la începutul acestui capitol, competența reprezintă sfera atribuțiilor pe care le are de îndeplinit potrivit legii, fiecare categorie de organe judiciare în cadrul procesului penal.

Competența procurorului în efectuarea urmăririi penale

Printre atribuțiile Ministerului Public se află și efectuarea urmăririi penale, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege (art. 63 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară);

Urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu, de către procuror, în cauzele care privesc:

- o serie de infracțiuni considerate cu grad ridicat de pericol social; spre exemplu, infracțiunile contra siguranței statului (art. 155-173 C. pen.), infracțiunea de omor (art. 174 C. pen.), luarea de mită (art. 254 C. pen.);, arestarea nelegală și cercetarea abuzivă (art. 266 C. pen.), infracțiunile săvârșite cu intenție, care au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, infracțiunile privind traficul și consumul ilicit de droguri etc.;

- infracțiuni săvârșite de către persoane având anumite calități (infracțiunile săvârșite de judecători, procurorii și controlorii financiari ai camerelor de conturi județene precum și de controlorii financiari de la Curtea de Conturi, infracțiunile săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și ai tribunalelor militare teritoriale, precum și de procurorii militari de la parchetele militare de pe lângă aceste instanțe, infracțiunile săvârșite de senatori și deputați, de membrii guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, membrii, judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ, de Avocatul

Poporului, de mareșali, amirali, generali și chestori de poliție, de șefii cultelor religioase, de judecătorii și magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe etc.);

- alte cauze penale, prevăzute în legi speciale (potrivit art. 27 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de procuror în cazul infracțiunilor săvârșite de polițiștii care au calitatea de organe de cercetare ale poliției judiciare);

- procurorul este obligat să efectueze el însuși toate actele de urmărire penală, nefiind suficientă limitarea acestuia la îndeplinirea anumitor activități sau la completarea actelor desfășurate de organul de cercetare penală;

- în toate cazurile enumerate, competența să efectueze urmărirea penală și să exercite supravegherea asupra activității de cercetare penală revine procurorului de la parchetul corespunzător instanței, care, potrivit legii, judecă în prima instanță cauza;

- procurorii din cadrul parchetelor ierarhic superioare pot prelua, în vederea efectuării urmăririi penale, cauze de competența parchetelor ierarhic inferioare, prin dispoziția conducătorului parchetului ierarhic superior, în următoarele patru ipoteze potrivit art.209 alin.(4¹) din C. proc. pen.:

a) imparțialitatea procurorilor ar putea fi știrbită datorită împrejurărilor cauzei, dușmăniilor locale sau calității părților;

b) una dintre părți are o rudă sau un afîn până la gradul patru inclusiv printre procurorii ori grefierii parchetului sau judecătorii, asistenții judiciari ori grefierii instanței;

c) există pericolul de tulburare a ordinii publice;

d) urmărirea penală este împiedicată sau îngreunată datorită complexității cauzei ori altor împrejurări obiective, cu acordul procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală;

- în aceste ipoteze, actele și măsurile dispuse de procurorii din parchetele ierarhic inferioare pot fi infirmate dacă sunt contrare legii.

*) Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 1058/2007, a constatat că dispozițiile lit. a), b), c) și d) ale art. 209 alin. 4¹ din Codul de procedură penală sunt neconstituționale. Din motivarea Deciziei Curții Constituționale, rezultă că în virtutea principiului subordonării ierarhice, (a controlului ierarhic), procurorii din cadrul parchetelor ierarhic

superioare pot prelua oricând, în vederea efectuării urmăririi penale, cauze de competența parchetelor ierarhic inferioare, prin dispoziția conducătorului parchetului ierarhic superior.

Prin „mica reformă” organele de cercetare penală dobândesc competența de efectuare a actelor de cercetare penală cu privire la infracțiunea de spălare a banilor, care anterior era în competența de urmărire obligatorie a procurorului.

Dar întrucât prin mica reformă nu s-au operat modificări și cu privire la Legea nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigarea a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (D.I.I.C.O.T.), pentru infracțiunile de spălarea banilor care sunt în competența (D.I.I.C.O.T.), urmărirea penală se va efectua în continuare în mod obligatoriu de către procuror.

Legea nr. 202/2010 nu a operat modificări nici în ceea ce privește Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combaterea a finanțării actelor de terorism, pentru a permite organelor de cercetare penală să primească sesizări de la Oficiul Național de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor atunci când existența unor indicii temeinice de spălare a banilor. De asemenea, nu a fost modificată nici Ordonanța de urgență nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului pentru ca în situația existenței unor indicii temeinice de spălare a banilor secretul bancar și secretul profesional să nu fie opozabil organelor de cercetare penală.

Tot în același sens, organele de cercetare penală dobândesc competența de efectuare a actelor de cercetare penală cu privire la infracțiunile privind protecția muncii, care anterior era în competența de urmărire obligatorie a procurorului.

Față de dispozițiile art. XXIV din Legea 202/2010, se distinge în legătură cu aplicarea în timp a noii legi următoarele ipoteze:

1) în situația în care urmărirea penală a fost începută anterior intrării în vigoare a „micii reforme”, procurorul are obligația de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile privind protecția muncii, respectiv pentru infracțiunea de spălare a banilor (urmărire penală proprie);

2) în situația în care urmărirea penală a fost începută după data intrării în vigoare a „micii reforme”, procurorul va supraveghea efectuarea urmăririi penale de către organele de cercetare penală pentru infracțiunile

privind protecția muncii, respectiv pentru infracțiunea de spălare a banilor (supravegherea urmăririi penale).

Competența teritorială

În ceea ce privește competența teritorială a organelor de urmărire penală, se aplică, așa cum am arătat, după caz, regulile privitoare la infracțiunile săvârșite în țară (**art. 45 cu referire la art. 30 C. proc. pen**), sau cele privitoare la infracțiunile săvârșite în străinătate (**art. 45 cu referire la art. 31 C. proc. pen**).

Art. 211 Cod de procedură penală reglementează o extindere a acesteia, prevăzând că atunci când anumite acte de cercetare penală trebuie efectuate în afara razei teritoriale în care se face cercetarea, organele de cercetare penală ale poliției pot să le efectueze după ce, în prealabil, au înștiințat organul corespunzător din raza teritorială în care se vor efectua aceste acte.

În cazul în care organul de cercetare penală înțelege să procedeze el însuși la efectuarea actelor, înștiințează în prealabil despre aceasta organul corespunzător din raza teritorială în care va efectua aceste acte.

În cuprinsul aceleiași localități, pentru a spori operativitatea urmăririi penale, organul de cercetare efectuează toate actele de cercetare chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afara razei teritoriale, cu condiția ca, în prealabil, să înștiințeze despre aceasta organul corespunzător din raza teritorială în care va efectua aceste acte.

Totodată, se poate dispune efectuarea actelor de cercetare penală prin *comisie rogatorie* sau *delegare*.

Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală

Supravegherea urmăririi penale reprezintă un complex de activități specifice desfășurate de către procuror, pentru ca în cursul urmăririi penale să se respecte legea și să se afle adevărul, respectiv, să fie lămurită cauza sub toate aspectele pentru strângerea probelor necesare atât în favoarea cât și în defavoarea învinuitului sau inculpatului, în vederea realizării scopului urmăririi penale.

Supravegherea de către procuror a activității de urmărire penală este principala sa sarcină.

În acest sens, procurorul poate lua măsuri, poate da dispoziții, în scris și motivat, dispoziții ce sunt obligatorii pentru organul de cercetare penală, efectuează verificări sau aprobă întocmirea unor acte de urmărire penală, urmărind realizarea scopului general al procesului penal.

Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală are ca obiect:

- vegherea ca orice infracțiune să fie descoperită, orice infractor să fie tras la răspundere penală și ca nici o persoană să nu fie urmărită penal fără să existe indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală;

- vegherea ca nici o persoană să nu fie reținută sau arestată decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege;

- îndeplinirea scopului procesului penal în condițiile respectării legalității procesuale.

- este competent să exercite supravegherea asupra activității de cercetare penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza (art. 209 alin. (4) C. proc. pen.)

Modalități de exercitare a supravegherii

Supravegherea urmăririi penale se realizează prin următoarele modalități: trecerea cauzei de la un organ la altul, participarea directă a procurorului la efectuarea urmăririi penale, verificarea lucrărilor de cercetare penală, dispoziții obligatorii date de procuror autorizarea, confirmarea, încuviințarea și infirmarea actelor și măsurilor procesuale de către procuror;

a) trecerea cauzei de la un organ la altul

Procurorul poate să dispună, ca într-o cauză în care cercetarea penală trebuie efectuată de un anumit organ de cercetare, să fie efectuată de un alt asemenea organ, cu condiția ca atât organul de cercetare de la care se ia cauza, cât și cel la care cauza se trece, să se afle sub supravegherea aceluiași procuror;

Preluarea unei cauze de către un organ de cercetare penală ierarhic superior se dispune de procurorul de la parchetul care exercită supravegherea acestuia, pe baza propunerii motivate a organului de cercetare penală care preia cauza și după încunoștințarea procurorului care exercită supravegherea acesteia;

b) participarea directă a procurorului la efectuarea urmăririi penale

Procurorul poate să asiste la efectuarea oricărui act de cercetare penală, ocazie cu care procurorul poate să îl îndrume pe organul de cercetare penală cu privire la efectuarea unor acte de cercetare penală ori să efectueze personal orice act de cercetare penală;

c) verificarea lucrărilor de cercetare penală

Procurorul poate cere spre verificare orice dosar de la organul de cercetare penală, care este obligat să îl trimită, cu toate actele materiale și datele privitoare la fapte care formează obiectul cauzei (art. 218 alin. (3) C. proc. pen.) astfel;

- se poate deplasa la sediul organului de cercetare penală cu care ocazie verifică toate dosarele aflate în curs de cercetare;

- verifică actele de cercetare cu ocazia solicitării de către organul de cercetare penală a unei autorizații prealabile, a unei încuviințări, a unei confirmări atunci când legea prevede aceasta (spre exemplu, în cazul în care organul de cercetare penală propune procurorului punerea în mișcare a acțiunii penale; înainte de a se pronunța, procurorul trebuie să verifice actele care stau la baza propunerii);

d) dispoziții obligatorii date de procuror

- dispozițiile trebuie să fie date în scris și motivat;
- sunt obligatorii pentru organul de cercetare penală, precum și pentru alte organe ce au atribuții prevăzute de lege în constatarea infracțiunilor;
- organele ierarhic superioare organelor de cercetare penală ale poliției judiciare nu pot să le dea îndrumări sau dispoziții privind cercetarea penală;
- în ipoteza în care organul de cercetare penală nu aduce la îndeplinire sau aduce la îndeplinire în mod necorespunzător dispozițiile procurorului;

Procurorul poate sesiza conducătorul organului de cercetare penală, căruia îi revine obligația ca în termen de 3 zile de la sesizare să comunice procurorului măsurile dispuse;

Procurorul poate dispune aplicarea amenzii judiciare de la 500 lei (RON) la 5.000 lei (RON);

Procurorul poate propune ministrului administrației și internelor eliberarea din funcția de lucrător de poliție judiciară (art. III pct. 7 din Legea nr. 281/2003);

Rezultă că organul de cercetare penală are o relativă independență de acțiune în raport cu dispozițiile procurorului.

e) autorizarea, confirmarea, încuviințarea și infirmarea actelor și măsurilor procesuale de către procuror

Autorizarea este prealabila efectuării actului de urmărire penală (spre exemplu, organul de cercetare penală poate dispune începerea urmăririi penale pentru o infracțiune săvârșită în afara teritoriului țării, de către un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie, care nu domiciliază pe teritoriul țării, prin care s-a adus o vătămare gravă integrității corporale sau sănătății unui cetățean român, numai cu autorizarea prealabilă a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție);

Confirmarea actului de urmărire penală este o ratificare a acestuia, posterioară actului, fără această confirmare cerută expres de lege, neputându-se produce efecte juridice (spre exemplu, confirmarea rezoluției sau a procesului-verbal prin care organul de cercetare penală a dispus începerea urmăririi penale);

Încuviințarea se referă la acte a căror efectuare este atribuția organului de cercetare penală, dar valabilitatea actului este supusa aprobării procurorului ea poate fi atât prealabila, cât și posterioară efectuării actului (spre exemplu, încuviințarea exhumării în vederea constatării cauzelor morții);

Infirmarea: când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă prin ordonanță potrivit art. 220 Cod de procedură penală.

Actele premergătoare

Potrivit art. 224 Cod de procedură penală, în vederea începerii urmăririi penale se pot desfășura o serie de activități anterioare, care se consemnează într-un proces verbal ce constituie mijloc de probă.

Actele premergătoare au natură juridică proprie. Ele completează și verifică informațiile existente și fundamentează convingerea organelor de urmărire penală.

În faza actelor premergătoare pot fi efectuate anumite investigații prealabile, ca ascultarea unor persoane, cercetări la fața locului, percheziții, însă nu pot fi dispuse măsuri procesuale, deoarece acestea pot fi luate numai față de învinuit sau inculpat, ceea ce implică o urmărire penală începută.

Nu în orice cauză pot fi efectuate acte premergătoare, ci numai în situațiile în care actele de sesizare adresate organelor de urmărire penală nu conțin suficiente elemente pentru a se dispune începerea urmăririi penale.

Actele premergătoare se efectuează în vederea îndeplinirii următoarelor *obiective*:

- completarea informațiilor organelor de urmărire penală pentru a le aduce la nivelul unor cunoștințe și constatări care să determine începerea urmăririi penale;

- verificarea informațiilor deja deținute în baza sesizării primite;
- verificarea existenței sau inexistenței vreunui din cazurile prevăzute la art. 10 Cod proc. pen., a căror incidență ar putea determina, după caz, dispunerea începerii sau neînceperii urmăririi penale.
- în cadrul actelor premergătoare se pot desfășura o multitudine de activități după cum urmează:
  - *activități care nu au elemente comune cu regulile procesuale penale*, nefiind reglementate în Codul de procedură penală (spre exemplu, filajul unor persoane suspecte, organizarea de filtre, efectuarea de razii etc.);
  - *activități care, sub aspect formal, pot semăna cu unele acte procedurale, dar care nu capătă haina juridică a acestora* (spre exemplu, verificarea gestiunii prin efectuarea unei revizii contabile, activitate care prezintă aspecte comune cu desfășurarea expertizei judiciare, relații scrise sau verbale de la diferite persoane care pot avea aspecte comune cu declarațiile părților sau ale martorilor etc.);
  - *activități desfășurate conform regulilor procesuale penale* (spre exemplu, cercetarea la fața locului, în cazul constatării unei infracțiuni flagrante, dispunerea unei constatări medico-legale, în cazul descoperirii unui deces, survenit în condiții violente sau suspecte, ridicarea de obiecte și înscrisuri etc.);
  - pe parcursul desfășurării actelor premergătoare, nu se pot dispune măsuri procesuale, deoarece acestea se pot lua numai împotriva învinutului sau inculpatului, ceea ce implică existența unui cadru procesual (respectiv, începerea urmăririi penale);
  - actele premergătoare se efectuează până la momentul în care organul judiciar competent are suficiente informații în baza cărora să poată dispune începerea urmăririi penale;
  - actele premergătoare se consemnează într-un proces-verbal care poate constitui mijloc de probă în procesul penal.

Organele competente să efectueze acte premergătoare

Actele premergătoare pot fi efectuate de către:

- organele de urmărire penală (atât procurorul, cât și, mai ales, organele de cercetare penală);
- lucrătorii operativi anume desemnați din Ministerul Administrației și Internelor, alții decât cei cu atribuții de cercetare penală;
  - lucrătorii operativi din celelalte organe de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, anume desemnați în acest scop, pentru fapte care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale;

- investigatorii sub acoperire anume desemnați din cadrul poliției judiciare.

Actele premergătoare efectuate de investigatorii sub acoperire desemnați din cadrul poliției judiciare

Se pot folosi investigatori sub acoperire doar în condițiile existenței autorizării motivate a procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală;

Condițiile-premisă pentru obținerea autorizării procurorului sunt următoarele:

- existența indiciilor temeinice și concrete despre săvârșirea ori pregătirea unor infracțiuni grave (infracțiuni contra securității naționale prevăzute în codul penal și în legi speciale, infracțiuni de trafic de stupefiante și arme, trafic de persoane etc.)

- infracțiunea respectivă să nu poată fi descoperită ori făptuitorii să nu poată fi identificați prin alte mijloace.

Cererea de autorizare adresată procurorului va conține următoarele elemente:

- datele și indiciile privitoare la faptele și persoanele față de care există presupunerea că au săvârșit o infracțiune;

- perioada pentru care se cere autorizarea;

Ordonanța de autorizare a folosirii investigatorilor sub acoperire va cuprinde următoarele mențiuni:

- indiciile temeinice și concrete care justifică măsura și motivele pentru care măsura este necesară;

- activitățile pe care le poate desfășura investigatorul sub acoperire; în cazuri urgente și temeinic autorizate se poate solicita autorizarea și a altor activități decât cele inițiale, procurorul trebuind a se pronunța de îndată;

- persoanele față de care există presupunerea că au săvârșit o infracțiune;

- identitatea sub care investigatorul sub acoperire urmează să desfășoare activitățile autorizate;

Perioada pentru care se dă autorizarea:

- *cel mult 60 de zile* (art. 224 alin. (2) C. proc. pen.);

- perioada poate fi prelungită, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile;

- durata totală, în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, nu poate depăși un an;

- alte mențiuni prevăzute de lege;

- identitatea reală a investigatorilor sub acoperire nu poate fi dezvăluită, acest aspect făcând parte din secretul profesional;

S-a afirmat că, prin procedeul procurorului de a aduce la cunoștință inculpatului, acuzat de trafic de droguri, că în dosarul de urmărire penală faptele au fost probate prin folosirea unui investigator sub acoperire s-a realizat o divulgare tacită a identității polițistului, viața, integritatea corporală ori sănătatea acestuia fiind astfel puse în pericol.

Neînceperea urmăririi penale

Neînceperea urmăririi penale în cazul lipsei de pericol social concret al faptei

Prin Legea nr. 202/2010 se acordă posibilitatea procurorului de a dispune *neînceperea - urmăririi penale* și în cazul în care constată din actele premergătoare că fapta nu prezintă pericolul social concret al unei infracțiuni (art. 10 alin. (1) lit. b¹) C. proc. pen.).

Urmare a modificării alin. (2) și (3) ale art. 18¹ C. pen., neînceperea urmăririi penale pentru lipsa pericolului social se poate dispune de procuror, din oficiu sau la propunerea organelor de cercetare penală, *prin ordonanță*: 1) *in rem*, în situația în care făptuitorul nu este cunoscut, însa fapta nu prezintă pericolul social concret al unei infracțiuni; 2) *in personam*, când este cunoscut făptuitorul iar fapta nu prezintă pericolul social concret al unei infracțiuni. În acest caz, aplicarea unei sancțiuni administrative făptuitorului nu este obligatorie. Se consideră că față de natura soluției pronunțate de procuror și de lipsa garanțiilor procedurale ale unei apărări efective pentru făptuitor, aplicarea sancțiunii amenzii administrative ar trebui să fie evitată (ar fi preferabil ca amenda administrativă să fie dispusă numai în cazul soluțiilor de scoatere de sub urmărire penală întemeiate pe dispozițiile art. 10 alin. (1) lit. b¹) C. proc. pen.).

Împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus neînceperea urmăririi penale pe motiv că fapta nu prezintă pericolul social concret al unei infracțiuni, se poate formula plângere în temeiul art. 275 - art. 278 C. proc. pen. la procurorul ierarhic superior; În cazul în care acesta respinge plângerea sau nu se pronunță asupra ei în termen de 20 de zile de la

înregistrare, se poate formula plângere la instanța în temeiul art. 278¹ C. proc. pen.

Dispunerea neînceperii urmăririi penale. Motivare. Comunicare.

Procurorul din oficiu ori în urma analizei propunerii organului de cercetare penală de a nu se începe urmărirea penală poate *dispune prin rezoluție (ordonanță în cazul lipsei pericolului social), neînceperea urmăririi penale*, în cazul în care constată existența unui impediment la punerea în mișcare a acțiunii penale dintre cele prevăzute de art. 10 C. proc. pen. (anterior modificărilor survenite prin Legea nr. 202/2010 procurorul trebuia *sa confirme prin rezoluție propunerea de neîncepere a urmăririi penale*).

Prin Legea nr. 202/2010 s-a prevăzut că motivarea rezoluției/ordonanței este facultativă sau poate cuprinde doar argumente suplimentare în situația în care procurorul își însușește argumentele cuprinse în propunerea organului de cercetare penală. În cazul în care procurorul apreciază că trebuie să motiveze actul (de pilda, în situația în care procurorul este de acord cu soluția de neîncepere a urmăririi penale, dar nu și cu temeiul sau motivarea din propunerea organelor de cercetare penală), *rezoluția/ordonanța prin care se dispune neînceperea urmăririi penale* trebuie să cuprindă: data, numele, funcția, parchetul din care face parte procurorul; referirea la modalitatea de sesizare, la actele premergătoare și la informațiile obținute în urma efectuării acestora; prezentarea pe scurt a situației de fapt; încadrarea juridică; constatarea întrunirii condiției negative prevăzute de art. 10 C. proc. pen.; temeiul de drept (art. 228 alin. (6) C. proc. pen.); dispoziția de neîncepere a urmăririi penale; indicarea persoanei făptuitorului cu toate datele de identificare.

Când s-a dispus neînceperea urmăririi penale, indiferent de temeiul de drept al soluției, *cheltuielile judiciare sunt suportate de stat. Ca excepție, va fi obligată la cheltuieli judiciare persoana care a făcut sesizarea în cazul în care și-a exercitat abuziv acest drept*, caz în care procurorul are obligația de a motiva această dispoziție (pentru a se dispune obligarea petentului la cheltuieli judiciare, nu este necesar să fi fost constatată în prealabil, abaterea judiciară prevăzută de art. 198 alin. (4) litera k) C. proc. pen.).

Copie de pe rezoluția/ordonanța prin care se dispune neînceperea urmăririi penale și de pe propunerea organului de cercetare penală (în

cazul în care procurorul nu a motivat personal rezoluția sau a adus numai argumente suplimentare celor care se regăsesc în referatul organului de cercetare penală) se comunică persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz, persoanei față de care s-au efectuat acte premergătoare. Dacă procurorul a redactat rezoluția/ordonanța prin care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, se va comunica numai acest act, nu și copie de pe propunerea organelor de cercetare penală.

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr. _____

Dosar nr. _____ /P/ _____

Data:

REZOLUȚIE
de neîncepere a urmăririi penale

Procuror _____ din cadrul Parchetului de pe lângă _____;

În baza art. 228 alin. 6 Cod proc. pen., raportat la art. 10 lit. ___ Cod proc. pen.

DISPUN:

Neînceperea urmăririi penale față de _____ sub
aspectul săvârșirii infr. de _____, prev. de art.

Cheltuielile judiciare rămân în sarcina statului.

Soluția se comunică potrivit art. 228 al 6 Cod proc. pen, persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz persoanei față de care s-au efectuat actele premergătoare.

PROCUROR,

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/ _____

Data:

CĂ TRE,

Vă comunicăm alăturat o copie a rezoluției cu numărul de mai sus.

PROCUROR,

PRIM-PROCUROR,

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/ _____

Data:

CĂ T R E,

Vă comunicăm alăturat o copie a rezoluției cu numărul de mai sus.

PROCUROR,

PRIM-PROCUROR,

ROMÂNIA

MINISTERUL PUBLIC

PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/ _____

Data:

**REZOLUȚIE
de neîncepere a urmăririi penale**

Procuror _____, din cadrul Parchetului de pe lângă _____

Examinând dosarul penal cu numărul de mai sus,

CONSTAT:

Prin referatul organului de cercetare penală din data de ____ s-a propus neînceperea urmăririi penale față de _____ pentru săvârșirea infracțiunii de

_____ **În fapt**, prin plângerea/denuțul formulat la data de _____ organele de urmărire penală au fost sesizate cu privire la _____

Din verificările efectuate au rezultat următoarele:

Propunerea urmează a fi însușită, cu următoarele precizări:

Față de cele de mai sus,

În baza art. 228 alin. 6 Cod proc. pen., raportat la art. 10 lit. ____ Cod proc. pen.

DISPUN:

Neîncepere a urmăririi penale față de _____, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de _____, prevăzută de art. _____, întrucât _____.

Cheltuielile judiciare rămân în sarcina statului.

Soluția se comunică potrivit art. 228 al 6 Cod proc. pen, persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz persoanei față de care s-au efectuat actele premergătoare.

PROCUROR,

ROMÂNIA

MINISTERUL PUBLIC

PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/ _____

Data:

CĂ TRE,

Vă comunicăm alăturat o copie a rezoluției cu numărul de mai sus și a referatului cu nr. _____ din _____ întocmit de organul de cercetare penală.

PROCUROR,

PRIM-PROCUROR,

ROMÂNIA

MINISTERUL PUBLIC

PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/ _____

Data:

CĂ TRE,

Vă comunicăm alăturat o copie a rezoluției cu numărul de mai sus și a referatului cu nr. _____ din _____ întocmit de organul de cercetare penală.

PROCUROR,

PRIM-PROCUROR,

ROMÂNIA

MINISTERUL PUBLIC

PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

DOSAR NR. _____ /P/ _____

Data:

ORDONANȚĂ

de neîncepere a urmăririi penale și aplicarea
unei sancțiuni cu caracter administrativ

Procuror _____ din cadrul Parchetului de pe lângă _____

Examinând dosarul penal cu nr. de mai sus,

CONSTAT:

În fapt, la data de _____

Față de cele de mai sus,

În baza art.230 și art.10 lit.b¹ Cod proc. pen, 18¹ C.p., art. 91 al.1 lit. c) din Cod pen.

DISPUN:

.Neînceperea urmăririi penale față de: _____

și aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ – **amendă în cuantum de _____ lei (pentru A.C.)**

Se stabilesc cheltuieli judiciare în cuantum de _____ lei, care vor fi suportate de către _____ și se vor executa potrivit art.443 Cod proc. pen.

Soluția se comunică potrivit art. 230 Cod proc. pen, persoanei care a făcut sesizarea precum și persoanei față de care s-a dispus soluția de neurmărire sau netrimitere în judecată.

PROCUROR,

ROMÂNIA

MINISTERUL PUBLIC

PARCHETUL DE PE LÂNGĂ

Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/_____

Data:

ORDONANȚĂ

de neîncepere a urmăririi penale fără aplicarea
unei sancțiuni cu caracter administrativ

Procuror _____ din cadrul Parchetului de pe lângă _____

Examinând dosarul penal cu nr. de mai sus,

CONSTAT:

În fapt, la data de _____

Față de cele de mai sus,

În baza art.230 și art.10 lit.b¹ Cod proc. pen. , 18¹ C.p., art. 91 al.1 lit. c) din Cod. pen.

DISPUN:

.Neînceperea urmăririi penale în cauza sesizată de: _____

sub aspectul săv. infr. prev. de art. _____

costând în aceea că _____

(fără aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ pentru A.N.).

Cheltuielile judiciare în cuantum de _____ lei, rămân în sarcina statului.

Soluția se comunică potrivit art. 230 Cod proc. pen, persoanei care a făcut sesizarea.

P ROCUROR,

Sesizarea organelor de urmărire penală

Pentru declanșarea procesului penal trebuie ca organul judiciar penal competent să fie sesizat (încunoștințat) despre săvârșirea unei infracțiuni.

Prin mod de sesizare a organului de urmărire penală se înțelege mijlocul prin care acesta ia cunoștință, în condițiile legii, despre săvârșirea unei infracțiuni, determinând obligația acestuia de a se pronunța cu privire la începerea urmăririi penale referitoare la acea infracțiune.

Sesizarea înseamnă ***aducerea la cunoștința organelor judiciare penale competente a împrejurării săvârșirii unei infracțiuni, în vederea luării măsurilor procesuale și procedurale prevăzute de lege.***

Modurile de sesizare se clasifică, în raport cu sursa de informare în:

- a) moduri de sesizare externe (plângerea, denunțul);
- b) moduri de sesizare interne (sesizarea din oficiu);

Modurile de sesizare se clasifică, în raport de *efectele pe care le produc* în:

a) *moduri de sesizare generale* (plângerea, denunțul, sesizarea din oficiu), care produc efectul de a încunoștința organul de urmărire penală, nefiind indispensabile pentru începerea urmăririi penale deoarece pot fi înlocuite;

b) *moduri de sesizare speciale* (plângerea prealabilă, sesizarea și autorizarea organului competent, manifestarea dorinței guvernului străin), care produc efectul de a încunoștința organul de urmărire penală, dar, spre deosebire de cele generale, sunt indispensabile pentru începerea urmăririi penale, neputând a fi înlocuite;

Modurile de sesizare se clasifică, în raport de *organul de urmărire*

sesizat în:

a) *moduri de sesizare primare*, în situația în care încunoștințarea despre săvârșirea unei infracțiuni a ajuns pentru prima dată în fața unui organ de urmărire penală (de exemplu, plângerea, denunțul, sesizarea din oficiu);

b) *moduri de sesizare complementare*, în situația în care cauza a trecut anterior în fața unui alt organ de urmărire penală (de exemplu, în cazul în care un organ de urmărire penală își declină competența în favoarea altui organ potrivit art. 210 alin. (2) C. proc. pen.).

1. Modurile generale de sesizare a organelor de urmărire penală

În ceea ce privește modurile generale de sesizare a organelor de urmărire penală, prin legea nr.202/2010 s-a prevăzut că plângerea și denunțul trebuie să cuprindă în mod obligatoriu pe lângă numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, indicarea făptuitorului dacă este cunoscut și a mijloacelor de probă și *codul numeric personal în cazul persoanelor fizice*.

În cazul în care plângerea este îndreptată la organul de urmărire penală competent și nu cuprinde elementele de mai sus, se restituie petiționarului pe cale administrativă, cu indicarea elementelor care lipsesc; o asemenea posibilitate nu este prevăzută, în mod inexplicabil de legiuitor, în cazul denunțului, alin. 4 al art. 223 C.proc. pen. făcând trimitere numai la art. 222 alin 9 C. proc. pen. nu și la alin. 8 al acestui articol (*denunțul nu poate fi restituit pe cale administrativă*).

Organele judiciare au posibilitatea de a sesiza din oficiu în legătură cu faptele sau împrejurările care rezultă din plângerea sau denunțul formulat cu nerespectarea dispozițiilor legale.

În vederea asigurării celerității procedurilor, s-a prevăzut că plângerea sau denunțul greșit îndreptate la instanța de judecată se trimite pe cale administrativă organului de urmărire penală competent. În cazul în care plângerea sau denunțul este depus la organul de urmărire penală necompetent material sau teritorial, este necesară declinarea de competență, iar nu trimiterea administrativă, către organul de urmărire penală competent.

Menționarea codului numeric personal în plângere sau denunț poate contribui la eficientizarea executării silite a cheltuielilor judiciare către stat. De asemenea, identificarea persoanei fizice care a formulat plângerea în bazele de date privind evidența informatizată a persoanei nu se poate face numai prin raportare la nume, prenume, sau domiciliu/reședință, fiind necesare și alte date care sunt implicit cuprinse în codul numeric personal (de pildă, data nașterii).

În vederea transpunerii standardelor europene în materia protecției victimelor unor infracțiuni, „mica reformă” a stipulat că în situația în care plângerea este întocmită de către o persoană care locuiește pe teritoriul României, cetățean român, străin sau persoană fără cetățenie, prin care se sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, organul judiciar este obligat să primească plângerea și să o transmită organului competent din țara pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea. Regulile privind cooperarea judiciară în materie penală se aplică în mod corespunzător.

Plângerea prealabilă se adresează organului de cercetare penală sau procurorului. Potrivit Legii 202/2010, în scopul asigurării celerității procedurilor, în cazul în care plângerea prealabilă a fost greșit îndreptată la instanța de judecată se trimite pe cale administrativă organului de urmărire penală competent, fiind considerată valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul necompetent.

În cazul în care plângerea prealabilă este depusă la organul de urmărire penală necompetent material sau teritorial, este necesară declinarea de competență, iar nu trimiterea administrativă, către organul de urmărire penală competent; plângerea prealabilă este considerată valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul necompetent.

• **Plângerea**, reprezintă încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune (art.222 Cod de procedură penală);

Plângerea trebuie să conțină:

- numele, prenumele, **codul numeric personal**, calitatea și domiciliul petiționarului;
- descrierea faptei care formează obiectul plângerii;
- indicarea făptuitorului, dacă este cunoscut;
- indicarea mijloacelor de probă;

Plângerea poate fi făcută *în scris* (situație în care ea trebuie semnată de petiționar; lipsa semnăturii nu va putea împiedica organul de urmărire să țină seamă de ea, putând să o considere fie denunț anonim, fie o sesizare din oficiu) sau *oral* (situație în care se consemnează într-un proces-verbal de organul care o primește);

Persoanele care pot face plângere sunt:

- *persoana* căreia i s-a cauzat o vătămare prin infracțiune; plângerea întocmită de o persoană cu capacitate de exercițiu restrânsă (minor între 14 și 18 ani) va fi încuviințată de către persoanele prevăzute de legea civilă (părinte, tutore, curator);

- *prin mandatar*, mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii;

- *prin substituții procesuali* (unul dintre soți pentru celălalt soț sau

copilul major pentru părinți; persoana vătămată poate să declare că nu își însușește plângerea, situație în care înscrisul respectiv nu poate fi luat în considerare ca fiind plângere);

- *prin reprezentanții legali*, pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu (minorul care nu a împlinit 14 ani și persoana pusă sub interdicție);

Plângerea greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite organului competent (art. 222 alin. (7) C. proc. pen.).

- **Denunțul**, are același caracter ca și plângerea, dar persoana care îl face nu este circumstanțiată (art.223 Cod de procedură penală), putând fi făcut de orice persoană fizică sau juridică, care a luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni, chiar și de către cel care a comis-o (autodenunțul);

Conținutul denunțului este similar cu cel al plângerii;

Denunțul poate fi făcut *în scris* (situație în care este necesară semnătura denunțatorului);

Denunțul nesemnat este considerat o simplă informare în baza căreia, după o prealabilă verificare a veridicității sale, organul de urmărire penală se poate sesiza din oficiu) sau *oral* (situație în care se consemnează într-un proces-verbal de către organul în fața căruia a fost făcut);

Denunțul poate fi formulat de către orice persoană;

- în anumite situații, denunțul poate fi făcut chiar de către persoana care a săvârșit infracțiunea (ipoteza *autodenunțului*).

- mituitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune (art. 255 C. pen.);

- cel care a săvârșit infracțiunea de denunțare calomnioasă nu se pedepsește dacă, mai înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale față de persoana în contra căreia s-a făcut denunțul sau plângerea, se autodenunță, în sensul recunoașterii faptului că denunțul este mincinos (art. 259 C. pen.);

- denunțul este *facultativ*, cu anumite excepții, după cum urmează:

- omisiunea de a denunța de îndată săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile contra siguranței statului prevăzute în art. 155-163, 1661 și 167 C. pen. constituie infracțiune

- omisiunea de a denunța de îndată săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în art. 174, 175, 176,211 C. pen. etc., constituie infracțiune.

- **Sesizarea din oficiu** are un caracter intern, se face numai de organul de urmărire penală care a luat cunoștință prin orice mijloc, fără

vreo intervenție din afară, că s-a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală; această posibilitate nu este recunoscută de lege și instanței de judecată.

ipoteze:

Constatarea unor infracțiuni flagrante, în care situație organul de urmărire penală încheie un proces-verbal ce constituie actul de începere din oficiu a urmăririi penale;

- *prin denunțuri anonime*, scrise sau verbale (telefonice); în această situație se impune ca cercetările cu privire la faptele semnalate să fie întreprinse cu multă operativitate, discreție și atenție, deoarece s-ar putea ca ele să nu fie veridice;

- *prin mijloace de informare în masă* (presă scrisă și vorbită);

- *zvonul public*;

- *cercetarea altor fapte*; astfel, organul de urmărire penală se sesizează din oficiu când, desfășurând o cercetare în legătură cu o cauză, descoperă fapte sau aspecte noi, uneori cu totul străine de ceea ce se cercetează;

- *constatarea unor infracțiuni de către alte organe decât cele de urmărire penală* (organele de constatare prevăzute de art. 214 C. pen., comandanții de nave și aeronave, agenții poliției de frontieră etc.).

2. Modurile speciale de sesizare a organelor de urmărire penală

- Plângerea prealabilă;
- Sesizarea la cererea organului competent;
- Autorizarea organului prevăzut de lege.

Plângerea prealabilă, mod special de sesizare a organelor de urmărire penală

Plângerea prealabilă este o instituție juridică cu caracter mixt:

- din punctul de vedere al dreptului penal, reprezintă o condiție de pedepsibilitate; astfel, lipsa plângerii prealabile este considerată o cauză care înlătură răspunderea penală;

- din punctul de vedere al dreptului procesual penal, reprezintă o condiție de procedibilitate, lipsa plângerii prealabile constituie o cauză care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale;

Plângerea prealabilă reprezintă un mod special de sesizare a organelor de cercetare penală și a procurorului;

- distincția dintre plângerea prealabilă și plângere:

- plângerea reprezintă numai un act de sesizare a organelor de urmărire penală prevăzut de art. 222 C. proc. pen., câtă vreme plângerea prealabilă, pe lângă faptul că este o modalitate specială de sesizare a organelor de urmărire penală; este, în același timp, și o condiție de pedepsibilitate și de procedibilitate;

- plângerea nu reprezintă singurul mod de sesizare a organelor de urmărire penală, art. 221 C. proc. pen., reglementând și denunțul ca mod de sesizare sau sesizarea din oficiu, câtă vreme plângerea prealabilă reprezintă singurul act de sesizare pentru unele infracțiuni prevăzute în mod special;

- plângerea, odată depusă la organul judiciar, nu mai poate fi retrasă, operând în acest caz principiul oficialității, pe când, în situația plângerii prealabile, principiul oficialității nu-și are aplicabilitate, iar persoana vătămată are posibilitatea de a opera cu două instituții conexe plângerii prealabile, și anume, retragerea plângerii prealabile, respectiv, împăcarea părților;

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă în cazul următoarelor infracțiuni: lovirea sau alte violențe (art. 180 C. pen.), vătămarea corporală (art. 181 C. pen.), vătămarea corporală din culpă (art. 184 alin. (1) și (3) C. pen.), violarea de domiciliu (art. 192 C. pen.), amenințarea (art. 193 C. pen.), violarea secretului corespondenței (art. 195 C. pen.), divulgarea secretului profesional (art. 196 C. pen.), violul (art. 197 alin. (1) C. pen.), pedepsirea unor furturi la plângerea prealabilă (art. 210 C. pen.), abuzul de încredere (art. 213 C. pen.), distrugerea (art. 217 alin. (1) C. pen.), abandonul de familie (art. 305 C. pen.), nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului (art. 307 C. pen.), tulburarea folosinței locuinței (art. 320 C. pen.).

Titularii plângerii prealabile

Plângerea prealabilă poate fi introdusă de către următoarele categorii de persoane:

- persoana vătămată (când cel vătămat este un minor cu capacitate de exercițiu restrânsă, plângerea trebuie introdusă de acesta cu încuviințarea reprezentantului legal);

- reprezentanți convenționali (mandatul trebuie să fie special; procura se atașează plângerii);

- reprezentanții legali (pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, pot face plângere prealabilă reprezentanții lor - părinții, tutorele sau curatorul);

În cazul în care o infracțiune a vătămat mai multe persoane și

numai una dintre aceste persoane a făcut plângere prealabilă, aceasta este suficientă pentru a subzista răspunderea penală;

Fapta atrage răspunderea penală a tuturor participanților la săvârșirea ei, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut sau se menține cu privire numai la unul dintre ei.

Conținutul plângerii prelabile. Termenul de introducere

Plângerea prealabilă trebuie să cuprindă descrierea faptei, indicarea autorului, arătarea mijloacelor de probă, indicarea adresei părților și a martorilor, precizarea dacă persoana vătămată se constituie parte civilă, indicarea persoanei responsabile civilmente (când este cazul);

Plângerea prealabilă formulată oral este consemnată de organul judiciar care este sesizat în acest mod;

În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plângere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă în termen de 2 luni;

- din ziua în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul;
- de la data când persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul (în situațiile când persoana vătămată este un minor sau un incapabil);

În cazul în care plângerea prealabilă a fost introdusă în termenul prevăzut de lege la un organ incompetent, ea se consideră valabil introdusă.

Aspecte specifice privind procedura plângerii prelabile

Procedura în cazul infracțiunilor flagrante

În cazul în care infracțiunea este flagrantă, organul de urmărire penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar dacă nu s-a introdus plângerea prealabilă;

După constatarea infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și dacă aceasta declară că face plângere prealabilă continuă cercetările; în caz contrar, procurorul dispune încetarea urmăririi penale.

Procedura în caz de conexitate sau indivizibilitate

În caz de conexitate sau indivizibilitate între o infracțiune pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la plângerea prealabilă și o altă infracțiune pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale nu se face la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, dacă disjungerea nu este posibilă, se aplică procedura prevăzută în art. 35 C. proc. pen.

Procedura în cazul schimbării încadrării juridice

Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de cercetare penală se consideră ulterior că fapta urmează a primi o încadrare juridică pentru care este necesară plângerea prealabilă, organul de cercetare penală cheamă partea vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plângere;

Dacă persoana vătămată face plângere, organul de cercetare penală continuă cercetarea;

Dacă persoana vătămată nu face plângere, organul de cercetare transmite actele procurorului în vederea încetării urmăririi penale.

Medierea în procedura plângerii prealabile

Procesele penale declanșate ca urmare a introducerii plângerii prealabile pot fi preîntâmpinate ori finalizate prin intermediul procedurii medierii;

Medierea reprezintă o modalitate facultativă de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate și confidențialitate, bazată pe încrederea pe care părțile o acordă mediatorului, ca persoană aptă să faciliteze negocierile dintre ele și să le sprijine pentru soluționarea conflictului, prin obținerea unei soluții reciproc convenabile, eficiente și durabile.

Procedura medierii este reglementată în Legea nr. 192 din 16 mai 2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, publicată în M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006;

Persoana vătămată și făptuitorul nu pot fi constrânși să accepte procedura medierii.

Prin Legea nr. 202/2010 a fost introdus art. 16¹ C. proc. pen., care transpune în actualul cod prevederile art. 23 din legea 135/2010 (Noul cod de procedură penală).

Potrivit art. 16¹ C. proc. pen., în cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere cu privire la latura civilă a cauzei. Se consideră că nu există nici un impediment, ca o asemenea tranzacție să fie încheiată și de către învinuit, nu numai de către inculpat.

În această situație, dacă au fost respectate dispozițiile legale de încheiere a acestor înțelegeri, instanța va lua act de încheierea tranzacției sau acordului de mediere, făcând referire la conținutul acestora în minuta hotărârii pronunțate. În cazul în care tranzacția sau acordul de mediere cu

privire la latura civilă a cauzei intervin în cursul urmăririi penale, procurorul trebuie să facă referire la acestea în rechizitoriu.

Recunoașterea totală sau parțială de către inculpat a pretențiilor părții civile se poate face numai, cu acordul părții responsabile civilmente. În acest caz instanța va obliga inculpatul la plata despăgubirilor în măsura recunoașterii, fără a fi necesară administrarea de noi probe. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute, pot fi administrate probe.

Alte moduri speciale de sesizare a organelor de urmărire penală

- *sesizarea organului prevăzut de lege*

- *sesizarea comandantului* pentru infracțiuni comise de militari sau de civili în legătură cu obligațiile militare (infracțiuni contra ordinii și disciplinei militare, sustragerea de la serviciul militar, sustragerea de la recrutare etc.);

- *sesizarea organelor competente ale căilor ferate*, pentru unele infracțiuni contra siguranței circulației pe căile ferate;

- cererea Camerei *Deputaților, Senatului și Președintelui României*, pentru infracțiuni săvârșite în exercițiul funcției de către membrii Guvernului;

- *hotărârea Camerei Deputaților și Senatului* de a pune sub acuzare Președintele României pentru înaltă trădare;

- *autorizarea organului prevăzut de lege*

- *autorizarea prealabilă a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, pentru infracțiunile săvârșite în afara teritoriului țării contra statului român sau contra vieții unui cetățean român ori prin care s-a adus o vătămare gravă integrității corporale sau sănătății unui cetățean român, când sunt săvârșite de către un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie care nu domiciliază pe teritoriul țării (art. 5 C. pen.);

- *exprimarea dorinței guvernului străin* pentru infracțiuni contra vieții, integrității corporale, sănătății, libertății sau demnității săvârșite împotriva unui reprezentant al statului respectiv.

Efectuarea urmăririi penale

Începerea urmăririi penale –art.229 Cod de procedură penală.

Considerații preliminare

Începutul urmăririi penale determină limita în timp a declanșării procesului penal și poziția procesuală a participanților fixându-le drepturile și obligațiile.

Specific este faptul că urmărirea penală începe indiferent dacă în actul de sesizare se indică sau nu cine este făptuitorul și indiferent dacă acesta este sau nu cunoscut și spunem că urmărirea penală poate începe și „*in rem*”.

Începerea urmăririi penale se face prin *rezoluție* și din acest moment făptuitorul devine învinuit și este subiect de drept procesual.

Condiții care se cer:

- o condiție **pozitivă**, adică un minim de date cu privire la săvârșirea infracțiunii

- o condiție **negativă**, adică inexistența cazurilor prevăzute în art.10 din C. proc. pen.

Rezoluția de începere a urmăririi penale trebuie confirmată motivat de procurorul care supraveghează activitatea de urmărire penală, organele de cercetare penală fiind obligate să înainteze dosarul cauzei în termen de cel mult 48 ore de la începerea urmăririi penale.

Sanțiunea neconfirmării – inexistența începerii urmăririi penale. Actele efectuate după începerea urmăririi penale neconfirmate se consideră a nu fi făcute în cursul urmăririi penale.

Dacă se constată existența vreunui caz de la art. 10 Cod procedură penală se înaintează procurorului propunerea de neîncepere a urmăririi penale (N.U.P.), acesta din urmă dispunând prin *rezoluție*.

Împotriva rezoluției de N.U.P., partea interesată poate formula plângere adresată prim-procurorului, în termen de 20 de zile de la comunicarea soluției.

Începerea urmăririi penale se poate dispune de procuror sau de organul de cercetare penală prin următoarele acte:

În cazul sesizării prin plângere, denunț ori în ipoteza sesizării din oficiu, ***rezoluția de începere a urmăririi penale*** (act simplu, atât în formă, cât și în conținut, cuprinzând doar temeiul legal, dispoziția de începere a urmăririi penale, data și ora la care s-a început urmărirea penală, încadrarea juridică, numele și prenumele făptuitorului, dacă acesta este cunoscut și semnătura organului de urmărire penală); rezoluția va fi înregistrată într-un registru special;

Ordonanța prin care procurorul soluționează un conflict de competență, dispunând totodată și începerea urmăririi penale sau ordonanța prin care se dispune de procuror extinderea cercetărilor penale art. 238 din C. proc. pen.;

Organul de urmărire penală comunică organului care a înregistrat persoana juridică despre începerea urmăririi penale împotriva persoanei juridice, în vederea efectuării mențiunilor corespunzătoare (art. 479⁷ alin. (1) C. proc. pen.);

Cu ocazia sesizării organelor judiciare în vederea începerii urmăririi penale pot fi incidente următoarele ipoteze:

- se constată existența vreunui din cazurile prevăzute la art. 10 C. proc. pen., cu excepția celui de la lit. i);
- se constată existența cazului prevăzut în art. 10 lit. b¹) C. proc. pen.;
- se constată existența cazului prevăzut în art. 10 lit. i) C. proc. pen.;

Ipoteza existenței vreunui din cazurile prevăzute la art. 10 C. proc. pen., cu excepția celui de la lit. i);

- organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală;
- dacă procurorul este de acord cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală, dispune prin rezoluție neînceperea urmăririi penale. În situația în care procurorul își însușește argumentele cuprinse în propunerea organului

de cercetare penală, motivarea rezoluției este facultativă sau poate cuprinde doar argumente suplimentare. Copie de pe rezoluție și de pe propunerea organului de cercetare penală se comunică persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz, persoanei față de care s-au efectuat acte premergătoare. Dispozițiile art. 245 alin. 1 lit. c¹) se aplică în mod corespunzător, împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale se poate face plângere la instanța de judecată potrivit art.278¹ și următoarele;

- dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia propunerea de a nu se începe urmărirea penală, procurorul infirmă rezoluția și restituie actele organului de cercetare penală, dispunând începerea urmăririi penale;

- dacă procurorul constată că în cauză nu este incident vreunul din cazurile prevăzute în art. 10 C. proc. pen., restituie actele organului de cercetare penală, fie pentru completarea actelor premergătoare, fie pentru începerea urmăririi penale;

Ipoteza existenței cazului prevăzut în art. 10 lit. b¹) C. proc. pen.

Neînceperea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire când fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni;

Procurorul, sesizat potrivit art. 228 alin. 2, dispune prin ordonanță, după caz, neînceperea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire penală. Copia ordonanței și, după caz, a propunerii organului de cercetare penală se comunică persoanei care a făcut sesizarea, precum și persoanei față de care s-a dispus soluția de neurmărire sau de netrimitere în judecată. (art. 230 C. proc. pen.)

Restituirea dosarului pentru continuarea cercetării penale

Dacă procurorul, sesizat potrivit dispozițiilor art. 228 alin. 2, constată că nu este cazul să dispună neînceperea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire penală, restituie dosarul organului de cercetare penală pentru completarea actelor premergătoare sau începerea urmăririi penale, respectiv pentru continuarea cercetării penale, procedând la efectuarea acesteia. (art. 231 C. proc. pen.)

Restituirea dosarului pentru începerea sau continuarea cercetării penale

Dacă procurorul i-a restituit, în temeiul art. 228 alin. 5 sau al art. 231, actele și dosarul, organul de urmărire penală continuă efectuarea actelor premergătoare sau, după caz, începe ori continuă urmărirea penală, procedând la efectuarea acestora, potrivit legii, și ținând seama de

împrejurările speciale ale fiecărei cauze. (art. 232 C. proc. pen.)

Ipoteza existenței cazului prevăzut în art. 10 lit. i) C. proc. pen.;

- a singurul organ judiciar penal competent a dispune o soluție corespunzătoare este instanța de judecată;

- dosarul este necesar a ajunge în fața instanței de judecată pentru ca aceasta să dispună încetarea procesului penal și înlocuirea răspunderii penale.

Desfășurarea urmăririi penale

Considerații preliminare

Desfășurarea urmăririi penale presupune efectuarea tuturor actelor procesuale și procedurale necesare pentru realizarea obiectului urmăririi, motiv pentru care majoritatea activităților se concentrează în jurul strângerii și administrării probelor referitoare la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului și la stabilirea răspunderii acestuia, în așa fel încât să se poată decide dacă este sau nu cazul să fie trimis în judecată.

Urmărirea penală se poate desfășura:

In rem, când nu se cunoaște persoana făptuitorului, caz în care se efectuează acte de urmărire penală pentru lămurirea împrejurărilor în care s-a săvârșit infracțiunea și pentru a descoperi identitatea persoanei care a săvârșit fapta;

In rem și in personam, când se cunoaște persoana făptuitorului;

Urmărirea penală se poate desfășura:

- *numai față de învinuit*, în cauzele penale mai simple și dacă nu este necesară privarea de libertate a învinuitului pe o durată mai mare de 10 (zece) zile; în această ipoteză, la finalizarea urmăririi penale se va dispune punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea învinuitului în judecată în calitate de inculpat;

- *față de inculpat*, în cauzele penale complexe, când există probe temeinice că făptuitorul poate fi învinovățit de săvârșirea infracțiunii, ceea ce determină punerea în mișcare a acțiunii penale, precum și posibilitatea privării de libertate a inculpatului pe o durată de cel mult 180 de zile.

Dacă în cauză există temeiuri pentru *punerea în mișcare a acțiunii penale*, organul de cercetare penală face propuneri în acest sens prin intermediul unui referat care se înaintează spre rezolvare procurorului.

Pentru a se pune în mișcare acțiunea penală trebuie întrunite cumulativ următoarele condiții:

- făptuitorul să fie cunoscut;

- să există probe sau indicii temeinice care justifică tragerea la răspundere penală a celui față de care se efectuează urmărirea penală;
- să nu existe vreunul din cazurile prevăzute de art.10 C. proc. pen. care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale.

Actul de inculpare în faza de urmărire penală:

- a) *Ordonanța* de punere în mișcare a acțiunii penale - este emisă de procuror și trebuie să conțină toate mențiunile generale indicate în art.203 Cod procedură penală și în plus date cu privire la persoana inculpatului, fapta pentru care este învinuit și încadrarea juridică a acesteia.
- b) *Rechizitoriul*.

Efectuarea urmăririi penale față de învinuit

Urmărirea penală efectuată față de învinuit se caracterizează printr-o serie de aspecte particulare, cum ar fi:

- cauzele instrumentate nu sunt complexe;
- participarea persoanelor interesate, învinuitul și persoana vătămată, având calitatea de parte în procesul penal, dar cu drepturi procesuale mai restrânse;
- intervenția redusă a procurorului în activitatea organului de cercetare penală.

Organul de cercetare penală desfășoară o serie întreagă de activități:

- audierea învinuitului și a părților, a martorilor;
- dispoziția de efectuare a constatărilor tehnico-științifice sau medico-legale;
- ridicarea de obiecte sau înscrisuri;
- reținerea învinuitului (cu obligația încunoștințării de îndată a procurorului);
- solicitări adresate procurorului în vederea autorizării unor activități de urmărire penală (spre exemplu, punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurii arestării preventive, efectuarea de interceptări și înregistrări audio-video, efectuarea unei percheziții domiciliare, reținerea și predarea corespondenței etc.);

În ipoteza în care urmărirea penală este efectuată de către procuror, întreaga activitate de strângere a probelor este realizată, în principiu, de către acesta.

Punerea în mișcare a acțiunii penale

În cazul în care organul de cercetare penală consideră că sunt temeiuri pentru punerea în mișcare a acțiunii penale întocmește un referat cu propuneri în acest sens, pe care îl înaintează procurorului; acesta va dispune:

- *punerea în mișcare a acțiunii penale, potrivit art. 235 C. proc. pen.*, prin ordonanță, act de inculpare, care va conține, mențiunile prevăzute în art. 203 C. proc. pen., date cu privire la persoana inculpatului, fapta pentru care este învinuit și încadrarea juridică a acesteia;
- *infirmarea propunerii organului de cercetare penală*, prin ordonanță; în această ipoteză, procurorul poate să dispună restituirea dosarului organului de cercetare penală, dacă consideră necesară continuarea cercetării penale sau clasarea, scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi penale ori suspendarea urmăririi penale.

Efectuarea urmăririi penale față de inculpat

Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

În acest caz se efectuează, în principiu, toate actele de urmărire penală care sunt efectuate și față de învinuit;

Dar, există acte de urmărire penală specifice acestei situații, cum ar fi:

- arestarea preventivă a inculpatului;
- inculpatul este chemat de către organul de urmărire penală pentru a-i comunica fapta pentru care este învinuit și pentru a-i da explicații cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are (în cazul în care inculpatul este dispărut, se sustrage de la cercetare sau nu locuiește în țară, organul de cercetare penală va continua urmărirea, după punerea în mișcare a acțiunii penale și fără a-l asculta);
- inculpatul este obligat să se prezinte la toate chemări la care i se vor face în cursul procesului penal;
- inculpatul are îndatorirea să comunice orice schimbare de adresă.

Netrimiteria în judecată Considerații preliminare

Pe parcursul urmăririi penale, constatându-se existența vreunui dintre cazurile prevăzute în art. 10 C. proc. pen., se poate dispune scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, respectiv, clasarea;

Aceste ipoteze procesuale se caracterizează prin următoarele:

- reprezintă atributul exclusiv al procurorului;
- au drept finalitate stingerea urmăririi penale, împiedicând, practic, trecerea cauzei în faza de judecată;
- nu determină o soluționare a cauzei decât în sens negativ;
- au un caracter relativ, principiul autorității lucrului judecat având aplicabilitate numai în cazul hotărârii lor judecătorești, nu și în cazul actelor procurorului.

Încetarea urmăririi penale

Încetarea urmăririi penale reprezintă o soluție de netrimitere în judecată, care are loc când se constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)- h), i) și j) C. proc. pen. și există învinuit sau inculpat în cauză.

La propunerea motivată a organului de cercetare penală, procurorul se pronunță asupra încetării urmăririi penale prin *rezoluție motivată* dacă nu s-a pus în mișcare acțiunea penală și prin *ordonanță* dacă s-a pus în mișcare acțiunea penală.

Pentru a se dispune încetarea urmăririi penale este necesar a fi îndeplinite următoarele *condiții*:

- să existe învinuit sau inculpat în cauză;
- să existe vreunul din cazurile prevăzute la art. 10 lit. f)-h), i) și j) C. proc. pen.

Încetarea urmăririi penale poate fi:

- *totală* (când stingerea cauzei penale are loc în întregime);
- *parțială* (dacă în aceeași cauză sunt mai mulți învinuiți sau inculpați ori dacă mai multe fapte fac obiectul aceleiași cauze, iar cazul de împiedicare a exercitării acțiunii penale se aplică numai pentru anumiți învinuiți sau inculpați, ori numai la anumite fapte);

Dacă organul de cercetare penală constată existența vreunui caz de încetare întocmește un referat cu propunere în acest sens pe care, împreună cu dosarul cauzei, îl înaintează procurorului care exercită supravegherea activității de cercetare penală;

Procurorul poate dispune:

- *restituirea dosarului la organul de cercetare penală*, cu dispoziția de a termina cercetarea în ipoteza în care constată că nu este cazul să dispună

încetarea sau când a dispus încetarea parțial;

- *încetarea urmăririi penale prin ordonanță* (în cazul în care s-a pus în mișcare acțiunea penală) sau prin rezoluție motivată (în cazul în care nu s-a pus în mișcare acțiunea penală);

Ordonanța de încetare a urmăririi penale va cuprinde:

- *mențiunile arătate în art. 203 C. proc. pen.* (data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului, temeiul legal și semnătura celui care a întocmit-o);

- *mențiunile speciale prevăzute în art. 244 C. proc. pen.* (datele privind persoana și fapta la care se referă încetarea, precum și temeiurile de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea urmăririi penale);

- *dispozițiile complementare prevăzute în art. 245 C. proc. pen.:*

- *revocarea măsurilor asiguratorii* luate în vederea reparării prejudiciului sau executării pedepsei amenzii;

- *confiscarea lucrurilor* care, potrivit art. 118 C. pen., sunt supuse confiscării speciale și restituirea celorlalte; dacă proprietatea corpurilor delictive și a celorlalte obiecte care au servit ca mijloace materiale de probă este contestată, ele sunt păstrate de organul de cercetare penală până la hotărârea instanței civile;

- *măsurile asiguratorii privind reparațiile civile și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii*; în cazul menținerii măsurilor asiguratorii privind reparațiile civile, dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la comunicarea încetării urmăririi penale, acestea se vor considera desființate;

- *sesizarea instanței civile competente* cu privire la desființarea totală sau parțială a unui înscris;

- *stabilirea cuantumului cheltuielilor judiciare, a persoanelor care trebuie să le suporte, precum și ordonarea încasării lor*;

- *restituirea cauțiunii în cazurile prevăzute de lege*;

- *mențiuni despre luarea vreuneia dintre măsurile de siguranță cu caracter medical* (obligarea la tratament medical sau internarea medicală), dacă în cursul urmăririi penale s-a luat vreuna din aceste măsuri;

- termenul înăuntrul căruia procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale din momentul înregistrării dosarului cu propunerea organului de cercetare penală la secretariatul parchetului nu este precizat;

- *excepție*: Atunci când cazul de încetare a urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale în aceeași zi în care a primit propunerea de

încetare de la organul de cercetare penală. Dacă procurorul a dispus încetarea urmăririi penale, măsura arestării preventive încetează de drept, învinuitul sau inculpatul fiind pus de îndată în libertate. art. 243 din C. proc. pen.)

Alte obligații ale procurorului în ipoteza dispunerii încetării urmăririi penale

- înștiințarea persoanelor interesate;
- solicitarea revocării arestării preventive a învinuitului ori inculpatului (se înaintează instanței competente dosarul cauzei împreună cu referatul de propunere a revocării arestării preventive).

Suspendarea urmăririi penale (art. 239-241 C. proc. pen.)

Suspendarea urmăririi penale constă în întreruperea temporară a procesului penal ca urmare a existenței unei boli grave a învinuitului sau inculpatului, care îl împiedică să ia parte la activitatea procesuală, boală constatată printr-o expertiză medico-legală.

Pentru a se putea dispune suspendarea urmăririi penale, se impune îndeplinirea următoarelor *condiții*:

- învinuitul sau inculpatul să sufere de o boală gravă care îl împiedică să ia parte la procesul penal; boala poate fi de ordin fizic sau psihic, temporară (de scurtă sau de lungă durată), sau permanentă, curabilă sau incurabilă, independentă de voința învinuitului sau inculpatului, ori, dimpotrivă, rezultatul propriei sale activități;

- *boala gravă să fie constatată printr-o expertiză medico-legală;*

În ipoteza suspendării urmăririi penale, organul de cercetare penală îndeplinește următoarele activități:

- dispune efectuarea unei expertize medico-legale (în ipoteza în care cererea învinuitului sau inculpatului de suspendare nu este însoțită de depunerea la dosar a unui asemenea mijloc de probă); expertiza medico-legală nu este, însă, obligatorie;

- va înainta procurorului de supraveghere un referat cu propunerea de suspendare a urmăririi penale, împreună cu dosarul cauzei;

- continuă să efectueze toate actele a căror îndeplinire nu este împiedicată de situația învinuitului sau inculpatului;

- se interesează periodic dacă mai subzistă cauza care a determinat suspendarea urmăririi penale (în cazul în care că a încetat cauza de suspendare, înaintează dosarul procurorului pentru a dispune reluarea urmăririi penale);

Procurorul îndeplinește următoarele activități:

- dispune suspendarea urmăririi penale prin ordonanță
- mențiunile arătate în art. 203 C. proc. pen.;
- datele privitoare la persoana învinutului sau inculpatului;
- fapta de care este învinuit;
- cauzele care au determinat suspendarea;
- măsurile luate în vederea însănătoșirii învinutului sau inculpatului;
- comunică învinutului sau inculpatului și persoanei vătămate despre luarea măsurii;
- restituie dosarul organului de cercetare penală.

Conform art. 70 din Legea nr. 192 din 16 mai 2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, dacă procedura de mediere se desfășoară după începerea urmăririi penale declanșată în urma introducerii plângerii prealabile, urmărirea penală se suspendă, în temeiul prezentării de către părți a contractului de mediere;

Suspendarea durează până când procedura medierii se încheie prin oricare din modalitățile legale.

Scoaterea de sub urmărire penală

Scoaterea de sub urmărire penală reprezintă o soluție de netrimitere în judecată, care are loc când se constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în alt. 10 lit. a)- e) C. proc. pen. și există învinuit sau inculpat în cauză.

Pentru a se dispune scoaterea de sub urmărire penală este necesar a fi îndeplinite următoarele condiții:

- să existe învinuit sau inculpat în cauză;
- să existe vreunul din cazurile prevăzute la alt. 10 lit. a)- e) C. proc. pen.;

Scoaterea de sub urmărire penală poate fi:

- *totală* (când stingerea cauzei penale are loc în întregime);
- *parțială* (dacă în aceeași cauză sunt mai mulți învinuiți sau inculpați, ori dacă mai multe fapte fac obiectul aceleiași cauze, iar cazul de împiedicare a exercitării acțiunii penale se aplică numai pentru anumiți învinuiți sau inculpați, ori numai la anumite fapte);

Dacă organul de cercetare penală constată existența vreunui dintre cazurile de scoatere de sub urmărire penală, va înainta procurorului dosarul, împreună cu un referat cu propunerea de scoatere de sub urmărire penală;

Procurorul poate dispune:

- *restituirea dosarului la organul de cercetare penală*, cu dispoziția de a continua cercetarea, în cazul în care constată că nu este cazul să dispună scoaterea de sub urmărire sau când a dispus scoaterea de sub urmărire parțial;

- *scoaterea de sub urmărire penală*:

» prin ordonanță (în cazul în care s-a pus în mișcare acțiunea penală);

» prin rezoluție motivată (în cazul în care nu s-a pus în mișcare acțiunea penală);

» numai prin ordonanță, în cazul prevăzut de art. 10 lit. b¹) C. proc. pen., indiferent dacă acțiunea penală a fost sau nu pusă în mișcare;

Ordonanța de scoatere de sub urmărire penală va cuprinde aceleași mențiuni ca și ordonanța de încetare a urmăririi penale;

Termenul înăuntrul căruia procurorul trebuie să se pronunțe asupra scoaterii de sub urmărire penală din momentul înregistrării dosarului cu propunerea organului de cercetare penală la secretariatul parchetului nu este precizat;

Excepție: procurorul se va pronunța asupra scoaterii de sub urmărire penală în aceeași zi în care a primit propunerea de încetare de la organul de cercetare penală, când învinuitul sau inculpatul este arestat.

Alte obligații ale procurorului în ipoteza dispunerii scoaterii de sub urmărire penală:

- înștiințarea persoanelor interesate;

- în cazul în care încetarea urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, în ordonanță se va face mențiune și cu privire la constatarea încetării de drept a măsurii arestării preventive.

În cazul în care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală pe considerentul lipsei gradului de pericol social se vor pune în executare sancțiunile cu caracter administrativ, după cum urmează:

» executarea mustrării și a mustrării cu avertisment aplicate de către procuror se face de *îndată*, după dispunerea scoaterii de sub urmărire penală, sau se *fixează un termen* la care se dispune aducerea învinuitului sau inculpatului, în situația în care mustrarea nu poate fi executată cu ocazia dispunerii scoaterii de sub urmărire;

» executarea amenzii se face după expirarea termenului în care se poate face plângere contra ordonanței prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală, iar dacă s-a făcut plângere, după respingerea acesteia.

Încetarea de drept a măsurii arestării preventive în caz de scoatere de

urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale

Art. 140 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. prevedea că măsura arestării preventive încetează de drept în caz de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale.

Înainte de intrarea în vigoare a "*micii reforme*", art. 243 alin. (3) C. proc. pen., respectiv art. 249 raportat la art. 243 alin. (3) C. proc. pen., prevedea că dacă se descopereau impedimente la exercitarea acțiunii penale prevăzute de art. 10 C. proc. pen. într-o cauză în care există un învinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuia să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale sau scoaterii de sub urmărire penală în aceeași zi în care a primit propunerea de la organul de cercetare penală. Dacă procurorul dispunea încetarea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire penală, constatând îndeplinite în cauză condițiile arătate mai sus, trebuia să solicite de îndată instanței *revocarea* măsurii arestării preventive, întocmind în acest sens un referat în care trebuia menționat impedimentul prevăzut de art. 10 C. proc. pen. În termen de 24 de ore de la primirea de la procuror a dosarului, instanța trebuia să dispună, prin încheiere, revocarea măsurii arestării preventive și punerea de îndată în libertate a învinuitului sau inculpatului.

Aceste dispoziții legale ridicau mari probleme sub aspectul temeiului de drept al privării de libertate a persoanei împotriva căreia nu mai este formulată nici o acuzație penală, în perioada cuprinsă între momentul dispunerii soluției de netrimitere în judecată de către procuror și cea a punerii sale efective în libertate. În acest interval de timp, persoana care nu mai avea calitate de învinuit sau inculpat, ca urmare a dispunerii de către procuror a soluției de netrimitere în judecată, datorită constatării existenței unui impediment la exercitarea acțiunii penale, era privată de libertate în lipsa vreunui temei de drept intern, fiind astfel încălcate exigențele art. 5 parag. 1 din Convenția Europeană.

În vederea evitării unei privări nelegale de libertate prin Legea nr. 202/2010 a fost modificat art. 140 alin. (3) C. proc. pen. astfel că procurorul, din oficiu sau în urma informării organului de cercetare penală, are obligația, potrivit competențelor prevăzute de lege, să constate încetarea de drept a măsurii preventive trimitând, în vederea punerii de îndată în libertate a celui arestat, administrației locului de deținere o copie de pe ordonanța prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale un extras cuprinzând următoarele mențiuni:

datele necesare pentru identificarea învinuitului sau inculpatului, numărul mandatului de arestare, numărul și data ordonanței, precum și temeiul legal al liberării.

În mod corelativ a fost modificat art. 243 alin. (3) C. proc. pen. prevăzându-se că: „Atunci când cazul de încetare a urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale în aceeași zi în care a primit propunerea de încetare de la organul de cercetare penală. Dacă procurorul a dispus încetarea urmăririi penale, măsura arestării preventive *încetează de drept, învinuitul sau inculpatul fiind pus de îndată în libertate.*”, respectiv art. 245 alin. (3) C. proc. pen. potrivit căruia "În cazul în care încetarea urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, în ordonanță se va face mențiune și cu privire la *constatarea încetării de drept a măsurii arestării preventive.*". Aceste dispoziții legale se aplică în mod corespunzător și în cazul în care se dispune scoaterea de sub urmărire penală.

Liberarea provizorie în cursul urmăririi penale

În vederea evitării creării unei practici neunitare la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție (unde în lipsa unei dispoziții exprese completul care judecă cauza în prima instanță este format din trei judecători), Legea nr. 202/2010 a prevăzut că în cursul urmăririi penale, cererea de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune se soluționează *de un singur judecător*, indiferent de natura cauzei.

9. Clasarea

Clasarea reprezintă o soluție de netrimiteră în judecată, care are loc când se constată existența anumitor cazuri prevăzute în art. 10 C. proc. pen. și nu există învinuit în cauză.

În cazul în care urmărirea penală a fost începută *in rem*, nu exista învinuit în cauză (în ciuda diligențelor depuse de organele de urmărire penală, făptuitorul nu a putut fi descoperit) și se constată că fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni, procurorul dispune, prin ordonanță, clasarea, iar nu scoaterea de sub urmărire penală.

Clasarea presupune îndeplinirea următoarelor *condiții*:

- să nu *existe învinuit în cauză* (fie organul de urmărire penală nu are nici un fel de date cu privire la persoana care a săvârșit fapta, fie urmarea produsă nu provine dintr-o acțiune umană, ci dintr-o împrejurare neavând legătură cu activitățile umane, cum ar fi, de exemplu, o moarte naturală);

- să existe anumite cazuri prevăzute la art. 10 C. proc. pen.; clasarea nu se poate dispune cu ocazia incidenței oricăruia dintre cazurile prevăzute la art. 10 C. proc. pen.; nu se pot reține ca temeiuri ale clasării cauzei aspectele din art. 10 C. proc. pen., care sunt aplicabile *intuitu personae*, cum ar fi înlocuirea răspunderii penale, împăcarea părților etc.;

Clasarea se dispune de către procuror, din oficiu sau la propunerea organului de cercetare penală, prin *ordonanță*.

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/_____

Data:

ORDONANȚĂ

de scoatere de sub urmărire penală și aplicarea
unei sancțiuni cu caracter administrativ

Procuror _____, din cadrul Parchetului de pe lângă _____

Examinând actele de urmărire penală efectuate în dosarul cu numărul de mai sus, privind pe învinuitul _____

C O N S T A T:

În fapt, s-a reținut că _____

Față de cele expuse mai sus,

În temeiul art. 230 și art. 249 Cod proc. pen., rap. la art. 11 pct. 1 lit. b și art. 10 lit. b¹ Cod proc. pen., art. 18¹ Cod pen., art. 91al.1 din C.p.

DISPUN:

Scoaterea de sub urmărire penală sub aspectul săvârșirii infracțiunii
_____ a învinuitului _____ și

aplicarea unei amenzi administrative în cuantum de _____, care se va executa în conformitate cu art. 441¹ Cod proc. pen.

Se stabilesc cheltuieli judiciare în cuantum de _____ lei care, în conformitate cu prev. art.192 Cod proc. pen., vor fi suportate de către învinuit(ă) și se vor executa potrivit art. 443 Cod proc. pen.

Soluția se comunică potrivit art. 230 Cod proc. pen, persoanei care a făcut sesizarea precum și persoanei față de care s-a dispus soluția de neurmărire sau netrimiteră în judecată.

PROCUROR,

Terminarea urmăririi penale

Prezentarea materialului de urmărire penală învinuitului și inculpatului (art.250 și 257 Cod de procedură penală)

Prezentarea materialului de urmărire penală constituie acea activitate desfășurată de organele de urmărire penală, la sfârșitul urmăririi penale, prin care probele administrate sunt aduse la cunoștința învinuitului sau inculpatului în vederea cunoașterii de către acesta a întregului material probator și pentru a i se da posibilitatea de a combate probele în acuzare prin noi cereri sau declarații suplimentare.

Prezentarea materialului de urmărire penală se efectuează de către:

- *procuror* (în cazul în care acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare pe parcursul urmăririi penale sau în cazul în care infracțiunea respectivă este de competența exclusivă a procurorului, indiferent dacă acțiunea penală a fost sau nu pusă în mișcare);

- *organul de cercetare penală* (când infracțiunea este de competența

acestui, iar acțiunea penală a fost pusă în mișcare);

Prezentarea materialului de urmărire penală implică îndeplinirea următoarelor condiții:

- cercetarea penală să fie terminată;
- să existe suficient material probator în cauză, care să facă posibilă trimiterea inculpatului în judecată;
- învinuitul sau inculpatul să fie prezent pentru a putea lua contact cu organul de urmărire penală (învinuitul sau inculpatul va fi adus, în cazul în care se află în arest preventiv, ori va fi chemat, în cazul în care este cercetat în stare de libertate);

Dacă învinuitul sau inculpatul se prezintă, este prins ori adus, până la momentul înaintării dosarului la procuror, organul de cercetare penală procedează la prezentarea materialului de urmărire penală;

Dacă învinuitul sau inculpatul se prezintă, este prins ori adus, *după înaintarea dosarului la procuror*, acesta procedează la prezentarea materialului de urmărire penală;

Prezentarea materialului de urmărire penală are în vedere îndeplinirea de către organul de urmărire penală a următoarelor obligații:

- informarea învinuitului sau inculpatului că are dreptul de a lua cunoștință de materialul de urmărire penală;
- indicarea încadrării juridice a faptei;
- asigurarea posibilității de a lua de îndată cunoștință de material (învinuitul sau inculpatul va studia dosarul filă cu filă, în mod nelimitat sub aspect temporal; învinuitului sau inculpatului i se vor citi lucrările din dosar, dacă nu poate să citească; învinuitului sau inculpatului care nu cunoaște limba română i se va traduce materialul de urmărire penală de către un interpret);
- învinuitul sau inculpatul este întrebat dacă are de formulat cereri noi sau dacă voiește să facă declarații suplimentare;

Se va întocmi un proces-verbal de prezentare a materialului de urmărire penală; procesul - verbal va cuprinde următoarele mențiuni:

- mențiunile din art. 91 C. proc. pen.;
- mențiuni despre îndeplinirea obligațiilor prevăzute la art. 250 C. proc. pen.;
- declarațiile suplimentare, cererile noi și răspunsurile învinuitului sau inculpatului;
- semnăturile organului judiciar, învinuit sau inculpat, apărător;

În ipoteza unor cereri noi formulate de învinuit sau inculpat, organul de urmărire penală, prin ordonanță:

- va admite cererile și va dispune completarea urmăririi penale;
- va respinge cererile de noi probe;

O nouă prezentare a materialului de urmărire penală se desfășoară după aceeași procedură;

Dacă în cauză sunt mai mulți inculpați, materialul de urmărire penală se prezintă individual, încheindu-se separat proces-verbal de prezentare a materialului pentru fiecare inculpat.

Terminarea urmăririi penale (art.255-260 Cod procedură penală).

Terminarea urmăririi penale reprezintă o etapă a acestei faze în care organul de cercetare, după ce a apreciat că a administrat toate probele necesare în cauză, pregătește dosarul în vederea înaintării lui procurorului, pentru ca acesta să se pronunțe potrivit legii.

Urmărirea penală se poate desfășura fie cu acțiunea penală pusă în mișcare, fie fără acțiune penală pusă în mișcare, legea prevăzând două proceduri distincte după cum în cauză a fost sau nu pusă în mișcare acțiunea penală.

Terminarea urmăririi penale fără acțiune penală pusă în mișcare

Se disting trei momente:

- ascultarea învinuitului înainte de terminarea cercetării;
- înaintarea dosarului privind pe învinuit;
- prezentarea materialului de urmărire penală de către procuror;

Ascultarea învinuitului înainte de terminarea cercetării

Cercetarea se consideră terminată dacă învinuitul nu a propus noi probe ori a propus noi probe, dar organul de cercetare penală a respins propunerea ca netemeinică și dacă a propus noi probe și propunerea sa a fost găsită temeinică, cercetarea penală, în urma acestor propuneri fiind completată;

Înaintarea dosarului privind pe învinuit la procuror

Organul de cercetare penală întocmește un referat în care va consemna rezultatul cercetării, după care va înainta dosarul la procuror;

Referatul de terminare a urmăririi penale va cuprinde:

- date despre persoana învinuitului;
- fapta reținută în sarcina învinuitului;
- probele administrate;
- încadrarea juridică a faptei;
- dacă este cazul, datele suplimentare prevăzute la art. 260 C. proc. pen.

privitoare la mijloacele materiale de probă și măsurile luate referitor la ele în cursul cercetării penale, precum și locul unde se află, măsurile asiguratorii privind reparațiile civile sau executarea pedepsei amenzii luate în cursul cercetării penale, respectiv, cheltuielile judiciare;

- prezentarea materialului de urmărire penală de către procuror;
- conform procedurii analizate.

Terminarea urmăririi penale cu acțiunea penală pusă în mișcare

Organul de cercetare penală înaintează de îndată procurorului dosarul cauzei, însoțit de un referat care va avea același conținut cu cel al referatului întocmit la terminarea urmăririi penale, fără acțiune penală pusă în mișcare;

Momentul terminării cercetării penale intervine după completarea cercetării și după îndeplinirea dispozițiilor privitoare la prezentarea materialului de urmărire penală.

Verificarea lucrărilor urmăririi penale

Referatul de terminare a urmăririi penale împreună cu dosarul cauzei sunt înaintate la procuror în vederea verificării lucrărilor urmăririi penale;

Termenul de verificare de către procuror:

- 15 zile de la primirea lucrărilor;
- de urgență și cu precădere, în cauzele în care sunt arestați;

Se vor constata următoarele aspecte:

- urmărirea penală a fost efectuată de organul competent (în caz contrar, procurorul va trimite dosarul organului competent să efectueze urmărirea penală);

- urmărirea penală a fost efectuată cu respectarea dispozițiilor legale privind aflarea adevărului;

- urmărirea penală este completă (în caz contrar, procurorul va dispune restituirea cauzei sau trimiterea ei la alt organ de urmărire penală);

- probele necesare în cauză au fost legal administrate;

- urmărirea penală a fost efectuată cu respectarea garanțiilor dreptului la apărare.

Trimiterea în judecată (art.261-269 Cod procedură penală)

Considerații preliminare

Reprezintă ultimul moment al fazei de urmărire penală care astfel este epuizată, iar organul de urmărire penală se dezinvestește.

Singurul organ competent să dispună trimiterea în judecată este procurorul, altfel spus, numai procurorul poate sesiza instanța de judecată; astfel, organele de cercetare penală nu intră în raporturi directe cu instanța de judecată, ci numai prin intermediul procurorului. Ar putea fi însă și o excepție: sesizarea instanței pentru a formula propunere de extrădare (Legea 296/2001 nu prevede obligativitatea sesizării instanței de către procuror).

În cadrul acestei etape a fazei de urmărire penală, se pot desfășura următoarele activități:

- verificarea lucrărilor urmăririi penale;
- rezolvarea cauzei, constând în trimiterea în judecată, netrimiteră în judecată, suspendarea urmăririi penale, restituirea sau trimiterea cauzei în vederea completării sau refacerii urmăririi penale sau trimiterea cauzei la organul competent să efectueze urmărirea penală.

Procurorul dispune trimiterea în judecată dacă constată îndeplinirea următoarelor *condiții*, în mod cumulativ:

- au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului;
- urmărirea este completă, probele fiind suficiente și legal administrate;
- există o faptă prevăzută de legea penală;
- fapta a fost săvârșită de învinuit sau de inculpat;
- învinuitul sau inculpatul răspunde penal.

Trimiterea în judecată se poate dispune sub două modalități:

- *dacă acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare*, în cursul urmăririi penale, procurorul emite rechizitoriu, prin care va dispune punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată; în această situație, rechizitoriul are o dublă funcționalitate, fiind atât act de inculpare, cât și act de sesizare a instanței de judecată;

- *dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare* în cursul urmăririi penale, procurorul emite rechizitoriu prin care va dispune trimiterea în judecată; în această situație rechizitoriul are o singură funcțiune și anume, sesizarea instanței de judecată.

Rechizitoriul reprezintă ultimul act de urmărire penală, prin care este sesizată instanța de judecată cu faptele care urmează să facă obiectul judecării și persoanele care urmează să fie trase la răspundere penală pentru aceste fapte.

Rechizitoriul trebuie să cuprindă:

- mențiunile prevăzute în art. 203 C. proc. pen. (data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care îl întocmește, cauza la care se

referă obiectul actului, temeiul legal, semnătura procurorului);

- datele privitoare la persoana inculpatului (nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, numele și prenumele părinților, cetățenie, studii, situația militară, loc de muncă, ocupație, adresă, antecedente penale și alte date privind stabilirea situației sale personale);
- fapta sau faptele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată indicate prin arătarea denumirii infracțiunii și încadrarea juridică;
- probele pe care se bazează învinuirea, cu indicarea paginii din dosar;
- măsura preventivă luată și durata acesteia;
- numele și prenumele persoanelor care trebuie citate în instanță, cu indicarea calității lor procesuale și a locului unde urmează a fi citate;
- dispoziția de punere în mișcare a acțiunii penale (în cazul în care acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale);
- dispoziția de trimitere în judecată;
- eventuala propunere de arestare preventivă ori de obligare a inculpatului la tratament medical sau internarea medicală;
- datele suplimentare, prevăzute de art. 260 C. proc. pen.;

Procurorul întocmește un singur rechizitoriu, chiar dacă lucrările urmăririi penale privesc mai multe fapte ori mai mulți învinuiți sau inculpați și chiar dacă se dau acestora rezolvări diferite;

Rechizitoriul este verificat, sub aspectul legalității și temeiniciei, de către procurorul ierarhic superior, astfel:

- rechizitoriul unui procuror de la parchetul de pe lângă judecătoria va fi verificat de prim procurorul acelui parchet;
- rechizitoriul prim-procurorului de la parchetul de pe lângă judecătoria va fi verificat de prim-procurorul parchetului de pe lângă tribunal;
- rechizitoriul unui procuror de la parchetul de pe lângă tribunal va fi verificat de prim procurorul acelui parchet;
- rechizitoriul prim-procurorului de la parchetul de pe lângă tribunal va fi verificat de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel;
- rechizitoriul unui procuror de la parchetul de pe lângă curtea de apel va fi verificat de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel;
- rechizitoriul unui procuror general de la parchetul de pe lângă curtea de apel va fi verificat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- rechizitoriul unui procuror de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție va fi verificat de procurorul-șef de secție;
- rechizitoriul unui procuror-șef de secție de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție va fi verificat de procurorul general al

Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

- în cauzele cu arestați, verificarea se face de urgență și înainte de expirarea duratei arestării preventive;
- dacă rechizitoriul nu a fost infirmat, procurorul care a efectuat verificarea îl înaintează instanței competente, împreună cu dosarul cauzei și cu un număr necesar de copii de pe rechizitoriu pentru a fi comunicate inculpaților aflați în stare de deținere;
- procurorul comunică organului care a înregistrat persoana juridică despre trimiterea în judecată a persoanei juridice, în vederea efectuării mențiunilor corespunzătoare (art. 479⁷ alin. (1) C. proc. pen.).

Netrimiteria în judecată

Tot în această fază, dacă se constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru trimiterea în judecată, procurorul va dispune, *prin ordonanță*:

- scoaterea de sub urmărire penală;
- încetarea urmăririi penale;
- clasarea cauzei;

Pentru această etapă procesuală, scoaterea de sub urmărire penală, respectiv încetarea urmăririi penale se dispune *numai prin ordonanță*, indiferent dacă acțiunea penală a fost sau nu pusă în mișcare;

Dacă învinuitul sau inculpatul se află în stare de deținere în urma luării măsurii arestării preventive procurorul va solicita revocarea măsurii preventive.

Suspendarea urmăririi penale

De asemenea, procurorul va dispune, prin ordonanță, suspendarea urmăririi penale în următoarele două ipoteze:

- se constată că învinuitul sau inculpatul suferă de o boală gravă care îl împiedică să ia parte la procesul penal;
- are loc o procedură de mediere care se desfășoară după începerea urmăririi penale declanșate în urma introducerii plângerii prealabile (art. 70 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator).

Restituirea sau trimiterea cauzei în vederea completării sau refacerii urmăririi penale

Când procurorul constată că urmărirea penală nu este completă, sau că nu au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea

adevărului, poate dispune:

Restituirea cauzei la organul de urmărire penală în vederea *completării* urmăririi penale, în situația în care acesta a respectat dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, dar nu a lămurit toate aspectele impuse de buna rezolvare a cauzei;

Trimiterea cauzei la alt organ de urmărire penală în vederea *completării* urmăririi penale, în situația în care organul care a efectuat urmărirea a respectat dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, dar nu a lămurit toate aspectele impuse de buna rezolvare a cauzei;

Restituirea cauzei la organul de urmărire penală în vederea refacerii urmăririi penale, în situația în care urmărirea penală a fost efectuată prin încălcarea dispozițiilor legale care garantează aflarea adevărului în procesul penal;

Trimiterea cauzei la alt organ de urmărire penală în vederea refacerii urmăririi penale, în situația în care urmărirea penală a fost efectuată prin încălcarea dispozițiilor legale care garantează aflarea adevărului în procesul penal;

Ordonanța de restituire sau trimitere trebuie să cuprindă:

- mențiunile arătate în art. 203 C. proc. pen. (data și locul întocmirii, numele și prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului, temeiul legal al acesteia, semnătura procurorului);

- indicarea actelor de cercetare penală ce trebuie efectuate în vederea completării ori refăcute;

- indicarea faptelor sau împrejurărilor ce urmează a fi constatate;

- indicarea mijloacelor de probă ce urmează a fi folosite.

Trimiterea cauzei la organul competent să efectueze urmărirea penală

Când procurorul constată că urmărirea penală s-a făcut de un alt organ decât cel prevăzut în lege, dispune prin *ordonanță* ca urmărirea să fie făcută de organul competent;

Restituirea cauzei la organul competent se va dispune în următoarele cazuri:

- cercetarea penală a fost efectuată de către organul de cercetare al poliției judiciare în loc de organul de cercetare penală prevăzut la art. 208 lit. a), b) și c) C. proc. pen.;

- cercetarea penală a fost efectuată de către organele de cercetare penală prevăzute la art. 208 lit. a), b) și c) C. proc. pen., în loc de organul de cercetare al poliției judiciare;

- cercetarea penală a fost efectuată de organele de cercetare penală, în

loc de procuror, în cazurile prevăzute la art. 209 alin. (3) C. proc. pen.;

- în cazul în care procurorul trimite cauza organului competent să efectueze urmărirea penală, rămân valabile măsurile asiguratorii luate, actele sau măsurile procesuale confirmate sau încuviințate de procuror, precum și actele procesuale care nu pot fi refăcute;

Organul de cercetare penală sesizat prin trimiterea cauzei de către procuror are următoarele *obligații*:

- procedează la ascultarea învinuitului sau inculpatului;
- dispune în ce măsură trebuie refăcute celelalte acte procesuale;
- dispune ce anume acte mai trebuie efectuate în vederea completării cercetării penale.

Prezentarea materialului de urmărire penală potrivit modificărilor aduse de „mica reforma”

Prezentarea materialului de urmărire penală este actul procesual ce constă în chemarea învinuitului sau a inculpatului în fața organului de urmărire penală și informarea lui cu privire la probele administrate, precum și la încadrarea juridică a faptei săvârșite, asigurându-i-se totodată posibilitatea efectivă de a lua cunoștință nemijlocit de acestea; reprezintă garanție a dreptului la apărare în faza de urmărire penală fiind necesară *prezența personală* a învinuitului sau inculpatului.

Potrivit Legii nr. 202/2010, procurorul poate dispune trimiterea în judecată a învinuitului/inculpatului fără prezentarea materialului de urmărire penală dacă:

- 1) învinuitul/inculpatul sau apărătorul său a lipsit în mod nejustificat la chemarea organului de urmărire penală (inclusiv în situația în care lipsa nejustificată este determinată de sustragerea învinuitul/inculpatului de la urmărirea penală);
- 2) învinuitul/inculpatul sau apărătorul său refuză în mod nejustificat să ia cunoștință de materialul de urmărire penală;
- 3) învinuitul/inculpatul este dispărut (nu este necesară declararea dispariției pe cale judecătorească); dacă până la înaintarea dosarului la procuror învinuitul/inculpatul se prezintă, este prins ori adus, se procedează la prezentarea materialului de urmărire penală;

Măsurile de natură a contribui la desfășurarea cu celeritate a urmării penale.

Legea nr. 202 /2010 cuprinde și alte măsuri ce pot contribui la accelerarea soluționării cauzelor penale, dintre care enumerăm:

1) urmărirea penală poate fi efectuată cu caracter de continuitate și în situația în care învinutul sau inculpatul este supus unor măsuri preventive sau procesuale; legea prevede că în situațiile în care, în cursul urmăririi penale, dosarul cauzei este solicitat în același timp (nu este necesar ca cererile să fie simultane, ci ca mai multe instanțe să solicite în același interval de timp același dosar de urmărire penală) de instanțe diferite, ca urmare a unor *cereri formulate de către părți* (de pilda, în cazul în care mai multe părți formulează cereri de revocare, înlocuire sau încetare a măsurii arestării preventive ce formează fiecare obiectul unui dosar, iar aceste dosare sunt repartizate unor complete diferite), procurorul *înaintează numai copii numerotate și certificate de greșa parchetului de pe toate actele dosarului*. Organul de urmărire penală păstrează originalul actelor dosarului, în vederea continuării urmăririi penale.

În cazurile în care procurorul formulează în cursul urmăririi penale propuneri sau cereri care sunt în competența de soluționare a judecătorului (de exemplu, propunere de arestare preventivă, de prelungire a arestării preventive, de încuviințare a interceptării și înregistrării comunicațiilor, a accesului la un sistem informatic, a percheziției domiciliare etc.), procurorul sau organul de cercetare penală *va înainta originalul dosarului*, păstrând copii de pe toate actele dosarului, în vederea continuării urmăririi penale (art. 205 alin. 2 C. proc. pen., nemodificat prin Legea nr. 202/2010).

2) *accesul la bazele electronice de date*; în vederea realizării procedurii de citare, a comunicării actelor de procedură sau a aducerii cu mandat la desfășurarea procedurilor, procurorul are drept de acces direct la bazele electronice de date deținute de organele administrației de stat (de pildă, Registrul Comerțului, Ministerul Finanțelor Publice, Administrația Națională a Penitenciarelor, Serviciul de Evidență Informatizată a Persoanei, Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară etc.). Pentru ca această măsură să fie eficientă a fost prevăzută obligația organelor administrației publice care dețin baze electronice de date de a colabora cu procurorul, în vederea asigurării accesului direct al acestuia la informațiile existente în bazele electronice de date. În același scop a fost prevăzută obligația Ministerului Public de a încheia protocoale de colaborare cu autoritățile și instituțiile publice care dețin baze electronice de date, pentru ca la momentul intrării în vigoare a "*micii reforme*" procurorii să aibă acces la bazele electronice de date.

3) posibilitatea organelor de urmărire penală de a dispune *aducerea prin constrângerea în temeiul unui mandat de aducere și a martorului*;

4) *ancheta socială în cazul expertizei psihiatrice a minorului*. În vederea întocmirii expertizei psihiatrice a minorului pentru a se stabili dacă acesta a acționat sau nu cu discernământ, autoritatea tutelară în a cărei rază teritorială domiciliază minorul are obligația să efectueze ancheta socială la cererea unității sanitare de specialitate care efectuează expertiza. Aceasta dispoziție are rolul de a înlătura blocajele existente în prezent în practica, ca urmare a refuzului serviciilor de autoritate tutelara din cadrul primăriilor de a colabora cu Institutul Național de Medicină Legală, care în vederea efectuării unei expertize medico-legale psihiatrice nu are nevoie decât de realizarea unei anchete sociale, iar nu a unui referat de evaluare de către Serviciile de Probațiune.

5) *posibilitatea procurorului de a desemna un reprezentant comun, avocat din oficiu, în cauzele cu un număr mare de părți vătămate, civile sau responsabile civilmente*.

Legea nr. 202/2010 a prevăzut că în cazul în care un număr mare de persoane care *nu au* interese contrare s-au constituit *parte civilă*, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care *părțile civile* nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesul penal, *procurorul poate desemna, prin rezoluție motivată*, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele, în vederea efectuării cu celeritate a urmăririi penale.

Rezoluția trebuie să fie comunicată părților civile, care au obligația de a încunoștința procurorul dacă sunt de acord sau refuză să fie reprezentați prin avocatul desemnat din oficiu. În situația în care părțile civile cărora li s-a comunicat de către procuror faptul că sunt reprezentate de un avocat din oficiu, nu încunoștințează parchetul cu privire la acordul sau dezacordul lor referitor la reprezentarea prin avocat în cadrul procesului penal, se va prezuma că acceptă această reprezentare. Dacă părțile civile încunoștințează pe procuror despre faptul că nu sunt de acord să fie reprezentate, citarea acestora precum și comunicarea actelor de procedură se va face individual.

În situația în care prin fapta penală s-au adus vătămări unui număr mare de *părți vătămate*, constituite sau nu părți civile, *care nu au interese*

contrarii, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care *părțile vătămate* nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, procurorul poate desemna, prin rezoluție motivată, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele.

Legea nr. 202/2010 nu prevede în cazul părților vătămate, care nu sunt constituite părți civile, obligația de a de a încunoștința procurorul dacă sunt de acord sau refuză să fie reprezentanți prin avocatul desemnat din oficiu. Pentru identitate de rațiune, considerăm ca și în cazul părților vătămate este necesar ca rezoluția procurorului prin care a fost desemnat un reprezentant comun să fie comunicată, iar în cazul în care acestea nu își manifestă dezacordul cu privire reprezentarea lor prin intermediul avocatului din oficiu se va prezuma ca acceptă această reprezentare. Tot astfel, dacă părțile vătămate încunoștințează pe procuror despre faptul că nu sunt de acord să fie reprezentate, citarea acestora precum și comunicarea actelor de procedură se va face individual.

Dovada mandatului se face prin depunerea delegației de avocat din oficiu.

Avocatul din oficiu trebuie să facă demersuri pentru a lua legătura cu persoanele reprezentate și să încunoștințeze organele de urmărire penală despre aceasta.

Toate actele de procedură comunicate avocatului din oficiu, reprezentant al părții vătămate sau civile, sau de care avocatul a luat cunoștință sunt prezumate a fi cunoscute de persoanele reprezentate.

6) posibilitatea aplicării unei amenzi judiciare părții vătămate sau părții responsabile civilmente care lipsește nejustificat de la chemarea organului de urmărire penală, în cazul în care acesta din urmă a apreciată că prezența acestor părți este necesară pentru buna urmăririi penale.

Alte modificări legislative referitoare la urmărire penală.

a) în scopul corelării dispozițiilor legale referitoare la prezentarea materialului de urmărire penală s-a modificat art. 251 C. poc. pen. prevăzându-se că: „Despre aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prevăzute la art. 250 organul de urmărire penală (nu organul de cercetare penală) întocmește proces-verbal, în care consemnează și declarațiile, cererile și răspunsurile inculpatului.”

b) potrivit art. 916⁶C.proc.pen., astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 202/2010, „Mijloacele de probă prevăzute în prezenta secțiune (s.n.

interceptările și înregistrările audio sau video) pot fi supuse expertizei la cererea procurorului, a părților sau din oficiu."

- astfel, a fost lărgit cadrul expertizelor care se pot efectua cu privire la interceptările și înregistrările comunicațiilor prevăzându-se posibilitatea ca pe lângă expertiza tehnică (referitoare la mijloacele tehnice folosite pentru efectuarea supravegherii tehnice) să fie efectuată și expertiza criminalistică a vocii și vorbirii.

Reluarea urmăririi penale și Plângerea împotriva actelor și măsurilor de urmărire penală

Considerații preliminare

Instituție procesuală complementară, cu caracter excepțional, care are ca scop aducerea procesului penal pe linia de desfășurare normală.

Reluarea urmăririi penale este posibilă în următoarele cazuri:

- încetarea cauzei de suspendare;
- restituirea cauzei de către instanța de judecată în vederea refacerii urmăririi;
- redeschiderea urmăririi penale.

Reluarea urmăririi penale după suspendare

Constatarea dispariției cauzei care a determinat suspendarea urmăririi penale, respectiv însănătoșirea învinuitului sau inculpatului;

Organul de cercetare penală înaintează procurorului referatul cu propunerea de reluare a urmăririi penale, actul medical prin care se constată încetarea stării de boală și dosarul cauzei;

Procurorul poate constata:

- *încetarea cauzei de suspendare*, caz în care va dispune prin ordonanță reluarea urmăririi penale și restituirea dosarului la organul de cercetare penal , în vederea continuării urmăririi penale, temporar întrerupte;

- menținerea *cauzei de suspendare*, caz în care va dispune, prin rezoluție, restituirea cauzei la organul de cercetare penală, care va continua să efectueze actele a căror îndeplinire nu este împiedicată de situația învinuitului sau inculpatului.

Reluarea în caz de restituire a cauzei de către instanța de judecată

Restituirea cauzei de către instanța de judecată se va dispune în vederea refacerii *urmăririi penale*, când se constată înainte de terminarea cercetării judecătorești, că urmărirea penală s-a efectuat de un alt organ decât cel competent;

Reluarea urmăririi penale se face în baza *hotărârii prin care instanța a dispus restituirea*, hotărâre care constituie actul de sesizare a procurorului în vederea reluării urmăririi.

Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale

Redeschiderea urmăririi penale se dispune în următoarele ipoteze:

- s-a dispus încetarea urmăririi penale și ulterior se constată că nu a existat în fapt cazul care a determinat luarea acestei măsuri sau că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia încetarea urmăririi penale;

- s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală și ulterior se constată că nu a existat în fapt cazul care a determinat luarea acestei măsuri sau că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia scoaterea de sub urmărire penală;

- instanța de judecată, potrivit art. 278¹ C. proc. pen., admite plângerea împotriva ordonanței sau, după caz, a rezoluției procurorului de scoatere de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale ori de clasare;

Redeschiderea urmăririi penale se dispune de către procuror prin ordonanță sau de către instanța de judecată prin sentință;

- organul de cercetare penală înaintează procurorului referatul cu propunerea de reluare a urmăririi penale și dosarul cauzei;

Procurorul poate constata:

- *inexistența cazului sau dispariția împrejurării pe care se întemeia soluția de netrimitere sau neurmărire*, situație în care va dispune, prin ordonanță reluarea urmăririi penale prin redeschiderea acesteia și restituirea dosarului la organul de cercetare penală;

- *existența cazului sau împrejurării pe care se întemeiază soluția de netrimitere sau neurmărire*, situație în care va dispune prin rezoluție, menținerea soluției pronunțate anterior.

Durata arestării inculpatului după reluare

În cazurile de reluare a urmăririi penale, termenul de 30 de zile curge:

- *de la data luării acestei măsuri*, pentru situațiile în care reluarea urmăririi se dispune după suspendare sau redeschidere;

- *de la data pronunțării hotărârii*, în cazul reluării în baza restituirii cauzei de către instanța de judecată și inculpatul este arestat.

Plângerea împotriva actelor și măsurilor de urmărire penală

Considerații preliminare

Împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală pot face plângeri părțile și orice alte persoane, chiar străine de cauză, dacă prin măsurile și actele respective au adus o vătămare intereselor legitime ale acestora;

Obiectul plângerii poate fi o măsură sau un act intervenite în cursul efectuării activității de urmărire penală, sau un act efectuat înainte de începerea urmăririi penale și anume, rezoluția de a nu se începe urmărirea penală

Se disting următoarele ipoteze:

- plângerea în fata procurorului împotriva actelor efectuate de organele de cercetare penală;

- plângerea în fata procurorului împotriva actelor efectuate de procuror sau în baza dispozițiilor acestuia;

- plângerea în fata instanței împotriva rezoluțiilor sau a ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată, ori împotriva dispoziției de netrimitere în judecată cuprinsă în rechizitoriu.

Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală ale organelor de cercetare penală

Se adresează procurorului care supraveghează activitatea organului de cercetare;

Se poate depune direct la procuror sau la organul de cercetare penală;

Reguli de procedură:

Introducerea plângerii nu suspendă aducerea la îndeplinire a măsurii sau a actului care formează obiectul plângerii;

Când plângerea a fost depusă la organul de cercetare penală, acesta este obligat ca în termen de 48 de ore de la primirea ei să o înainteze procurorului împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare; dacă organul de cercetare penală nu a înaintat, în această situație, explicațiile necesare, în raport de obiectul plângerii, procurorul le va cere oricând consideră că este nevoie;

Procurorul, primind plângerea, este obligat să o rezolve în termen de cel mult 20 de zile și să comunice de îndată persoanei care a făcut plângerea modul în care a fost rezolvată.

Plângerea împotriva măsurilor și actelor procurorului

Se poate face plângere împotriva actelor efectuate de procuror ori actelor efectuate de organele de cercetare penală, pe baza dispozițiilor date de procuror;

Plângerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta se rezolvă de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel ori de procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În cazul când măsurile și actele sunt ale prim-procurorului ori ale procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel sau ale procurorului șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori au fost luate sau efectuate pe baza dispozițiilor date de către aceștia, plângerea se rezolvă de procurorul ierarhic superior.

Plângerea formulată împotriva soluției de respingere dispuse de procurorul ierarhic superior este inadmisibilă.

Termenul de exercitare a dreptului de a face plângere: cât timp dosarul se află la procuror, în timpul fazei de urmărire penală (prin excepție, împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori, după caz, rezoluției de scoatere de sub urmărire penală sau încetare a urmăririi penale se poate face plângere în termen de 20 de zile de la momentul comunicării acestor soluții de către procuror).

Plângerea în fata instanței împotriva rezoluțiilor sau a ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată, ori a dispoziției de netrimitere în judecată cuprinsă în rechizitoriu

Se poate uza de această instituție în ipoteza respingerii de către procuror a plângerii îndreptate împotriva actelor de urmărire penală;

Plângerea adresată direct instanței de judecată împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori, după caz, a rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, dată de procuror, fără ca acestea să fie atacate, în prealabil, conform art. 278, la procurorul ierarhic superior, este inadmisibilă (I.C.C.J.,

S.U., Decizia nr. XIII din 21 noiembrie 2005);

Totuși e de menționat că noul text al art. 278¹, dat prin Legea 356/2006 modificat prin Legea 202/2010, conține un nou alineat, alin. (13), care prevede că plângerea greșit îndreptată se trimite, pe cale administrativă, organului competent.

Termenul de exercitare: 20 de zile de la data comunicării de către procuror a ordonanței prin care a dispus asupra plângerii formulate, potrivit art. 277 și 278;

În cazul în care prim-procurorul parchetului sau, după caz, procurorul general al parchetului de pe lângă Curtea de Apel, procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ori procurorul ierarhic superior nu a soluționat plângerea în termenul prevăzut de art. 277, termenul curge de la data expirării termenului inițial de 20 de zile.

Instanța competentă: instanța căreia i-ar reveni competența de a judeca în primă instanță cauza;

Actele de urmărire penală care pot fi atacate în fața instanței de judecată sunt:

- rezoluția de neîncepere a urmăririi penale;
- rezoluția ori ordonanța de clasare;
- rezoluția ori ordonanța de scoatere de sub urmărire penală;
- rezoluția ori ordonanța de încetare a urmăririi penale;
- dispoziția de scoatere de sub urmărire penală ori de încetare a urmăririi penale cuprinsă în rechizitoriu;

Reguli de procedură:

- judecătorul solicită trimiterea dosarului;
- parchetul va trimite dosarul în termen maxim de 5 zile de la înregistrarea adresei instanței de judecată;
- participarea procurorului este obligatorie;
- persoana care a făcut plângerea este citată; neprezentarea sa nu împiedică soluționarea cauzei, decât în ipoteza în care instanța constată că se impune prezența acesteia;
- persoana care a făcut plângerea și reprezentantului parchetului sunt audiate;
- termenul de soluționare: cel mult 30 de zile de la primirea plângerii;

Soluțiile care pot fi pronunțate sunt:

- respingerea plângerii, prin sentință, ca tardivă sau inadmisibilă ori, după caz, ca nefondată, menținând rezoluția sau ordonanța atacată;
- admiterea plângerii, prin sentință, cu desființarea rezoluției sau ordonanței atacate și trimiterea cauzei la procuror în vederea începerii sau

redeschiderii urmăririi penale;

- judecătorul este obligat să arate motivele pentru care a trimis cauza procurorului, indicând totodată faptele și împrejurările ce urmează a fi constatate și prin care anume mijloace de probă;

- admiterea plângerii, prin încheiere, cu desființarea rezoluției sau a ordonanței atacate și reținerea cauzei pentru judecarea cauzei, în complet legal constituit, dispozițiile privind judecata în primă instanță aplicându-se în mod corespunzător;

Hotărârea judecătorului pronunțată potrivit alin. 8 este definitivă.

- judecătorul care, prin încheiere admite plângerea, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și reține cauza spre judecare, apreciind ca probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, devine incompatibil să soluționeze fondul acesteia (I.C.C.J., S.U., Decizia nr. XV din 22 mai 2006);

- nu este posibilă reținerea cauzei spre judecare de către instanță în ipoteza în care obiect al plângerii îl constituie un act al procurorului de netrimitere în judecată întemeiat exclusiv pe acte premergătoare; în această situație, plângerea persoanei vătămate nu poate reprezenta act de sesizare a instanței de judecată; rezultă că plângerea persoanei vătămate poate avea funcția de act de sesizare a instanței de judecată doar atunci când obiectul plângerii îl reprezintă soluțiile procurorului de netrimitere în judecată bazate pe probe administrate în cursul urmăririi penale (I.C.C.J., S.U., Decizia nr. XLVIII din 4 iunie 2007);

- hotărârile instanței de judecată se comunică de îndată persoanei interesate, în ipoteza în care aceasta nu a fost prezentă la judecată;

- sentințele pronunțate în primele două ipoteze pot fi atacate cu recurs de procuror sau de persoana care a sesizat instanța de judecată.

Plângerea împotriva actelor și măsurilor de urmărire penală potrivit dispozițiilor prevăzute în Legea 202/2010

Inadmisibilitatea unei noi plângeri pe cale ierarhică

În cursul urmăririi penale părțile sau orice persoană fizică sau juridică al cărei interes legitim a fost vătămat sau este susceptibil de a fi vătămat printr-un act al organelor de urmărire penală pot formula plângere împotriva acestuia.

Dacă plângerea vizează *actele efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta*, competența de soluționare aparține prim-

procurorului parchetului (pentru actele procurorilor din subordinea sa), procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel (pentru actele procurorilor din cadrul curții de apel), ori procurorului-șef de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (pentru actele procurorilor din acest parchet); când măsurile sau actele sunt ale prim procurorului ori ale Procurorului General al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel sau ale procurorului-șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori au fost efectuate sau luate pe baza dispozițiilor date de către aceștia plângerea se soluționează de procurorul ierarhic superior.

Prin Legea nr. 202/2010 s-a prevăzut că în situația în care procurorul ierarhic superior respinge plângerea formulată împotriva unui act sau unei măsuri de urmărire penală care nu conține o soluție de neurmărire sau de netrimitere în judecată, rezoluția/ordonanța acestuia nu mai poate fi atacată pe cale ierarhică. *o plângere formulată împotriva soluției de respingere dispuse de procurorul ierarhic superior va fi respinsă ca inadmisibilă.*

Alineatul (2¹) al art. 278, introdus prin "*mica reforma*", nu se referă la cazurile în care plângerea vizează o soluție de neurmărire sau de netrimitere în judecată, iar procurorul ierarhic superior a respins plângerea. În această ipoteză persoana vătămăta, precum și orice alte persoane ale căror interese legitime sunt afectate se pot adresa cu plângere instanței de judecată în temeiul art. 278¹ C. proc. pen. În acest sens în jurisprudență s-a arătat că împotriva soluțiilor de netrimitere în judecată se poate formula, în condițiile art. 278 C.proc.pen., o singură plângere la procurorul ierarhic superior, iar dacă aceasta este respinsă, persoana nemulțumită se poate adresa numai instanței de judecată și nu procurorului ierarhic superior celui care a respins această plângere (*I.C.C.J. Secția penală, decizia nr., 833 din 8 februarie 2006, www.legalis.ro*).

Prin decizia nr.: 24/1999 Curtea Constituțională a arătat ca: „(...) procurorul, primind dosarul, înainte de a dispune trimiterea în judecată, are obligația, iar nu latitudinea, de a-l chema pe învinuit spre a-i prezenta materialul de urmărire penală, chiar dacă acesta i-a fost adus la cunoștință de către organul de cercetare penală, urmând a se aplica în mod corespunzător dispozițiile art.250-254 din Codul de procedură penală.”

De asemenea, prin art. 278 alin. (2¹) C. proc. pen. nu este afectată dezlegarea în drept dată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în

interesul legii prin decizia nr. 1/2009, potrivit căreia: "Organul judiciar competent să soluționeze plângerea împotriva rezoluției sau ordonanței prim-procurorului, prin care s-a infirmat rezoluția sau ordonanța procurorului de netrimitere în judecată și s-a dat aceeași ori altă soluție de netrimitere în judecată, pentru alte motive sau pentru unele dintre motivele invocate de petent, este procurorul ierarhic superior. Numai în situația în care, la rândul său, procurorul ierarhic superior, astfel sesizat, a respins plângerea și a menținut soluția prim-procurorului sau nu a soluționat plângerea în termenul legal prevăzut la art. 277 din Codul de procedură penală, persoana vătămată, precum și orice alte persoane ale căror interese legitime sunt afectate se pot adresa cu plângere instanței de judecată." Această soluție pronunțată în aplicarea dispozițiilor art. 278 alin. (2) și (3) și ale art. 278¹ alin. (1) și (2) teza a II- a C. proc. pen. își păstrează valabilitatea.

Eliminarea căilor de atac împotriva hotărârilor pronunțate în temeiul art. 278¹ C. proc. pen.

Instanța sesizată cu o plângere formulată în temeiul art. 278¹ C. proc. pen. poate dispune una dintre următoarele soluții:

- 1) respinge, prin sentință, plângerea ca tardivă, inadmisibilă sau nefondată;
- 2) ia act, prin sentința, de retragerea plângerii formulate;
- 3) admite, prin sentința, plângerea, desființează rezoluția, ordonanța ori dispoziția de netrimitere în judecată din rechizitoriu atacata și trimite cauza procurorului în vederea începerii sau a redeschiderii urmăririi penale;
- 4) admite, prin sentința, plângerea, desființează actul atacat și schimbă temeiul soluției de netrimitere în judecată sau neurmărire reținut de procuror cu un alt temei prevăzut de art. 10 C. proc. pen.;
- 5) admite plângerea, desființează actul de netrimitere în judecată atacat și când probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei reține cauza spre judecare; în aceasta situație instanța se pronunță prin încheiere;

Potrivit Legii nr. 202/2010 hotărârile pronunțate de judecător sunt definitive. Prin urmare, atât sentințele pronunțate potrivit art. 278¹ alin. (8) lit. a) și b) C. proc. pen., dar și încheierea pronunțată potrivit art. 278¹ alin. (8) lit. c) C. proc. pen., nu sunt supuse niciunei căii de atac.

Fata de dispozițiile art. XXIV din Legea nr. 202/2010, vom distinge în legătura cu aplicarea în timp a noii legii următoarele ipoteze:

1) în situația în care instanța a fost sesizată cu o plângere formulată în temeiul art. 278¹ C. proc. pen., înainte de intrarea în vigoare a "*micii reforme*", sentințele pronunțate potrivit art. 278¹ alin. (8) lit. a) și b) C. proc. pen., sunt supuse recursului, chiar dacă au fost "pronunțate după intrarea în vigoare a legii noi;

Încheierea pronunțată ca urmare a admiterii plângerii și reținerii cauzei spre judecare nu poate fi atacată nici separat și nici odată cu fondul.

- în situația în care instanța de control judiciar admite recursul și trimite cauza spre rejudecare, sentințele pronunțate după rejudecare sunt definitive.

2) dacă instanța a fost sesizată cu o plângere formulată în temeiul art. 278¹ C. proc. pen., după intrarea în vigoare a "*micii reforme*", sentințele pronunțate potrivit art. 278¹ alin. (8) lit. a) și b) C. proc. pen., sunt definitive.

Trimiterea pe cale administrativă a plângerilor greșit îndreptate.

În vederea asigurării celerității procedurilor, instanța în raza căreia a fost depusă o plângere împotriva unei soluții de neurmărire sau de netrimitere în judecată, fără ca petentul să fi parcurs anterior procedura internă, va dispune trimiterea pe cale administrativă a plângerii în vederea soluționării de procurorul ierarhic superior.

În situația în care plângerea împotriva unei soluții de neurmărire sau de netrimitere în judecată a fost depusă la o instanță de judecată incompetentă, va fi dispusă declinarea de competență.

Rolul activ al grefierului în activitatea de urmărire penală Atribuții, norme deontologice

Personalul auxiliar de specialitate este subordonat ierarhic conducerii compartimentelor de activitate din care face parte, primului grefier sau

grefierului șef și conducerii parchetului în care funcționează, respectiv procurorului șef de secție.

Atribuțiile acestui personal sunt prevăzute sintetic în Regulamentul de ordine interioară a parchetelor.

În afară de aceste atribuții, are obligația de a îndeplini orice activitate cuprinsă în fișa postului sau orice dispoziție dată de conducătorul ierarhic. Pe de altă parte, grefierii care participă la efectuarea actelor de urmărire penală sunt obligați să efectueze toate consemnările despre desfășurarea acestora și să îndeplinească orice alte însărcinări din dispoziția și sub controlul procurorului repartizat pentru acea lucrare.

Principalele atribuții, pe compartimente, stabilite în Regulamentul de ordine interioară, sunt:

Grefierii de la cabinetul procurorului general, prim-adjunctului procurorului general și adjunctului procurorului general sunt asimilați grefierilor șefi secție și au următoarele atribuții :

- a) primesc, verifică și prezintă corespondența adresată procurorului general, prim-adjunctului și adjunctului procurorului general;
- b) efectuează înregistrarea, completarea și scăderea lucrărilor primite la cabinet;
- c) transmit de îndată lucrările, în baza condicii de expediție, conform rezoluției procurorului general, prim-adjunctului și adjunctului procurorului general la secții, servicii, birouri și alte compartimente ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- d) arhivează lucrările soluționate, după ce au fost scăzute în registrul de la cabinet;
- e) din dispoziția procurorului general, prim-adjunctului și adjunctului procurorului general, tehnoredactează lucrările repartizate;
- f) asigură evidența folosirii și păstrării în condiții corespunzătoare a ștampilelor, sigiliilor și imprimatelor existente la cabinet;
- g) îndeplinesc orice alte atribuții dispuse de procurorul general, prim-adjunctul și adjunctul procurorului general;
- h) răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la lit. a)- g).

Grefierii șefi secție, primii-grefieri și grefierii șefi serviciu au următoarele atribuții:

- a) organizează și coordonează personalul auxiliar de specialitate din subordine și propun procurorului șef secție sau, după caz, procurorului șef serviciu măsuri de îmbunătățire a activității acestuia;

- b) primesc corespondența adresată secției sau serviciului, o verifică și o prezintă procurorului șef secție sau, după caz, procurorului șef serviciu;
- c) conform rezoluției procurorului șef secție sau, după caz, procurorului șef serviciu, predau lucrările repartizate personalului, pe condică de lucrări, pe bază de semnătură;
- d) din dispoziția procurorului șef secție sau, după caz, a procurorului șef serviciu, înregistrează lucrările în registrele secției sau ale serviciului;
- e) țin la zi evidența lucrărilor cu termene de soluționare și informează procurorul șef secție sau, după caz, procurorul șef serviciu asupra respectării acestora;
- f) certifică, la sfârșitul anului calendaristic, închiderea registrelor existente în grefă, consemnând numărul înregistrărilor și numărul filelor folosite;
- g) asigură culegerea și înregistrarea la timp a datelor statistice, ținând la zi evidențele primare și desfășurătoarele statistice tipizate;
- h) verifică corespondența pregătită pentru expediere, luând măsuri de efectuare a acestor operațiuni de îndată;
- i) verifică modul de respectare a dispozițiilor privind activitatea de primire, înregistrare, expediere și arhivare a lucrărilor de către personalul din subordine;
- j) asigură utilizarea eficientă și păstrarea în condiții optime a registrelor, condicilor, imprimatelor și a altor materiale existente în grefa secției și a serviciului;
- k) verifică necesarul de registre, condici, imprimate, aparatură, mobilier sau de alte materiale pentru secție ori serviciu și propun procurorului șef secție sau, după caz, procurorului șef serviciu dotarea corespunzătoare cu astfel de bunuri;
- l) repartizează personalului auxiliar de specialitate din subordine lucrările pentru dactilografiere sau tehnoredactare;
- m) verifică și predau la arhivă lucrările cu termen expirat, conform Nomenclatorului arhivistic;
- n) asigură evidența, folosirea și păstrarea ștampilelor și a sigiliilor secției sau serviciului, conform prevederilor legale;
- o) țin la zi evidența personalului la locul de muncă, completând condica de prezență, și iau măsuri pentru întocmirea foii lunare de prezență, în vederea plății drepturilor salariale;
- p) îndeplinesc orice alte atribuții dispuse de procurorul șef secție sau, după caz, de procurorul șef serviciu;
- q) răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la lit. a)-p).

Grefierii au următoarele atribuții:

- a) primesc de la grefierul șef secție sau de la grefierul șef serviciu lucrările repartizate prin rezoluție de procurorul șef secție ori de procurorul șef serviciu și le înregistrează în registrele secției sau ale serviciului;
- b) înregistrează lucrările în registrele de evidență, precum și în alte evidențe;
- c) răspund de exactitatea datelor înscrise în registre, pe care le completează zilnic, conform rubricăției;
- d) scad lucrările soluționate în registre și, după caz, iau măsuri de expediere sau arhivare a acestora;
- e) dactilografiază sau tehnoredactează lucrările repartizate de grefierul șef secție sau de grefierul șef serviciu;
- f) întrețin în condiții corespunzătoare calculatorul sau mașina de scris;
- g) exercită orice alte atribuții dispuse de grefierul șef secție sau de grefierul șef serviciu ori de procurorul șef secție sau de procurorul șef serviciu;
- h) răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la lit. a)- g).

În exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (1), (2) și (3), grefierii au obligația de a păstra secretul profesional și confidențialitatea lucrărilor.

În domeniul justiției, în primul rând, a fost reglementat Codul deontologic al magistraților prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii 144/2005, publicat în Monitorul Oficial 382/06.05.2005, ulterior abrogat prin adoptarea unui nou Cod deontologic al judecătorilor și procurorilor, prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii 328/24.08.2005, publicat în Monitorul Oficial 815/08.09.2005, având în vedere necesitatea de a le asigura acestora o poziție morală care să le dea autoritatea de a urmări penal, a judeca și pedepsi.

În al doilea rând, a fost adoptat Codul deontologic al personalului auxiliar de specialitate de al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, prin decizia 144/2005 din data de 26 aprilie 2005 a Consiliului Superior al Magistraturii, publicat în Monitorul Oficial 382/6 mai 2005, având în vedere faptul că activitatea concretă desfășurată de personalul auxiliar îl pune în situații de vulnerabilitate și îl poate expune la riscuri profesionale dacă nu acționează conform cu standarde de conduită stabilite, pentru protejarea prestigiului justiției.

Așa cum stabilește articolul 1 din Legea 567/9 decembrie 2004, în îndeplinirea actului de justiție, munca personalului auxiliar de specialitate constituie un sprijin pentru magistrați, iar competența și îndeplinirea corectă a sarcinilor ce revin acestei categorii de personal

joacă un rol important în buna desfășurare a întregii activități a instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă acestea.

Prin similitudine cu reglementările care îi privesc pe magistrați, pentru personalul auxiliar au fost înscrise ca idei cadru a activității desfășurate principiile fundamentale care fac funcționabilă justiția într-un stat de drept.

Este astfel subliniată implicarea directă a grefierului în realizarea actului de justiție, precum și faptul că atitudinea personalului auxiliar, care beneficiază de contactul direct cu justițiabilii, este de natură să influențeze percepția asupra modului în care se realizează justiția.

Normele de bază ale conduitei personalului auxiliar

- Apărarea prestigiului justiției
- Exercițarea cu profesionalism a atribuțiilor de serviciu
- Păstrarea confidențialității
- Imparțialitatea
- Abuzul în funcție și conflictul de interese
- Atitudinea în profesie și în afara acesteia

ORGANIZAREA, FUNCȚIONAREA ȘI ATRIBUȚIILE PERSONALULUI AUXILIAR DE SPECIALITATE

Organizarea activității personalului auxiliar este reglementată prin Ordinul nr. 529/C/ 21 februarie 2007 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară a parchetului, publicat în Monitorul Oficial - Partea I nr.154/o5 martie 2007.

PRIMIREA, ÎNREGISTRAREA ȘI CIRCUITUL LUCRĂRILOR IN PARCHET

Grefa

Grefa constituie compartimentul auxiliar de specialitate la toate parchetele care efectuează următoarele operațiuni:

- a) completarea formularelor statistice, centralizarea și stocarea computerizată a datelor statistice, potrivit ordinului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- b) folosirea, păstrarea și evidența ștampilelor, sigiliilor, imprimatelor, rechizitelor și a altor materiale din dotare;
- c) calcularea cheltuielilor judiciare avansate de stat și evidența punerii în executare a ordonanțelor prin care s-au dispus plata de cheltuieli judiciare și amenzi administrative sau judiciare;
- d) dactilografierea lucrărilor întocmite în cadrul sectoarelor de activitate.

Registratura

Correspondența adresată parchetelor din cadrul Ministerului Public se primește de prim-grefier ori de grefierul șef sau de alt grefier desemnat de conducătorul parchetului.

La primirea corespondenței se verifică dacă mențiunile de pe plicuri corespund cu conținutul acestora și dacă există toate anexele enumerate în corespondență. Lipsurile ori nepotrivirile dintre mențiunile de pe plicuri și conținutul acestora se aduc la cunoștință expeditorilor, cărora li se va cere, în scris sau verbal, să completeze corespondența ori să dea lămuririle necesare în legătură cu cele constatate.

Sesizările penale, precum și celelalte plângeri, cereri, sesizări și memorii ale cetățenilor, depuse de aceștia direct la parchet, vor purta mențiunea de primire aplicată de procurorul de serviciu, precum și numărul de înregistrare în Condica de evidență a persoanelor primite în audiență.

Conducătorul parchetului poate dispune ca întreaga corespondență sau numai o parte din aceasta să îi fie prezentată nedesfăcută.

Correspondența primită direct sau de la alte parchete se sortează de prim-grefier sau de grefierul șef, potrivit nomenclatoarelor arhivistice în vigoare și se identifică lucrările anterioare, în cazul când corespondența nou-primită are legătură cu aceste lucrări.

Întreaga corespondență se prezintă spre examinare prim-procurorului sau procurorului general al parchetului, care repartizează lucrările procurorilor sau altor salariați din subordine ori dispune trimiterea lor, când este cazul, instituțiilor competente, potrivit legii, să le rezolve.

Sortarea corespondenței de către prim-grefier sau de către grefierul șef, prezentarea acesteia spre examinare conducătorului parchetului și repartizarea lucrărilor spre rezolvare se fac, de regulă, în ziua primirii corespondenței sau cel târziu a doua zi.

După examinarea și repartizarea corespondenței, conducătorul parchetului restituie grefei lucrările în vederea înregistrării, predării ori expedierii acestora, potrivit rezoluției.

În activitatea de repartizare a lucrărilor se va avea în vedere, cu prioritate, repartizarea următoarelor lucrări:

- dosarele de urmărire penală privind persoane cercetare în stare de arest;
- cererile formulate împotriva unor acțiuni sau căi de atac care presupun respectarea termenelor procedurale,
- comunicarea evenimentelor deosebite și a informărilor prevăzute în Ordinul Procurorului General privind organizarea și funcționarea sistemului informațional.

În cazul în care din cuprinsul unor scrisori nu rezultă cu claritate obiectul cererilor, plângerilor ori sesizărilor adresate parchetului, conducătorul acestuia va dispune procurorului sau salariatului căruia i-a repartizat lucrarea spre soluționare să ceară petiționarului să facă precizările necesare în scris, telefonic sau direct prin chemare la parchet, după caz.

Plângerile și sesizările prin care se reclamă fapte cu caracter penal, precum și dosarele primite de la organele de cercetare penală în care au fost sesizate direct acestea se înregistrează în ordine cronologică în Registrul unic de evidență a activității de urmărire penală și de supraveghere a acesteia. Numărul de înregistrare va fi însoțit de indicativul „P” (penal).

Primirea, evidența, întocmirea și toate celelalte operațiuni privind lucrările care conțin informații clasificate, „secrete de stat” sau „de serviciu” se efectuează potrivit dispozițiilor legii și ordinelor procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind protecția de către Ministerul Public a informațiilor clasificate și privind protecția secretului de serviciu, prin compartimentele de documente clasificate organizate la nivelul fiecărei structuri de parchet.

Cererile, reclamațiile, sesizările și memoriile se înregistrează în Registrul de evidență a cererilor, reclamațiilor, sesizărilor, plângerilor și memoriilor adresate parchetului, dându-se numere de înregistrare fără soț.

Toate celelalte categorii de corespondență se înregistrează în Registrul de intrare-ieșire a corespondenței, dându-se, cronologic, numere de înregistrare cu soț și indicativele corespunzătoare din nomenclatorul arhivistic.

La parchetele care au secții maritime și fluviale, în Registrul de urmărire penală și supraveghere a acesteia și pe lucrările penale privind acest sector se va menționa indicativul "PMF" (penal – maritim - fluvial).

Când pe parcursul soluționării sau după definitivare unele lucrări înregistrate inițial conform regulilor stabilite în prezentul regulament își schimbă caracterul, acestea se reînregistrează potrivit noii încadrări.

Înregistrarea lucrărilor se face în sistem partidă, în sensul că toate revenirile și lucrările intermediare, solicitările și primirile de dosare sau de referate și orice date în legătură cu lucrarea de bază se înscriu în mod obligatoriu la numărul de înregistrare inițial, astfel încât corespondența care se referă la lucrări anterioare să nu primească numere noi de înregistrare.

Prim-grefierii au obligația să urmărească dacă lucrările repartizate de conducătorul parchetului au fost efectuate în termenele stabilite de

acesta și să îl informeze de îndată cu privire la existența unor lucrări nerezolvate.

După efectuarea operațiilor de înregistrare a corespondenței, lucrările se predau celor cărora le-au fost repartizate, sub semnătură în registrul de evidență a acestora.

De asemenea, lucrările efectuate se predau de procurori și de ceilalți salariați prim-grefierului ori grefierului șef sau înlocuitorului acestuia, sub semnătură în „Condica pentru evidența lucrărilor procurorilor”.

Prim-grefierul sau grefierul șef va face personal mențiunile corespunzătoare de scădere a lucrărilor și de închidere a pozițiilor în registre.

Circulația lucrărilor repartizate spre soluționare, între grefă și procurorii sau personalul auxiliar de specialitate, va fi evidențiată, în registrele în care sunt înscrise lucrările respective, cu menționarea datelor de predare-primire.

Suplimentele dosarelor de urmărire penală, atât cele care se referă la anchetă proprie cât și cele în care supravegherea cercetărilor este efectuată de procuror, vor fi păstrate de către procurori, indiferent dacă persoanele cercetate se află în stare de arest sau nu.

Corespondența cu autoritățile străine, cu misiunile diplomatice și consulare din țara noastră, cu reprezentanțele străine, cu organizațiile și organismele internaționale care își desfășoară activitatea în România are loc în condițiile legii, direct sau prin intermediul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. În cazul corespondenței prin intermediul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, parchetele vor înainta corespondența Serviciului de cooperare judiciară internațională, relații internaționale și programe. Corespondența va fi tradusă prin grija parchetului căruia i-a fost adresată sau a acestui serviciu, în funcție de necesitate.

Comunicarea actelor procedurale către străini - persoane fizice sau juridice - având sediul sau reședința în România ori cu domiciliul în străinătate, dar care se află temporar în țara noastră, se va face direct, în condițiile legii și ale prezentului regulament.

Comunicările, menționate mai sus, se vor face, după traducerea actelor, la parchetele de pe lângă curțile de apel, în limba pe care aceste persoane o înțeleg sau în limba oficială a statului resortisant.

Corespondența într-o limbă străină primită de la alte persoane și instituții, se traduce în limba română de parchetele de pe lângă curțile de apel. În acest scop, după primirea acestei corespondențe, prim-procurorul parchetului destinatar o va înainta procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel din circumscripția căreia își desfășoară activitatea, iar acesta va dispune, în condițiile legii, traducerea corespondenței. Textul tradus se transmite parchetului solicitant de către prim-grefierul parchetului de pe lângă curtea de apel.

Correspondența într-o limbă străină adresată Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se traduce de Serviciul de cooperare judiciară internațională, relații internaționale și programe.

Pentru lucrările rezolvate după efectuarea mențiunilor de scădere și de închidere, corespondența se expediază destinatarilor.

În corespondența expedită se vor menționa denumirea parchetului, numărul de înregistrare, precum și numerele de înregistrare ale lucrărilor conexe.

Prim-grefierul sau grefierul șef va urmări ca actele de procedură și celelalte categorii de corespondență expedită să poarte semnătura celor în drept, să fie ștampilate și să fie însoțite de anexele la care se referă.

Toate comunicările, indiferent dacă se adresează unor persoane fizice sau unor persoane juridice, se fac prin scrisori recomandate și se predau serviciului poștal cu borderou. Comunicările care nu privesc soluțiile adoptate în cauzele de competența parchetelor se fac prin scrisori simple care se predau pe bază de semnătură la oficiile poștale.

Când destinatarul are sediul, domiciliul sau reședința în aceeași localitate în care își are sediul parchetul, corespondența i se poate transmite și prin curier sub luare de semnătură în Condica de corespondență.

Înregistrarea corespondenței pentru fiecare an începe la data de 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie.

Registrele se numerotează, iar pe copertile acestora se înscriu: denumirea registrului, anul, numerele extreme ale înregistrărilor efectuate (ex.: de la 1 la 800), iar la sfârșitul anului sau la epuizarea filelor unui volum de registru, printr-un proces-verbal de închidere a operațiunilor, se certifică de către prim-grefierul, grefierul șef sau grefierul anume desemnat, numărul înregistrărilor și numărul filelor folosite (ex.: „conține file de la 1 la 130”...).

Rubricile specifice fiecărui tip de registru vor fi completate lizibil, menționându-se toate datele necesare cu privire la lucrarea respectivă, astfel încât să existe concordanță între stadiul soluționării lucrării și evidența referitoare la aceasta.

În situația registrelor tipizate ce nu sunt numerotate prin tipărire, numerotarea se va efectua manual, anticipat, pentru întreg registrul încă de la prima înregistrare.

Nu se admit ștersături în registre și condici. Eventualele mențiuni eronate se barează printr-o linie trasată cu cerneală și se rescriu fie în cuprinsul aceleiași rubrici, fie în următorul rând liber din registru. Rectificarea se certifică pe marginea filei din registru sau din condică prin semnătura conducătorului parchetului ori a procurorului desemnat să controleze activitatea grefei.

În registru este interzis să se păstreze spații libere în scopul efectuării ulterioare a unor înregistrări antedatate.

De asemenea, este interzisă dublarea numerelor de înregistrare.

Înregistrarea în registre se va efectua potrivit cu „Nomenclatorul arhivistic” al grupării în dosare a documentelor întocmite în activitatea Ministerului Public și termenul de păstrare al acestora, nomenclator aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 24 din 23 aprilie 1997, precum și „Nomenclatorul formularelor tipizate” folosite în activitatea Ministerului Public, aprobat prin același ordin.

Dosarele întocmite separat pentru fiecare lucrare se păstrează timp de un an la greșa parchetului, după care se depun la arhivă.

Aranjarea actelor se face de procurorul care rezolvă lucrarea, iar numerotarea și cusutul dosarelor, precum și parafarea acestora se fac de prim-grefier sau de grefierul șef ori de un alt grefier desemnat de conducătorul parchetului.

Activitatea de primire, înregistrare și circulație a lucrărilor este controlată trimestrial de adjunctul conducătorului parchetului sau de un alt procuror desemnat de conducătorul parchetului, care va întocmi o informare cu privire la neregulile constatate și va lua măsurile de înlăturare a lipsurilor constatate sau va propune organelor ierarhic superioare luarea măsurilor care se impun.

Semestrial și ori de câte ori este cazul, procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel va organiza prin procurori desemnați controlul funcționării serviciilor de greșă la parchetele din subordine și va analiza situația pozițiilor neînchise din registre și condici, precum și a eventualelor lucrări nesoluționate sau pierdute, luând, dacă este cazul, măsurile prevăzute de lege.

Calcularea cheltuielilor judiciare avansate de stat și evidența punerii în executare a ordonanțelor prin care s-a dispus plata de cheltuieli judiciare și amenzi administrative

Grefierii șefi și prim-grefierii, sub îndrumarea procurorilor care efectuează urmărirea penală sau supravegherea acesteia, vor asigura, potrivit dispozițiilor [Codului](#) de procedură penală, recuperarea cheltuielilor judiciare avansate de stat cu ocazia efectuării urmăririi penale și punerea în executare a ordonanțelor prin care s-a dispus sancțiunea administrativă a amenzii prevăzută de [Codul](#) penal.

Evidența cheltuielilor judiciare și a amenzilor administrative se ține în Registrul pentru evidența și punerea în executare a cheltuielilor judiciare și a sancțiunilor aplicate potrivit [art. 18¹](#) și [91](#) din Codul penal.

La stabilirea cheltuielilor judiciare se vor avea în vedere cheltuielile făcute de organul de urmărire penală și de alte organe pentru:

- a) chemarea prin serviciile poștale, telefon, telex sau fax a părților din proces, a martorilor, experților, interpreților și altor persoane;
- b) plata în cazurile și condițiile prevăzute de lege a sumelor de bani cuvenite martorilor, experților și interpreților;

- c) efectuarea constatărilor tehnico-științifice și a expertizelor medico-legale sau de altă specialitate;
- d) ridicarea și conservarea mijloacelor materiale de probă, inclusiv costul filmelor, copertelor, dischetelor, substanțelor chimice folosite, al ambalajelor, al transportului la locul de depozitare etc.;
- e) efectuarea fotografiilor judiciare și a înregistrărilor audiovideo;
- f) deplasările efectuate în interesul rezolvării cauzelor: costul cazării, al diurnei, al transportului;
- g) plata onorariilor apărătorilor din oficiu;
- h) hârtia, imprimatale și alte materiale ce compun dosarele penale;
- i) alte lucrări efectuate în desfășurarea urmăririi penale care au necesitat plăți din fondurile bugetare.

Calcularea cheltuielilor judiciare se va face în fiecare cauză soluționată de procuror pe baza următoarelor documente justificative:

- a) actele întocmite de organele care au efectuat lucrări dispuse de organul de urmărire penală în care sunt menționate costurile lucrărilor;
- b) actele în baza cărora martorii, experții și interpreții justifică, în condițiile prevăzute de lege, cheltuielile făcute;
- c) actele emise de cabinetele de avocați în care se menționează onorariile ce se plătesc apărătorilor din oficiu;
- d) nota de cheltuieli întocmită de greșierul șef sub îndrumarea procurorului care a efectuat urmărirea penală sau supravegherea urmăririi penale privind cheltuielile făcute de parchet în cursul urmăririi penale pentru corespondență, chemările prin telefon, telex sau fax, deplasări, consumuri de materiale etc.

Obținerea documentelor justificative pentru cheltuielile judiciare, amenzile judiciare și amenzile administrative se realizează de prim-grefieri, grefierii șefii sau de grefierii desemnați.

În cauzele în care urmărirea penală a fost efectuată de organele de cercetare penală, la stabilirea cheltuielilor se ține seama de sumele menționate de aceste organe în referatele cu propuneri de soluționare a cauzelor la care se adaugă, dacă este cazul, cheltuielile efectuate de parchet.

Cheltuielile judiciare se stabilesc de procuror prin ordonanța de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărirea penală, potrivit legii.

Punerea în executare a ordonanței prin care s-au stabilit cheltuieli judiciare ori s-a aplicat amenda cu caracter administrativ prevăzută de Codul penal se face de către procuror, potrivit dispozițiilor din Codul de procedură penală.

Conducătorii parchetelor vor controla, direct sau prin procurori desemnați, evidența și modul de punere în executare a ordonanțelor prin care s-au stabilit amenzi sau cheltuieli judiciare.

Departamentul economico-financiar și administrativ din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție verifică, cu ocazia

controalelor economice efectuate, modul în care se pun în executare ordonanțele prin care s-a dispus aplicarea de amenzi sau obligarea la cheltuieli judiciare și va propune măsurile de înlăturare a neregulilor constatate.

Evidența corpurilor delictive, precum și a celorlalte mijloace de probă ridicate de procuror și care nu pot fi atașate la dosar se asigură de parchete prin tehnicienii criminaliști sau, după caz, prin grefierii anume desemnați de conducătorii parchetelor. Aceștia semnează de luarea în primire a corpurilor delictive și a celorlalte mijloace de probă, le înregistrează în Registrul de evidență a valorilor și corpurilor delictive și răspund de securitatea depozitării, precum și de buna păstrare și conservare a acestora.

Primirea obiectelor se face pe bază de proces-verbal în care se vor specifica elementele și caracteristicile de identificare, calitatea sau valoarea.

În situația în care corpurile delictive sunt primite prin corespondență, va fi verificată concordanța între datele înscrise în inventarul cu care a fost înaintat și conținutul coletului. Dacă există neconcordanțe între inventar și conținutul coletului, persoana responsabilă va comunica despre acestea conducerii unității, întocmindu-se un proces-verbal, cu privire la cele constatate.

În registrul de evidență se va face descrierea amănunțită a obiectelor primite, arătându-se starea calitativă, materialul din care sunt confecționate, dimensiunile, greutatea, marca de fabrică, seria, culoarea, precum și orice alte elemente de identificare pentru a se evita confuzia sau posibilitatea de înlocuire. În același sens se va proceda la înregistrarea video a corpurilor delictive și a celorlalte mijloace de probă prevăzute în alineatele precedente. Suportul material al înregistrării video se înregistrează separat în registrul de valori și corpuri delictive.

Pentru depozitarea în condiții de securitate și bună conservare a corpurilor delictive și a celorlalte mijloace de probă, la parchete trebuie amenajate încăperi speciale cu case de fier și dulapuri metalice anume destinate. Ușile acestor încăperi trebuie să fie metalice prevăzute cu încuietori speciale.

Obiectele de valoare mare se țin în casa de fier sau în dulapuri metalice cu încuietori speciale. Fiecare obiect va avea atașată o etichetă pe care se vor nota numărul dosarului și poziția din registrul de evidență.

Obiectele cu volum mic se ambalează în plicuri pe care se vor nota datele de identificare.

Metalele sau pietrele prețioase ori obiectele confecționate din acestea și mijloacele de plată străine se depun la cea mai apropiată instituție bancară competentă.

Titlurile de valoare interne, obiectele de artă sau de muzeu și colecțiile de valoare se predau spre păstrare instituțiilor de specialitate.

Obiectele menționate mai sus, se predau în termen de 48 de ore de la ridicare. Dacă obiectele sunt strict necesare urmăririi penale, depunerea se face ulterior, dar nu mai târziu de 48 de ore de la rezolvarea cauzei de către procuror, după terminarea urmăririi penale.

Sumele de bani ridicate de procuror în cursul urmăririi penale de la deținători se consemnează pe numele celui de la care s-au ridicat și la dispoziția organului judiciar.

La camera de corpuri delictive se păstrează în evidență copii ale recipiselor de consemnare a sumelor de bani și actele de depunere a valorilor la instituțiile de specialitate, iar recipisele în original se depun la dosar.

În camera de corpuri delictive nu se vor primi și nu se vor păstra :

- bunuri perisabile ;
- medicamente și aparatură medicală;
- substanțe toxice și materiale radioactive;
- arme de foc, muniție, materiale explozive și alte bunuri cu specific militar;

Medicamentele, aparatura medicală și substanțele toxice, materialele radioactive, se predau de îndată instituțiilor specializate ale statului, care au competența și dotarea necesară depozitării și gestionării acestor bunuri.

Bunurile perisabile se predau de urgență, în condițiile legii, unităților comerciale, potrivit profilului activității, în vederea valorificării.

Sumele de bani rezultate din valorificare se consemnează, după caz, pe numele învinutului, inculpatului sau părților responsabile civilmente și la dispoziția organului judiciar care a dispus ridicarea bunurilor.

Armele de foc, munițiile și materialele explozive, radioactive, toxice sau stupefiante, care sunt mijloace materiale de probă, se predau de îndată pe bază de proces-verbal organelor de poliție din localitatea unde își are sediul parchetul.

Predarea și primirea bunurilor de mai sus se face pe baza unui inventar și a unui proces-verbal.

În cazul dosarelor soluționate cu netrimitere în judecată se va proceda, potrivit dispozitivului rezoluției (ordonanței), la restituirea sau confiscarea bunurilor.

Bunurile pentru care s-a dispus restituirea, vor fi predate persoanelor de la care au fost ridicate, pe baza unei note de restituire în cuprinsul căreia se va face o descriere amănunțită, iar persoana ce le primește trebuie să confirme identitatea dintre bunul primit și cel care a fost ridicat cu ocazia cercetărilor.

Poziția din registrul R4 se va încheia cu mențiunea corespunzătoare.

În cazul dosarelor soluționate cu netrimitere în judecată se va proceda, potrivit dispozitivului rezoluției (ordonanței), la restituirea sau confiscarea bunurilor.

Bunurile pentru care s-a dispus restituirea, vor fi predate persoanelor de la care au fost ridicate, pe baza unei note de restituire în cuprinsul căreia se va face o descriere amănunțită, iar persoana ce le primește trebuie să confirme identitatea dintre bunul primit și cel care a fost ridicat cu ocazia cercetărilor.

Poziția din registrul R4 se va închide cu mențiunea corespunzătoare.

În cazul confiscării mijloacelor de plată străine, a titlurilor de valoare interne, a obiectelor de artă sau de muzeu, a metalelor sau pietrelor prețioase ori a obiectelor confecționate din acestea, precum și a colecțiilor de valoare, soluția dispusă se comunică și instituțiilor de specialitate la care acestea au fost depuse.

Pentru sumele de bani ridicate de la făptuitori sau pentru cele obținute din valorificarea bunurilor perisabile, măsura confiscării se comunică și unității bancare la care acestea au fost depuse.

Confiscarea muniției și materialelor explozive, radioactive, toxice sau stupefiante se comunică organelor de poliție la care acestea au fost depuse pentru a se proceda la distrugerea sau valorificarea lor în condițiile legii.

Măsura confiscării se comunică în toate cazurile organelor financiare teritoriale pentru a se urmări virarea la bugetul statului a sumelor realizate din valorificarea corpurilor delictive.

Măsura distrugerii unor obiecte confiscate, dispusă prin ordonanță, se execută după respingerea căilor de atac împotriva soluției sau după trecerea unui an de la data ordonanței, prin mijloace adecvate, de către o comisie desemnată de conducătorul parchetului, din care fac parte: procurorul care a dispus confiscarea sau, în lipsa acestuia, un alt procuror, grefierul șef, după caz, prim-grefierul și tehnicianul criminalist sau grefierul care are în primire corpurile delictive. Cu privire la distrugerea corpurilor delictive se întocmește un proces-verbal semnat de membrii comisiei, care se atașează la dosarul cauzei, iar operațiunea se menționează în registrul de valori și corpuri delictive.

REGISTRE FOLOSITE ÎN ACTIVITATEA MINISTERULUI PUBLIC

Toate parchetele trebuie să dețină următoarele registre și condiții:

- Registrul pentru evidența ordinelor și dispozițiilor cu caracter normativ ale ministrului justiției și procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (R-1);

- Registrul de evidență a activității de urmărire penală și de supraveghere a acesteia (R-2);
- Registrul de evidență a persoanelor arestate, a sesizărilor privind efectuarea perchezițiilor și a sesizărilor privind autorizarea interceptărilor și înregistrărilor convorbirilor (R-3);
- Registrul de evidență a valorilor și corpurilor delictive (R-4);
- Registrul pentru evidența și punerea în executare a cheltuielilor judiciare și a sancțiunilor aplicate potrivit [art. 18¹](#) și [91](#) din Codul penal (R-5);
- Registrul de evidență a activității de apel și de recurs (R-6);
- Registrul de evidență a infirmărilor, redeschiderilor și restituirilor (R-30);
- Registrul de inventar al bibliotecii (R-10);
- Registrul de intrare-ieșire a corespondenței (R-13);
- Registrul de intrare-ieșire a documentelor secrete (R-14);
- Registrul opis alfabetic pentru identificarea lucrărilor (R-15);
- Registrul de evidență curentă a intrărilor-ieșirilor documentelor din arhivă (R-16);
- Registrul pentru evidența sigiliilor și ștampilelor (R-17);
- Registrul de audiență (R-18);
- Registrul de evidență a cererilor, reclamațiilor, sesizărilor, plângerilor și memoriilor adresate parchetului (R-19);
- Registrul numerelor de inventar (R-20);
- Registrul de formulare cu regim special (R-27);
- Registrul privind evidența salariaților care au avut acces în unitate ori au plecat, după terminarea programului de lucru (R-28);
- Registrul privind evidența persoanelor care au acces în unitate (R-29);
- Registrul de evidență pentru înregistrarea cererilor și răspunsurilor privind accesul la informațiile publice (R-9);
- Registrul de control (R-31), privind constatările și măsurile dispuse de către persoanele care efectuează controlul, menționându-se numărul și data actului de control;
- Condica activității de urmărire penală (C-1);
- Condica de evidență a cauzelor cu autori neidentificați (C-2);
- Condica pentru evidența folosirii materialelor de criminalistică (C-3);
- Condica pentru evidența lucrărilor procurorilor (C-4);
- Condica pentru evidența lucrărilor procurorilor - activitatea judiciară (C-5);
- Condica de prezență (C-6);

- Condica de corespondență (C-7);
  - Condica de evidență a persoanelor primite în audiență (C-8).
- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ține și următoarele registre:

- Registrul pentru evidența recursurilor în anulare declarate - penale (R-7);
- Registrul pentru evidența recursurilor în anulare declarate - civile (R-8);
- Registrul opis alfabetic pentru evidența personalului auxiliar/procurorilor (R-11);
- Registrul pentru evidența legitimațiilor de serviciu (R-12);
- Registrul de comenzi la tipografie (R-21);
- Registrul de evidență a parcului auto (R-22);
- Registrul de mișcare a autovehiculelor (R-23);
- Registrul de evidență a accidentelor de circulație (R-24).

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetele de pe lângă tribunale și curți de apel mai țin:

- Registrul de casă (R-25);
- Registrul pentru evidența ordinelor de plată (R-26).

Acte procesuale și procedurale comune

Acte procesuale și procedurale

1. Distincția dintre actele procesuale și actele procedurale.

Actele procesuale sunt activități, manifestări de voință prin care organele judiciare și persoanele care participă în procesul penal își exercită drepturile, prerogativele și facultățile.

Actul procedural este mijlocul prin care se aduce la îndeplinire sarcina ce decurge din actele și măsurile procesuale luate în cursul procesului penal.

Actele procedurale au fost definite ca mijloace prevăzute de legea procesuală penală prin care se exercită un drept sau se îndeplinește o dispoziție procedurală în cadrul procesului penal. Ele îmbracă forma prevăzută de lege și se desfășoară într-o anumită ordine și de multe ori la anumite termene, de asemenea fixate de lege.

Actele procedurale sunt de obicei consemnate într-un document procesual. Uneori însăși legea impune consemnarea actului procesual într-un înscris.

Consemnarea actelor procedurale în scris se justifică prin:

- excluderea contestării ulterioare a existenței sau conținutului actelor;
- realizarea corespunzătoare a activității de supraveghere și control asupra actelor;
- motivarea se face cu atenție sporită și poate fi cunoscută.

Actele organelor judiciare sunt, de regulă, acte de dispoziție prin care se realizează activități sau măsuri procesuale.

Constituie acte procesuale:

- dispunerea începerii urmăririi penale;
- punerea în mișcare a acțiunii penale;
- încetarea urmăririi penale;
- luarea măsurilor preventive sau de asigurare;
- dispunerea administrării unor probe;
- chemarea unei persoane în fața organului judiciar.

În toate aceste cazuri, actul de dispoziție emană de la un organ judiciar.

Persoanele care participă în procesul penal pot întocmi, la rândul lor, acte procesuale:

- introducerea unei plângeri prealabile;
- constituirea de parte vătămată sau parte civilă;
- intervenția părții responsabile civilmente;
- propunerea administrării de probe;
- declararea apelului, recursului.

În cadrul procesului penal, fiecare act procesual este realizat prin intermediul unui anumit act procedural.

De exemplu, arestarea inculpatului se dispune printr-un act procesual care poate fi: o încheiere a instanței, o sentință sau o decizie.

Punerea în executare a acestui act procesual se face prin intermediul unui act procedural, și anume mandatul de arestare.

Uneori, atât actul procesual, cât și actul procedural poartă aceeași denumire, astfel: actul procesual prin care instanța soluționează cauza

penală este o **hotărâre** și tot hotărâre se cheamă și înscrisul în care este consemnată soluția dată de către completul de judecată. De asemenea, prin **citație** se înțelege atât actul de chemare a unei persoane în fața organului judiciar, cât și înscrisul prin care se face chemarea.

Majoritatea actelor procedurale provin de la organele judiciare care își desfășoară activitatea în procesul penal.

Ca exemplu de acte procedurale efectuate de către părți pot fi menționate:

- predarea unui obiect sau înscris ce constituie mijloc de probă (art.97 C. proc. pen.);
- redactarea de către expert a unui raport (art.122 C. proc. pen.);
- activitatea de traducere realizată de către interpret (art.128 C. proc. pen.);
- depunerea unor concluzii scrise de către părți după închiderea dezbaterilor (art.342 C. proc. pen.).

Actele procesuale pot fi efectuate și de alte organe decât cele care au dispus actele sau măsurile procesuale.

Aceasta împrejurare este expres prevăzută de către lege. De exemplu, instanța poate dispune cu ocazia judecării efectuarea unei percheziții, o asemenea manifestare de voință constituind un act procesual.

Efectuarea percheziției nu o va realiza instanța, ci va comunica dispoziția procurorului în vederea realizării actului procesual (art.102 alin.2 C. proc. pen.).

Există o singură excepție, instanța poate proceda la efectuarea percheziției cu ocazia unei cercetări locale (art.102 alin.1 C. proc. pen.).

Actele procedurale au un **conținut** și o **formă**.

Manifestarea exterioară trebuie să fie autorizată și reglementată de către lege și urmează să parvină de la subiectul îndrituit. Manifestarea în sine, unită cu aptitudinea legală a celui ce o îndeplinește, formează conținutul actului procedural.

Codul de procedură penală utilizează cele două noțiuni în numeroase dispoziții:

- din art.182 C. proc. pen. reiese că în afară de citare mai sunt și alte acte procedurale care se comunică celor interesați potrivit aceleași proceduri;
- în art.189 se face referire la acoperirea cheltuielilor de procedură;
- din redactarea art.132 C. proc. pen. privitor la comisiile rogatorii rezultă că ascultarea unui martor, cercetarea la fața locului, ridicarea de obiecte, efectuarea unei percheziții

constituie acte procedurale; din aceeași normă se desprinde și diferențierea netă între actele procedurale și cele procesuale a căror îndeplinire pe calea comisiei rogatorii este interzisă.

Dosarele penale sunt constituite din înscrisuri judiciare în care se constată existența actelor procesuale și procedurale ca manifestări de voință ale organelor judiciare și ale părților legate de rezolvarea cauzelor penale.

Astfel, în cazul încuviințării probelor de către instanță, în dosar va fi consemnat acest fapt în încheierea de ședință, iar actul procedural va consta în ascultarea martorilor încuviințați, înscrisurile judiciare fiind declarațiile martorilor.

În cazul unei percheziții domiciliare, înscrisul doveditor al actului procesual îl constituie autorizația instanței (sau consimțământul scris al persoanei la care s-a efectuat percheziția), iar procesul-verbal de efectuare a percheziției este înscrisul care atestă actul procedural.

§2. Clasificarea actelor procesuale și procedurale comune.

2.1. Acte comune și acte speciale.

Prima categorie cuprinde acte care pot fi îndeplinite sau efectuate în orice fază a procesului penal și în legătură cu oricare instituție procesuală mai însemnată având un caracter general; spre deosebire de aceasta, actele speciale sunt cantonate la anumite momente sau instituții ale procesului.

În partea generală a codului există o reglementare generică a actelor procedurale cele mai frecvente și comune întregului proces.

Ea este aplicabilă în măsura în care partea specială nu dispune altfel, respectiv actele procedurale nu sunt reglementate în mod tipic în legătură cu diverse instituții ale părții speciale.

2.2. Acte oficiale și acte neoficiale.

Criteriul de clasificare are în vedere subiecții procesuali care îndeplinesc sau efectuează actele.

Actele efectuate de organele judiciare au un caracter oficial.

Actele efectuate de către părți și celelalte persoane care participă în procesul penal au caracterul unor acte neoficiale.

2.3. Acte obligatorii și acte facultative.

Sunt acte obligatorii acelea pe care subiecții au obligația a le realiza în vederea promovării procesului penal.

Actele obligatorii sunt efectuate de organele judiciare, subiecții neoficiali având, de regulă, dreptul și nu obligația îndeplinirii unor activități.

Sunt acte facultative: constituirea sau intervenția în cauză în calitate de parte, sesizarea organului de urmărire penală prin plângere sau denunț, folosirea unui interpret de către cel care nu cunoaște limba în care se desfășoară procesul, formularea unei cereri de recuzare, folosirea căilor de atac.

2.4. Acte materiale, acte orale și acte scrise.

Modul concret de realizare a actelor poate constitui un criteriu de clasificare a acestora.

Numeroase acte procedurale sau procesuale se pot realiza prin efectuarea materială a unor activități reglementate de lege, motiv pentru care acestea se și numesc acte materiale sau faptice.

Actele de decizie ale organelor judiciare nu pot avea decât forma scrisă.

Aceasta este valabil atât pentru rezoluțiile și ordonanțele procurorului ori ale organului de urmărire penală, cât și pentru încheierile, sentințele și deciziile instanței.

Există și acte procedurale care se pot manifesta în formă orală. Ascultarea părților ori a martorilor, formularea de concluzii în cadrul dezbaterilor, confruntarea și alte asemenea acte produc consecințe dacă se realizează oral.

Formei orale îi poate corespunde în paralel și forma scrisă, actul producând aceleași consecințe, iar modul de realizare depinzând de voința celui care îndeplinește actul.

Acte procedurale

1. Cererea

Cea mai mare parte a activității procesuale se promovează prin cereri.

În partea generală a Codului de procedură penală nu este reglementată forma și conținutul cererii ca act comun de procedură.

Cererile se adresează organelor judiciare pentru a le determina să recunoască un drept, să satisfacă o pretenție să efectueze, în general un act procesual sau procedural.

Cererea trebuie să cuprindă:

- solicitantul;

- organul judiciar solicitat;
- obiectul (pretenția valorificată);
- motivarea (precizarea temeiului sau interesului care o legitimează).

Persoana care formulează cererea (solicitantul) trebuie să fie titularul dreptului ce se încearcă a fi valorificat.

În anumite situații, legiuitorul a recunoscut și altor persoane dreptul de a formula cereri, acestea fiind reprezentanții, succesorii ori substituții procesuali.

Când se formulează o cerere cu caracter strict personal, reprezentantul trebuie să fie împuternicit printr-o procură notarială specială.

Astfel, art.369 C. proc. pen. prevede că până la închiderea dezbaterilor la instanța de apel, oricare dintre părți își poate retrage apelul declarat. Retragerea trebuie făcută personal de parte sau prin mandatar special.

Cererea se adresează organului judiciar competent să o soluționeze potrivit prevederilor legale.

Art.285 C. proc. pen. reglementează și situația în care plângerea prealabilă a fost greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată care are obligația să o trimită organului competent.

Lipsa temeiurilor de drept ale cererii, ca și indicarea greșită a acestora, nu lipsesc de eficiență juridică actul procedural. Organele judiciare au obligația să clarifice cererea formulată în raport de voința reală exprimată în cuprinsul actului.

Cererea poate îmbracă forma scrisă sau orală.

În cazul în care a fost formulată oral, cererea se consemnează de către organul administrativ sau judiciar într-un proces verbal ori în încheierea de ședință.

Codul de procedură penală prevede mai multe situații în care se pot formula cereri:

- la judecata în primă instanță, părțile sau procurorul pot formula cereri prin care se solicită administrarea unor mijloace de probă (art.67 alin.2, art.320 alin.2), se recuză greșierul, judecătorul, expertul, interpretul (art.46 – art.54 C. proc. pen.);
- art.56-57 C. proc. pen. reglementează procedura cererii de strămutare;
- potrivit art.16 alin.1 C. proc. pen., introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente se face la cerere sau din oficiu;

- în cazul măsurilor preventive, înlocuirea sau revocarea acestora se face din oficiu sau la cerere (art.139 alin.2 C. proc. pen.);
- pentru situații particulare, legiuitorul a reglementat minuțios conținutul unor cereri: cererea de contestație în anulare (art.387 C. proc. pen.); cererea de revizuire (art.397 C. proc. pen.); cererea de reabilitare (art.495 C. proc. pen.); etc.

Efectele pe care le produc cererile depind de obiect și momentul procesual în care sunt formulate.

Cererea prin care se solicită acordarea unui nou termen de judecată pentru pregătirea apărării determina numai o amânare a judecării, fără a modifica în vreun fel cadrul procesual. În cazul cererii de apel sau recurs efectul este diferit întrucât este amânată rămânerea definitivă a hotărârii, producându-se un efect dilatoriu.

Când partea îndreptățită își retrage plângerea ori declară că a intervenit împăcarea, se dispune încetarea procesului penal.

2. Citația.

Citarea reprezintă instituția prin intermediul căreia organele judiciare asigură prezența părților sau a altor persoane la activitatea procesuală.

distincția dintre citare/încunoștințare

- prezența părților sau a altor persoane poate fi asigurată și prin intermediul încunoștințării:

- încunoștințarea părților despre efectuarea cercetării la fața locului (art. 129 alin. (2) C. proc. pen.);
- încunoștințarea despre introducerea și termenul fixat pentru soluționarea cererii de strămutare (art. 58 alin. (1) C. proc. pen.);
- neprezentarea în cazul încunoștințării nu este sancționată de lege, pe când neprezentarea în urma citării poate determina aplicarea unei amenzi sau aducerea silită;

Citația este actul procedural prin care persoanele sunt chemate în fața organului judiciar.

Sediul materiei se afla în Titlul V, Cap. II din Partea Generală a Codului de procedură penală, art.175-181. aceste dispoziții se completează cu alte prevederi ce reglementează citarea părților la judecata în fond, în cadrul cailor de atac ori al procedurilor speciale.

Prin citarea părților pe tot parcursul procesului penal se asigură respectarea unor principii fundamentale care vizează dreptul la apărare și contradictorialitatea.

Actul procedural care este citația se realizează în baza unei dispoziții a organului judiciar care constituie actul procesual.

Prin dispoziția de citare se naște un raport juridic de natură procesuală între organul judiciar și persoana citată. Citația are caracterul unui ordin al organului judiciar care naște pentru persoana chemată obligația de a se prezenta.

2.1. Elementele citației

Citația are două elemente esențiale: chemarea și sancțiunea.

Chemarea se referă la înștiințarea persoanei asupra organului judiciar în fața căruia trebuie să se prezinte, cu indicarea locului, datei, orei și a calității în care urmează să se prezinte.

Sancțiunea este constrângerea prevăzută de lege pentru situația în care persoana chemată nu se prezintă:

- amenda judiciară (art.198 C. proc. pen.);
- aducerea silită;
- îndeplinirea actului procesual în lipsa celui citat
- încetarea procesului penal, pentru lipsa nejustificată a părții vătămate la doua termene consecutive în fața primei instanțe (art.284¹ C. proc. pen.).

Citația este scrisă dar chemarea se poate face și prin nota telefonică sau telegrafică (art.175 C. proc. pen.).

Citația este individuală, nechemându-se prin același act mai multe persoane.

Dispoziția asigură luarea la cunoștință a chemării de către fiecare persoană citată precum și constatarea și verificarea ulterioară a acestei împrejurări.

2.2. Conținutul citației

Conținutul citației este stabilit de art.176 C. proc. pen.:

a) denumirea organului emitent, sediul acestuia, data emiterii și numărul dosarului;

b) numele celui citat, calitatea sa procesuală și indicarea obiectului cauzei;

c) adresa celui citat, cu indicarea elementelor de identificare precisă (strada, număr, apartament);

d) locul și timpul exact al înfățișării (ora, ziua, luna, anul), invitarea celui citat să se prezinte și arătarea consecințelor legale în caz de neprezentare.

e) că partea citată are dreptul la un apărător cu care să se prezinte la termenul fixat;

f) că potrivit art.171 alin. 2 și 3 apărarea este obligatorie, iar în cazul în care partea nu își alege un apărător, cu care să se prezinte la termenul fixat, i se va desemna un apărător din oficiu;

g) că partea citată poate, în vederea exercitării dreptului la apărare, să consulte dosarul aflat la arhiva instanței.

În citație se menționează orice alte date necesare pentru stabilirea adresei celui citat.

Citația se semnează de cel care o emite.

2.3. Locul citării

Art.177 C. proc. pen. reglementează minuțios locul unde urmează a se trimite citația, având în vedere multiplele situații concrete posibile.

Regula generală este că citația se face la adresa unde locuiește cel chemat.

Când inculpatul și-a indicat adresa în declarațiile date în cursul procesului penal, el urmează a fi citat la acea adresă, chiar dacă între timp a părăsit localitatea fără a se ști locul unde se află în momentul citării.

Procedura de citare se consideră îndeplinită dacă citarea s-a făcut la adresa indicată de partea vătămată și de către inculpat.

În asemenea situație, organul judiciar nu poate face aplicarea art.177 alin.4 citând pe învinuit sau inculpat prin afișare la sediul primăriei în a cărei rază teritorială s-a săvârșit infracțiunea, citarea fiind legală numai la adresa indicată de parte.

În cursul procesului penal, persoanele pot indica și altă adresă decât cea a locuinței, citarea făcându-se la locul indicat.

În principiu, orice schimbare de adresă în cursul procesului trebuie adusă la cunoștința organului judiciar, citarea la noua adresă se face numai dacă această obligație a fost îndeplinită.

Totuși, se va ține seama din oficiu de schimbarea de adresă dacă aceasta rezultă din cercetările făcute în condițiile art.180 C. proc. pen. Omisiunea inculpatului de a încunoștința instanța despre schimbarea de domiciliu nu exclude obligația instanței de a-l cita la noul domiciliu, despre care a fost încunoștințată de organele însărcinate cu înmânarea citației.

Dacă adresa persoanei citate nu este cunoscută, citarea se face la locul de muncă, prin serviciul de personal al unității.

Dispoziția prezintă o garanție a ajungerii actului la persoana indicată. Lăsarea citației la poarta unității sau afișarea ei la locul de muncă nu

asigură suficient primirea efectivă și a fost considerată ca o nesatisfacere a cerințelor legale.

În cazul necunoașterii adresei locuinței sau a locului de muncă, citația se afișează la sediul Consiliului Local în raza căreia s-a săvârșit infracțiunea. Orice citare la un alt loc, cum ar fi de exemplu locul de naștere al inculpatului, este nelegală.

Daca locul săvârșirii infracțiunii este multiplu, citarea se face prin afișare la acel Consiliu Local în raza căruia se află organul care efectuează urmărirea penală.

Persoanele citate pot fi în anumite situații speciale:

1. Bolnavii se citează prin administrația unității sanitare în care sunt internați;
2. Deținuții se citează prin administrația locului de deținere;
3. Militarii se citează la unitatea din care fac parte, prin comandantul acesteia;
4. Cei care locuiesc în străinătate se citează *potrivit normelor de drept internațional penal aplicabile în relația cu statul solicitat, în condițiile legii. În absența unei asemenea norme sau în cazul în care instrumentul juridic internațional aplicabil o permite, citarea se face prin scrisoare recomandată. În acest caz, avizul de primire a scrisorii recomandate, semnat de destinatar, sau refuzul de primire a acesteia ține loc de dovadă a îndeplinirii procedurii de citare.*

La stabilirea termenului pentru înfățișarea învinuitului sau inculpatului aflat în străinătate, se ține seama de normele internaționale aplicabile în relația cu statul pe teritoriul căruia se află învinuitul sau inculpatul, iar în lipsa unor asemenea norme, de necesitatea ca citația în vederea înfățișării să fie primită cel mai târziu cu 40 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfățișare.

5. Dacă inculpatul a plecat din țară fără a comunica adresa din străinătate, citarea se face la ultimul domiciliu din țară.

Organizațiile prevăzute în art.145 C. pen. se citează la sediul acestora prin predarea actului la registratura sau funcționarului însărcinat cu primirea corespondenței.

Înmânarea citației (art.178 C. proc. pen.)

Citația se înmânează, de regulă, celui citat, acesta semnează dovada de primire care se înaintează organului emitent. Dovada cuprinde mențiunile prevăzute în art.181 C. proc. pen. numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este

citată. De asemenea, trebuie să cuprindă data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înmânat citația, precum și arătarea calității acesteia.

Ori de câte ori cu prilejul predării sau afișării unei citații se încheie un proces-verbal, acesta va cuprinde în mod corespunzător și mențiunile arătate în alineatul precedent.

Daca persoana nu vrea să primească citația, sau primind-o nu voiește ori nu poate să semneze dovada, agentul încheie un proces-verbal, pe care îl înaintează organului emitent. În caz de refuzare a primirii citației, aceasta se afișează pe ușa locuinței persoanei citate (art.178).

Când persoana este citată prin serviciul de personal, prin administrația locului de deținere, prin administrația instituției sanitare sau comandantul unității militare, aceștia au obligația să înmâneze citația de îndată sub luare de dovadă, certificând semnătura sau arătând motivul pentru care semnătura nu s-a putut obține.

Dovada de primire se trimite organului emitent.

În cazul în care scrisoarea recomandată prin care se citează un învinuit sau inculpat care locuiește în străinătate nu poate fi înmânată datorită refuzului primirii ei sau din orice alt motiv, precum și în cazul în care statul destinatarului nu permite citarea prin poștă a cetățenilor săi, citația se va afișa la sediul parchetului sau al instanței, după caz.

Citația destinată unei unități dintre cele la care se referă art.145 din Codul penal sau altei persoane juridice se predă la registratură sau funcționarului însărcinat cu primirea corespondenței. Dispozițiile alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Înmânarea citației altor persoane (art.179 C. proc. pen.).

Citația poate fi înmânată și altor persoane decât destinatarului, în următoarele împrejurări:

- cel citat nu se află acasă;
- locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente ori într-un hotel;

3. Mandatul de aducere și comunicarea actelor de procedură.

3.1. Mandatul de aducere.

Înfățișarea persoanelor în fața organului judiciar poate fi realizată pe baza a două acte procedurale diferite: citația și mandatul de aducere.

Citația constituie un act de invitare căruia cel citat trebuie să-i dea urmare fără altă constrângere pe baza dispozițiilor de chemare.

Mandatul de aducere este actul procedural scris care conține o dispoziție dată organelor de poliție, de la domiciliul persoanei chemate în fața autorității judiciare, de a aduce, dacă este cazul, forțat persoana a cărei prezență este necesară pentru soluționarea cauzei.

Mandatul de aducere se emite de organul judiciar dacă cel citat nu s-a prezentat și prezența sa este necesară.

Împotriva învinutului sau inculpatului se poate emite mandat de aducere, chiar înainte de a fi chemat prin citație, dacă se constată motivat că măsura se impune în interesul rezolvării cauzei (art.183).

Mandatul obligatoriu.

Uneori legea prevede folosirea obligatorie a mandatului de aducere.

Astfel, președintele instanței, în cazul procedurii speciale privind judecarea unor infracțiuni flagrante, odată cu fixarea termenului de judecată, dispune aducerea cu mandat a martorilor și a părții vătămate, art.472 C. proc. pen.

Mandatul de aducere are în general conținutul unei citații (art.176) și se execută prin organele poliției, ***jandarmeriei sau poliției comunitare.***

Dacă persoana indicată în mandat nu poate fi condusă din motive de boală sau orice altă cauză, aceasta se constată printr-un proces verbal, ce se înaintează organului ce a emis mandatul.

Negăsirea persoanei la adresa indicată în mandat obligă organul de executare să facă cercetări pentru găsirea ei și dacă cercetările au rămas fără rezultat se încheie un proces verbal cu menționarea investigațiilor întreprinse.

Dacă învinutul sau inculpatul refuză să se supună mandatului sau încearcă să fugă, va fi constrâns de către organele de poliție să se prezinte în fața organului judiciar.

Legea 202/2010 a introdus și posibilitatea organelor de urmărire penală de a dispune *aducerea prin constrângerea în temeiul unui mandat de aducere și a martorului.* (art. 184 alin. (3¹) din C. proc. pen).

Executarea mandatelor de aducere privind pe militari se face prin comandantul unității militare sau prin comandantul garnizoanei.

Dispoziția de aducere cu mandat în fața organelor judiciare se ia, ca regulă, potrivit art.183 C. proc. pen. după ce persoana, care a fost legal citată anterior, nu s-a prezentat.

Persoana adusă cu mandat de aducere este ascultată de îndată de către organul judiciar și nu poate rămâne la dispoziția acestuia decât timpul strict necesar pentru audierea lor, în afară de cazul când s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă a acestora.

3.2. Comunicarea actelor procedurale

3.2.1. Reglementare.

Comunicarea actelor de procedura se face potrivit aceluiași reguli ce reglementează citarea din Cap. II, art.175-181 C. proc. pen., dispozițiile aplicându-se în mod corespunzător.

Codul de procedură penală prevede cazurile în care organul judiciar este obligat să comunice părților copii de pe anumite acte procedurale.

Spre deosebire de comunicare, prin care se transmite, așa cum s-a arătat o copie sau un extras de pe un act procedural, înștiințarea este actul procedural prin care se aduce la cunoștință, în scris intervenirea unui fapt procesual penal.

Legea 202/2010 a introdus, printre alte măsuri de natură a contribui la desfășurarea cu celeritate a urmăririi penale, posibilitatea procurorului de a desemna un reprezentant comun, avocat din oficiu, în cauzele cu un număr mare de părți vătămate, civile sau responsabile civilmente.

Astfel, s-a prevăzut că în cazul în care un număr mare de persoane care *nu au* interese contrare s-au constituit *parte civilă*, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care *părțile civile* nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, *procurorul poate desemna, prin rezoluție motivată*, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele, în vederea efectuării cu celeritate a urmăririi penale.

Rezoluția trebuie să fie comunicată părților civile, care au obligația de a încunoștința procurorul dacă sunt de acord sau refuză să fie reprezentați prin avocatul desemnat din oficiu. În situația în care părțile civile cărora li s-a comunicat de către procuror faptul că sunt reprezentate de un avocat din oficiu, nu încunoștințează parchetul cu privire la acordul sau dezacordul lor referitor la reprezentarea prin avocat în cadrul procesului penal, se va prezuma că acceptă această reprezentare. Dacă părțile civile încunoștințează pe procuror despre faptul că nu sunt de acord

să fie reprezentate, citarea acestora precum și comunicarea actelor de procedură se va face individual.

În situația în care prin fapta penală s-au adus vătămări unui număr mare de *parți vătămate*, constituite sau nu părți civile, *care nu au interese contrarii*, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care *părțile vătămate* nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, procurorul poate desemna, prin rezoluție motivată, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele.

Legea nr. 202/2010 nu prevede în cazul părților vătămate, care nu sunt constituite părți civile, obligația de a de a încunoștința procurorul dacă sunt de acord sau refuză să fie reprezentanți prin avocatul desemnat din oficiu. Pentru identitate de rațiune, considerăm ca și în cazul părților vătămate este necesar ca rezoluția procurorului prin care a fost desemnat un reprezentant comun să fie comunicată, iar în cazul în care acestea nu își manifestă dezacordul cu privire reprezentarea lor prin intermediul avocatului din oficiu se va prezuma ca acceptă această reprezentare. Tot astfel, dacă părțile vătămate încunoștințează pe procuror despre faptul că nu sunt de acord să fie reprezentate, citarea acestora precum și comunicarea actelor de procedură se va face individual.

Dovada mandatului se face prin depunerea delegației de avocat din oficiu.

Avocatul din oficiu trebuie să facă demersuri pentru a lua legătura cu persoanele reprezentate și să încunoștințeze organele de urmărire penală despre aceasta.

Toate actele de procedură comunicate avocatului din oficiu, reprezentant al părții vătămate sau civile, sau de care avocatul a luat cunoștință sunt prezumate a fi cunoscute de persoanele reprezentate.

Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite

1. Modificarea actelor procedurale (art.194).

Actele procedurale pot fi supuse unor modificări ulterioare. Adăugirile, corecturile sau suprimările în text sunt luate în seama numai dacă sunt confirmate în scris, în cuprinsul sau la sfârșitul actului, de către cei care l-au semnat (art.194 C. proc. pen.).

Dispoziția se aplică dacă modificările sunt din acelea care schimbă înțelesul frazei. Modificările care nu schimbă înțelesul frazei rămân valabile, chiar dacă nu sunt confirmate în modul sus-menționat.

Pentru a nu se face adăugiri ulterioare într-o declarație, locurile nescrise trebuie barate.

2. Îndreptarea erorilor materiale . Art.195 C. proc. pen.

În cuprinsul unui act pot apare erori. Pentru a fi supuse procedurii de îndreptare prev. de art.195 C. proc. pen., “erorile trebuie să fie materiale și evidente”.

Erorile materiale evidente sunt greșeli scriptice asupra unor nume sau prenume, asupra unor date caracteristice la care se referă actul, asupra unor indicații numerice, calități procesuale care rezultă fără dubiu din compararea cu datele dosarului sau cu ceea ce cuprinde însuși actul în care s-a produs eroarea.

Constituie erori materiale de exemplu trecerea greșită a unui nume, a unei sume.

- îndreptarea erorilor materiale evidente se realizează astfel:
- erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural se îndreaptă de însuși organul de urmărire penală sau de instanța de judecată care a întocmit actul, la cererea celui interesat ori din oficiu;
- pentru îndreptarea erorii, părțile pot fi chemate pentru a da unele lămuriri;
- despre îndreptarea efectuată, organul de urmărire penală sau instanța de judecată întocmește un proces-verbal sau încheiere, făcând mențiune și la sfârșitul actului corectat(art.195 C. proc. pen.);
- îndreptarea erorilor materiale nu este posibilă în situația în care greșelile cuprinse în actul procedural scris pot avea consecințe asupra desfășurării procesului penal sau asupra răspunderii penale sau civile;
- citarea sub nume sau prenume greșite, care a avut ca urmare desfășurarea judecătii în lipsa celui greșit citat, nu constituie eroare materială.

3. Înlăturarea unor omisiuni vădite

Omisiunile vădite presupun absența unor mențiuni pe care actul procedural trebuia să le cuprindă.

Procedura prevăzută în art.195 C. proc. pen. pentru îndreptarea erorilor materiale se aplică și în cazul în care organul judiciar, ca urmare a unei omisiuni vădite, nu s-a pronunțat asupra sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, apărători.

Extinderea prevederilor art.195 C. proc. pen. are loc și în cazul omiterii pronunțării cu privire la restituirea lucrurilor sau ridicarea măsurilor asiguratorii.

Nici o omisiune cu privire la alte aspecte decât cele anume indicate în art.196 C. proc. pen. nu poate fi înlăturată prin procedura acolo indicată.

Din interpretarea dispozițiilor art.195 – 196 C. proc. pen. rezultă că instanța, la cerere sau din oficiu dispune, printr-o încheiere cu privire la îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea omisiunilor vădite, în ședință publică, putând chema părțile pentru a le da lămuriri.

Despre îndreptarea efectuată se face mențiunea și la sfârșitul actului corectat.

Instituții legate de actele procesuale și procedurale.

1. Termenele

Termenul este intervalul de timp înăuntrul căruia sau pana la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități sau acte în cadrul procesului penal.

Termenele sunt fixate de lege și se numesc termene legale: termenul de apel sau recurs; termenul pentru formularea unei cai extraordinare de atac.

Termenele fixate de către organele judiciare se numesc termene judiciare: termenul la care se amână judecata cauzei; termenul la care se efectuează o cercetare la fața locului, ori se audiază un martor.

Termenele prevăzute de legea procesuala penala sunt de doua feluri: termene procedurale și termene substanțiale (materiale).

Termenele procedurale sunt impuse de interese pur procedurale fiind necesare pentru desfășurarea activităților procesuale.

Marea majoritate a termenelor prevăzute în codul de procedură penală are un asemenea caracter.

Termenele substanțiale, privesc drepturi și interese legitime care sunt în general extra procesuale.

De exemplu, libertatea persoanei, dreptul de proprietate care nu sunt drepturi procesuale, pot fi îngrădite de legea procedurală.

Sunt în acest sens termene substanțiale termenele prevăzute în legătură cu starea de libertate a unei persoane (termenele care fixează durata măsurilor preventive, cele care se referă la liberarea condiționată, amânarea executării pedepsei închisorii).

Constituie termene substanțiale cele care se referă la măsurile asigurătorii, la restituirea lucrurilor și la valorificarea celor neridicate.

1.1. Clasificarea termenelor procedurale.

Termenele se pot clasifica după următoarele criterii: durată, caracterul, efectele și sensul de calculare al termenului.

a) După durata, respectiv unitatea de timp în care se exprimă, termenul este pe ore, zile, luni, ani.

b) După caracter termenele sunt peremptorii și dilatorii.

Termenul peremptoriu creează o limitare, actul procedural trebuind efectuat înainte de împlinirea termenului. De exemplu o hotărâre nu poate fi pusă în executare înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea căii de atac ordinare.

c) După efecte, termenele sunt: absolute (cominatorii) sau relative (de recomandare).

Termenele absolute atrag, în caz de nerespectare, consecințe referitoare la validitatea actului îndeplinit.

Art.185 prevede următoarele consecințe ale nerespectării termenelor absolute:

- când pentru exercitarea unui drept procesual se prevede un termen, nerespectarea atrage decăderea din exercițiul lui și nulitatea actului făcut peste termen (de exemplu nedeclararea apelului în termen atrage decăderea din exercitarea dreptului, apelul respingându-se ca tardiv);
- când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea lui atrage de drept încetarea măsurii (de exemplu dacă persoana vătămată nu introduce acțiunea în fața instanței civile în termen de 30 zile după încetarea urmăririi penale, măsura asiguratorie dispusa de organele de urmărire penală încetează de drept); (art.353 alin.3 – masuri preventive).
- În cazul nerespectării celorlalte termene procedurale se aplică dispozițiile privitoare la nulități.

Termenele relative sunt acelea care în caz de nerespectare nu atrag efecte în privința actului îndeplinit. Astfel, termenul de 15 zile în care procurorul are obligația verificării lucrărilor de urmărire penală are un caracter de recomandare; dacă termenul nu se respectă, activitatea de recomandare produce aceleași efecte ca și cum s-ar fi realizat în termen. Consecințele nerespectării termenului se pot repercuta asupra procurorului (de exemplu sancționarea disciplinară) și nu asupra actului îndeplinit.

d) După sensul de calculare, termenele pot fi de succesiune sau de regresivitate.

Termenele de succesiune sunt acelea în care calcularea se face în sensul normal al scurgerii timpului. Majoritatea termenelor sunt de succesiune.

Termenele de regresivitate se calculează în sensul invers al scurgerii timpului. La aceste termene, ultima zi a termenului cade înaintea celorlalte. Exemplu – inculpatul trebuie să primească citația cu cel puțin 5 zile înaintea judecării (art.313 alin.2).

1.2. Calcularea termenelor.

Termenele au un moment inițial, de începere, un moment final, de împlinire și o durată.

Art.186 C. proc. pen., consacră pentru calcularea termenelor procedurale pe **ore și pe zile** sistemul pe unități de timp liber sau exclusiv, iar pentru calcularea termenelor exprimate în luni sau ani sistemul calendaristic.

La calcularea termenelor se pornește de la ora, ziua luna sau anul menționate în actul care provoacă curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel.

Sistemul de calcul pe unități **de timp liber sau exclusiv** (ore sau zile libere) constă în aceea că **nu se socotește ora sau ziua de la care începe să curgă** termenul și nici ora sau ziua în care se împlinește. De exemplu, un termen de 3 zile care începe luni se împlinește vineri.

În sistemul calendaristic, termenele socotite pe luni sau ani expira după caz, la sfârșitul zilei și a lunii corespunzătoare din an. De exemplu, un termen de o luna început la 10 martie expira la 10 aprilie; un termen de 1 an care începe la 15 iunie 2000, expira la 15 iunie 2001.

Dacă ultima zi cade într-o zi care nu are corespondent în luna respectivă, termenul expira în ultima zi a lunii (de exemplu un termen de 3 luni început la 31 august expira la 30 noiembrie) ceea ce duce la o abreviere a termenului.

Termenul procedural se prorogă când ultima zi cade într-o zi nelucrătoare.

Aceasta înseamnă că termenul se prelungește expirând la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează. Zilele nelucrătoare din interiorul termenului nu influențează asupra modului de calculare.

Termenele procedurale nu se suspendă și nici nu se întrerup.

Termenele substanțiale se calculează diferit de cele procedurale pentru ele nefiind aplicabile dispozițiile din art.186 C. proc. pen.

1.3. Calcularea termenelor substanțiale.

Termenele substanțiale, care se refera la drepturi și libertăți personale se calculează diferit de cele procedurale.

La calcularea acestor termene se aplica dispozițiile art.87 si art.154 C. pen. care se întregesc cu prevederile art.188 C. proc. pen.

În calcularea termenelor privind masurile preventive, ora sau ziua la care începe si cea la care se sfârșește termenul intra in durata acestuia.

Modul de calcul este *pe ore și pe zile* pline sau pe unități pline. De exemplu, un termen de reținere de 24 de ore început pe 12 martie 2006, ora 10,00 sfârșește pe 13 martie 2006, ora 10,00.

Același mod de calcul se aplică pedepselor pe luni și ani, luna și anul se socotesc, potrivit art.154 C. pen., împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care au început să curgă.

Durata executării pedepsei închisorii se socotește din ziua în care condamnatul începe sa execute hotărârea definitiva de condamnare. Ziua în care începe executarea pedepsei și ziua în care încetează se socotesc în durata executării.

1.4. Acte considerate ca făcute în termen.

Pentru a putea fi exercitate unele drepturi procesuale de către persoanele aflate în situații speciale, art.187 C. proc. pen. prevede ca actele depuse în alte locuri decât la organul judiciar sunt considerate ca făcute în termen.

Actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administrația locului de deținere ori la unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen, indiferent de data la care va ajunge la organul judiciar.

Ca dovadă a datei depunerii actului servesc înregistrarea sau atestarea făcută de către administrația locului de deținere pe actul depus, recipisa organului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută de unitatea militară pe actul depus.

Pentru procuror, cu excepția cailor de atac, actul este considerat ca făcut în termen, dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșiri al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului.

1.5. Sancțiunile procedurale.

Sancțiunile procedurale sunt determinate de existența unor vicii procedurale. Acestea, în principal sunt de două categorii: violări ale legii și omisiuni procedurale.

1.5.1 Decăderea este sancțiunea procedurală care constă în pierderea exercițiului unui drept procesual ca urmare a nerespectării unui termen peremptoriu și este expres prevăzută în art.185 C. proc. pen.

Decăderea ca sancțiune procedurală duce la pierderea numai a dreptului procesual și nu se răsfrânge decât eventual indirect, asupra dreptului subiectiv substanțial.

Astfel, nerespectarea limitei de timp până la care poate avea loc constituirea de parte civilă, duce la decăderea pentru cel vătămat de a mai avea în procesul penal această calitate, dar nu antrenează pierderea dreptului de a pretinde despăgubiri pe calea unei acțiuni civile separate.

Spre deosebire de nulitate care se referă la actele procedurale cea de decădere are în vedere drepturile procesuale.

Deosebirea dintre nulitate și decădere este următoarea: nulitatea derivă dintr-un viciu privitor la conținutul sau la forma actului; decăderea derivă din curgerea „sterilă” a termenului înăuntrul căruia trebuie să fie exercitată facultatea sau dreptul subiectiv procesual, adică într-un fapt extrinsec actului.

Nulitatea trebuie constatată și declarată totdeauna de organul judiciar, în timp ce decăderea operează de drept, nefiind necesară denunțarea sau declararea ei.

1.5.2 Inadmisibilitatea intervine când se efectuează un act pe care legea nu îl prevede sau îl exclude, precum și în situația când se încearcă exercitarea unui drept epuizat pe o altă cale procesuală ori chiar printr-un act neprocesual.

De exemplu, după punerea în mișcare a acțiunii penale, persoana vătămată introduce în fața instanței civile, pentru prejudiciul suferit prin infracțiune, o acțiune civilă separată. Ulterior, persoana vătămată, dorind să realizeze acțiunea sa civilă pe calea procesului penal, se constituie parte civilă în acest proces.

Organul judiciar va respinge ca inadmisibilă constituirea de parte civilă, întrucât în virtutea reguli electa una via, dreptul celui vătămat de a alege între cele două căi de realizare a acțiunii civile s-a epuizat prin adresarea acțiunii către instanța civilă.

Sanțiunile procedurale sunt necesare pentru remedierea sau evitarea unor consecințe juridice nedorite izvorâte din nerespectarea dispozițiilor legale. Atâta vreme cât actul fiind inexistent nu a produs efecte juridice nu se ridică nici necesitatea practică a înlăturării acestora.

1.5.3. Nulitățile.

Nulitatea este sancțiunea care decurge din neîndeplinirea actelor procedurale potrivit legii și au drept efect ineficiența acestora.

Actul lovit de nulitate nu produce efectele actului valid, fiind fără valoare juridică.

Nulitățile pot fi clasificate având în vedere diferite criterii cum sunt: modul de exprimare în norma juridică, limitele consecințelor, modul de aplicare, efectele.

1. Nulitățile exprese sunt acelea pe care legea le prevede ca atare precizând că nerespectarea dispoziției procedurale respective atrage nulitatea actelor îndeplinite cu neobservarea legii. Astfel, art.197 alin.2 prevede că dispozițiile relative la sesizarea instanței sunt prevăzute sub sancțiunea nulității.

2. Nulitățile virtuale sau implicite nu sunt expres prevăzute de lege, decurgând din reglementarea generală. În cadrul actual nulitățile virtuale constituie regula, iar cele exprese o excepție. Nulitățile virtuale se aplică numai dacă se face dovada existenței unei vătămări ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului.

3. În funcție de limitele la care se extind consecințele, nulitatea poate fi totală sau parțială, după cum actul lovit de nulitate nu produce efecte în total sau în parte.

4. Cea mai importantă clasificare: - nulități absolute
- nulități relative

Nulitatea absolută se caracterizează prin faptul că:

- nu pot fi înlăturate (acoperite) în nici un mod;
- se ia în considerare în orice stare a procesului;
- poate fi invocată de oricine și chiar din oficiu.

Nulitatea relativă are caracteristici simetrice opuse:

- poate fi înlăturată prin voința celui vătămat de actul îndeplinit cu nerespectarea formei legale;
- se ia în considerare până la un anumit moment al desfășurării cauzei;
- poate fi invocată numai de cel interesat, adică cel cărui actul supus anularii i-a adus o vătămare.

În plus, în cazul nulităților absolute nu se cere să se constate decât încălcarea dispoziției legale, fără a se examina și efectele acesteia; dimpotrivă, în cazul nulităților relative încălcarea trebuie să fi produs părții o vătămare care nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului.

Nulitățile absolute sunt expres prevăzute și limitativ enumerate în art.197 alin.2 C. proc. pen. și au în vedere respectarea dispozițiilor privitoare la :

- a) competența după materia sau calitatea persoanei;
- b) sesizarea instanței;
- c) Compunerea completului de judecată;
- d) Publicitatea ședințelor de judecată;
- e) Participarea procurorului; prezenta învinuitului sau a inculpatului; asistarea lui de către apărător când acestea sunt obligatorii;
- f) Efectuarea *referatului de evaluare* în cauzele cu infractori minori.

În cazul nulităților absolute există o prezumție absolută de vătămare.

Cel care invocă nulitatea nu trebuie să demonstreze vătămarea, neputându-se face nici contradovadă existenței acesteia.

Potrivit art.197 alin.4 teza finală instanța ia în considerare din oficiu încălcările, în orice stare a procesului, dacă anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Această nulitate poate fi luată în considerare din oficiu, fără ca dreptul invocării să fie limitat la cei interesați. Pe baza dispozițiilor din art.197 alin.4, teza finală nulitatea poate fi ridicată de instanța și poate fi invocată și de către procuror.

De asemenea, ea se poate lua în considerare în orice stare a procesului și nu numai până la un anumit moment.

Nulitățile nu operează automat, prin simpla încălcare a legii. Pentru a produce efecte ele trebuie invocate de cei interesați sau ridicate din oficiu în formele permise de lege.

Invocarea nulității se face de cei interesați pe calea excepției de nulitate sau prin intermediul căilor de atac. Reglementarea nulităților trebuie să fie astfel, încât invocarea să nu permită folosirea lor în scopul tergiversării procesului penal.

Nulitățile relative pot fi invocate având în vedere limitarea în timp cuprinsă în art.197 alin. 4 C. proc. pen.

Astfel, nulitatea poate fi invocată, când partea este prezentă, numai în cursul efectuării actului, iar dacă a lipsit la efectuarea actului, numai la primul termen de judecată cu procedura completă.

În situațiile prevăzute în alin. 1 și 4, în cazul în care refacerea actului anulabil se poate face în fața instanței care a constatat, prin încheiere, încălcarea dispozițiilor legale, aceasta acordă un termen scurt pentru refacerea imediată a actului.

2. Cheltuielile judiciare.

Cheltuielile necesare pentru efectuarea actelor de procedură, administrarea probelor, conservarea mijloacelor de probă, retribuirea apărătorilor, precum și orice alte cheltuieli ocazionate de desfășurarea procesului penal se acoperă din sumele avansate de stat sau plătite de către părți, potrivit art.189-193 C. proc. pen.

În caz de condamnare, inculpatul este obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat, cu excepția cheltuielilor privind interpretii desemnați de către organele judiciare, potrivit legii, precum și în cazul în care s-a dispus acordarea de asistentă gratuită, care rămân în sarcina statului.

Când sunt mai mulți inculpați condamnați instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorată de către fiecare, ținând seama de măsura în care a provocat cheltuielile judiciare.

Partea responsabilă civilmente, în măsura în care este obligată în solidar cu inculpatul la repararea pagubei, este obligată în solidar cu acesta și la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat.

În caz de achitare cheltuielile judiciare se suportă de către:

- partea vătămată, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta;
  - partea civilă căreia i s-a respins cererea de despăgubiri civile, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta parte;
  - inculpatul, care, deși achitat, a fost obligat la repararea pagubei.
- ***inculpat, în cazul când a fost achitat în temeiul art.10 alin. 1 lit. b¹).***

În caz de încetare a procesului penal, cheltuielile judiciare se suportă după cum urmează:

- inculpat, dacă s-a dispus înlocuirea răspunderii penale sau există o cauză de nepedepsire;
- ambele părți, în caz de împăcare;
- partea vătămată în caz de retragere a plângerii ***sau în cazul în care plângerea a fost tardiv introdusă.***

Prin dispoziții Legii 202/2010 s-a introdus că: „În cazul în care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, cheltuielile judiciare sunt suportate de persoana care a făcut sesizarea, în măsura în care se reține exercitarea abuzivă a acestui drept.”

Partea căreia i s-a respins ori și-a retras apelul, recursul sau cererea este obligată la cheltuieli judiciare.

În celelalte cazuri nereglementate în art.192 C. proc. pen. se prevede în alin.3 al aceluiași text ca rămân în sarcina statului cheltuielile avansate de către acesta.

Legiuitorul a prevăzut și situațiile în care martorul, interpretul sau expertul primesc cheltuielile de transport, întreținere, locuința și alte cheltuieli necesare, prilejuite de chemarea în fața organelor judiciare, potrivit art.190 C. proc. pen.

Inculpatul este obligat, în afara de cheltuielile avansate de către stat să plătească părții vătămate în caz de condamnare, precum și părții civile căreia i s-a admis acțiunea civilă, cheltuielile judiciare făcute de acestea.

În caz de achitare, partea vătămată este obligată să plătească inculpatului și părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de partea vătămată.

Potrivit art.193 alin. final, în celelalte cazuri privind restituirea cheltuielilor judiciare făcute de părți în cursul procesului penal, instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.

3. Amenda judiciară.

Amenda judiciară este o sancțiune procesuală ce se aplică în cazul în care se săvârșește una dintre abaterile judiciare, prevăzute în art.198 C. proc. pen.

Aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală în cazul în care fapta constituie infracțiune.

Procedura privitoare la amenda judiciară.

Amenda se aplica de către organul de urmărire penală, prin ordonanță, iar de către instanța de judecată, prin încheiere.

Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune scutirea sau reducerea amenzii.

Numai după rămânerea definitivă a sancțiunii se poate trece la executarea acesteia.

Legea 202/2010 a prevăzut posibilitatea aplicării unei amenzi judiciare părții vătămate sau părții responsabile civilmente care lipsește

nejustificat de la chemarea organului de urmărire penală, în cazul în care acesta din urmă a apreciat că prezența acestor părți este necesară pentru buna urmăririi penale.

Înregistrarea dosarelor penale.

Instituirea numărului unic.

Organizarea activității personalului auxiliar este reglementată prin Ordinul nr. 529/C/ 21 februarie 2007 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară a parchetului, publicat în Monitorul Oficial - Partea I nr.154/o5 martie 2007.

Înregistrarea dosarelor penale.

Instituirea numărului unic.

În faza de urmărire penală, orice plângere, sesizare sau denunț se înregistrează în evidența cauzelor penale, atribuindu-se număr unic în conformitate cu prevederile Ordinului comun nr. 10/2004, emis de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Înregistrarea dosarelor în evidența cauzelor penale se face în registrul R 2, în sistem partidă, în sensul că după atribuirea numărului unic, până la soluționarea cauzei, toate mențiunile privind circuitul dosarului între unitățile de parchet și unitățile poliției judiciare se înregistrează în partida numărului acordat iniția.

Așadar, toate adresele, solicitările către diverse instituții, revenirile acestor solicitări, dispunerea constatărilor sau expertizelor etc., poartă numărul inițial de înregistrare al dosarului penal și se operează ca atare în registrul R 2.

În registrul R 2 este prevăzută rubricația ce trebuie completată după acordarea numărului unic oricărui dosar penal, după cu urmează :

- numărul dosarului și data înregistrării;

- numele procurorului care supraveghează sau efectuează urmărirea penală;
- cine a făcut sesizarea și data sesizării – obiectul pe scurt al cauzei, încadrarea juridică și data săvârșirii faptei;
- numele și prenumele făptuitorului, iar pentru minorii și tinerii între 18-20 ani se va menționa și data nașterii;
- date despre partea vătămată/civilă (sex, relația victimei cu autorul) precum și paguba reclamată;
- organul întâi sesizat și data sesizării acestuia;
- data începerii urmăririi penale;
- data punerii în mișcare a acțiunii penale;
- data arestării preventive;
- activitatea de urmărire penală proprie sau de supraveghere (participare la cercetări, dispoziții date de procuror, infirmări, redeschidere, restituiri la organele de cercetare penală);
- propunerea de soluționare a organelor de cercetare a organelor poliției judiciare pentru fiecare făptuitor, învinuit/inculpat;
- soluția dispusă de procuror și data :
- rechizitoriu, încadrare juridică, pagubă reținută;
- neurmărirea penală și temeiul juridic;
  - măsuri în scop de prevenire (sesizări, măsuri de ocrotire);
  - corespondența (data expedierii/ intrării, cui s-a expedit, obiectul corespondenței).

Toate mențiunile de la atribuirea numărului unic până la soluționarea cauzei, sunt efectuate, pe baza rezoluției conducătorului unității de parchet, de către primul grefier iar în lipsa acestuia de grefierul desemnat în acest sens.

Pentru asigurarea evidenței unitare a activității de urmărire penală și a aplicării prevederilor art. 218 alin.1 și 2 din Codul de procedură penală, s-a dispus de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ***instituirea numărului unic.***

Numărul unic este numărul atribuit inițial de unitatea de parchet din registrul de evidență propriu, pentru înregistrarea fiecărei sesizări cu caracter penal.

Numărul unic se atribuie atât sesizărilor primite direct de unitățile de parchet cât și celor primite de organele de poliție din raza de competență și comunicate parchetului, conform prevederilor art. 218 alin1și 2 din Codul de Procedură Penală.

După ce au fost sesizate într-unul din modurile arătate în art.221 alin 1 din Codul de Procedură Penală, organele de poliție vor încunoștința de

îndată în scris, parchetele care le supraveghează activitatea, despre infracțiunile de care au luat cunoștință, anexând și actul de sesizare.

Unitățile de parchet vor înregistra și lua în supraveghere toate sesizările, atribuindu-le de îndată numărul, care va fi înscris pe actul de sesizare.

Numărul unic se va păstra atât în cazul restituirii dosarelor pentru completarea cercetărilor dispuse de procuror, cât și în situația restituirii dosarelor de către instanțele de judecată, pentru aceleași motive.

La soluționarea dosarului, se încheie poziția.

În cazul declinărilor de competență care se vor dispune exclusiv de către procuror, unitățile de parchet care primesc dosarul îi vor atribui un nou număr unic, din propriul registru de evidență.

În mod similar se va proceda în cazurile în care procurorul dispune preluarea unei cauze de către un organ de cercetare penală ierarhic superior, conform art. 217 alin 2 din Codul de Procedură Penală.

În aceste situații, noul număr unic se va înscrie în spațiul special rezervat, sub numărul unic inițial.

În situațiile în care se impune disjungerea cauzei potrivit art. 38 din Codul de Procedură Penală, această măsură se va dispune exclusiv de către procuror prin ordonanță, sau după caz prin rechizitoriu.

Dosarului disjuns i se va atribui un nou număr unic de către unitatea de parchet care a dispus măsura, iar acest număr va fi înscris în fișa tip de către organele de poliție la primirea dosarului.

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
Operator de date cu caracter personal nr.

Dosar nr. _____/P/ _____

Data:

CĂTRE,

Secția.....

Vă trimitem alăturat lucrarea dvs. nr.....
privind.....

..... care a fost
înregistrată la Parchetul de pe
lângă....., cu număr
unic de dosar penal , la data de .....

Urmează ca toate actele ce le veți efectua în cauză să
poarte acest număr unic de înregistrare, conform ordinului
comun al Parchetelor de pe lângă Înalta Curte de Casație și
Justiție și al Ministerului Administrației și Internelor,
nr.10/121/2004.

PRIM PROCUROR,

Red./dact. ....ex.

PRIMIREA, ÎNREGISTRAREA ȘI CIRCULAȚIA LUCRĂRILOR

Unităților teritoriale ale Ministerului Public le sunt adresate lucrări:

- **corespondență;**
- **sesizări penale, cereri și memorii depuse de cetățeni direct la parchet;**
- **plângeri și cereri trimise de către secțiile de poliție;**

Toate aceste lucrări se primesc de către primul-grefier, ori de grefierul-șef sau de alt grefier desemnat de conducătorul parchetului după care se prezintă spre examinare prim-procurorului sau procurorului general al parchetului care, repartizează lucrările procurorilor sau altor persoane din subordine, ori dispune trimiterea lor, atunci când este cazul, instituțiilor competente potrivit legii să le soluționeze.

Sortarea corespondenței și a lucrărilor și prezentarea acestora spre examinare conducătorului parchetului și repartizarea lucrărilor spre rezolvare se fac, de regulă, în ziua primirii corespondenței sau cel târziu a doua zi.

După examinarea și repartizarea corespondenței, coordonatorul parchetului restituie grefei lucrările în vederea înregistrării, predării ori expedierii acestora, potrivit rezoluției.

Plângerile și sesizările prin care se reclamă fapte cu caracter penal, precum și dosarele primite de la organele de cercetare penală, în care au fost sesizate direct acestea, se înregistrează în ordine cronologică **în „Registrul de evidență a activității de urmărire penală și de supraveghere a acesteia”.- (Registrul penal)**

Exemplu: dosar nr. 12/P/2005 (după nr. primit în ordine cronologică se trece indicativul P (Penal), iar apoi anul calendaristic în care are loc înregistrarea. La parchetele care au secții maritime și fluviale, pe

lucrările penale privind aceste secții se va menționa indicativul PMF (penal-maritim fluvial).

Cererile, reclamațiile, sesizările, plângerile și memoriile adresate parchetului se înregistrează cu număr impar în **Registrul de plângeri** (cartarea nr./VIII-1/anul calendaristic) Acestea se arhivează în ordine cronologică ca și dosarele penale.

Exemple de astfel de lucrări:memoriile fără un obiect bine definit, plângerile de tergiversare a cercetărilor, cererile de comunicare a soluțiilor dispuse, cererile de aprobare a înregistrărilor tardive a dosarelor.

*Înregistrarea lucrărilor se face în sistem **partidă**.*

Sistemul partidă presupune ca toate revenirile și lucrările intermediare, solicitările de primire de dosare dau referate și orice date în legătură cu lucrarea de bază să se înscrie în mod obligatoriu cu numărul de înregistrare inițial, astfel încât corespondența care se referă la lucrări anterioare să nu primească numere noi de înregistrare.

Pentru fiecare registru de bază se întocmește un opis alfabetic precum și o condică de predare a lucrărilor către procuror.

În activitatea parchetului se folosește un registru de bază și **Registrul general**. În acest registru, lucrările primesc numere pare, se face cartarea apoi se menționează anul în care se înregistrează lucrarea.

Ex: 30/I/2005

Cartările sunt diferite în funcție de tipul lucrării. Astfel, primesc nr. de cartare diferite:

- *solicitările de dosare;*
- *plângerile împotriva soluțiilor;* (care conform c art. 116 alin.1 din Regulamentul de ordine interioară a parchetelor se înregistrează în Registrul de evidență a cererilor, reclamațiilor, plângerilor și memoriilor adresate parchetului dându-se numere de înregistrare fără soț și cartarea II-2 conform nomenclatorului arhivistic.)
- *apelurile și recursurile;*
- *achitățile și restituirile;*
- *punerile sub interdicție;*
- *activitatea de documentare;*
- *activitatea de personal;*
- *lucrările privind arhiva veche.*

Și pentru registrul general se întocmește un opis alfabetic și o condică de predare a lucrărilor către procuror.

În activitatea parchetului se întâlnesc și lucrări care sunt **informații clasificate secret de stat sau de serviciu**. Primirea, evidența, întocmirea și toate celelalte operațiuni privind aceste lucrări se efectuează potrivit dispozițiilor, ordinelor procurorului general al parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind protecția de către Ministerul Public – a informațiilor clasificate și privind protecția secretului de stat și de serviciu. În acest sens există un registru special la care au acces anumite persoane (prim-procurorul, grefierul desemnat etc.).

După efectuarea operațiunilor de înregistrare, lucrările se expediază conform rezoluției conducătorului parchetului către organele de poliție sau alte persoane fizice sau juridice sau se predau celor cărora le-au fost repartizate, sub semnătură în condica de predare..

Lucrările, dosarele soluționate de către procurori sau de ceilalți salariați se predau prim-grefierului ori grefierului șef sau înlocuitorului acestuia, de asemenea, sub semnătură în condică.

Prim grefierul sau grefierul șef va face personal mențiunile corespunzătoare de scădere a lucrărilor și de închidere a pozițiilor în registre. Circulația lucrărilor între grefă și procurorii cărora li sau repartizat spre soluționare, va fi evidențiată de asemenea, în registrele în care sunt înscrise lucrările respective, cu menționarea datelor de predare-primire.

Pentru lucrările rezolvate, după efectuarea mențiunilor de scădere și de închidere, corespondența se expediază destinatarilor. Cu corespondența expedită se vor menționa *numele parchetului, numărul de înregistrare precum și numerele de înregistrare ale lucrărilor anexate*.

Prim-grefierul sau grefierul șef va urmări ca actele de procedură și celelalte categorii de corespondență expedită să poarte semnătura celor în drept, să fie șampilate și să fie însoțite de anexele la care se referă.

Toate comunicările, indiferent dacă se adresează unor persoane fizice sau unor persoane juridice, se fac prin scrisori recomandate și se predau părții cu borderou. În cazul comunicărilor care nu privesc soluțiile adoptate în cauzele de competența parchetelor, acestea se pot face prin scrisori simple care se predau, pe bază de semnătură, la oficiile poștale unde destinatarul are sediul, domiciliul sau reședința în aceeași localitate în care își are sediul parchetul, corespondența i se poate transmite și prin curier, sub luare de semnătură.

Înregistrarea corespondenței pentru fiecare an începe la data de 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie.

Registrele se numerotează, iar pe copertele acestora se înscriu: *denumirea registrului, anul, numărul inițial și ultimul număr de înregistrare*. La sfârșitul anului sau la închiderea unui volum se certifică de către prim-grefier sau grefierul-șef numărul înregistrărilor și numărul filelor folosite.

Nu se admit ștersături în registre și condici. Eventualele mențiuni eronate se barează printr-o linie trasată cu cerneală și se rescrie fie în cuprinsul aceleiași rubrici, fie în următorul rând liber din registru. Rectificarea va fi certificată pe marginea foii din registru sau din condică, prin semnătura conducătorului parchetului desemnat să controleze activitatea grefei.

Dosarele întocmite separat pentru fiecare lucrare se păstrează timp de un an la grefa parchetului, după care se depun la arhivă.

Aranjarea actelor se face de procurorul care rezolvă lucrarea, iar numerotarea și cusutul dosarelor, precum și parafarea acestora se face de primul grefier sau de grefierul-șef ori de alt grefier desemnat de conducătorul parchetului.

Activitatea de primire, înregistrare și circulație a lucrărilor este controlată trimestrial de adjunctul conducătorului parchetului sau de un alt procuror desemnat de conducătorul parchetului, care va întocmi o informare cu privire la neregulile constatate și va lua măsurile de înlăturare a acestora sau va propune organelor ierarhic superioare luarea măsurilor care se impun.

Trimestrial și ori de câte ori este cazul, procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel va organiza, prin procurorii inspectori, controlul funcționării serviciilor de grefă la parchetele din subordine și va analiza situația pozițiilor neînchise din registre și condici, precum și a eventualelor lucrări nesoluționate sau pierdute, luând, dacă este cazul, măsurile de tragere la răspundere a celor vinovați.

BIBLIOGRAFIE:

La întocmirea notelor de curs au fost avute în vedere următoarele lucrări de specialitate:

- Alexandru Pinteau „Începerea, efectuarea și terminarea urmăririi penale”;
- George Antoniu, Nicolae Volonciu „Practica judiciară penală”;
- M. Apetrei „Drept procesual penal”,1998;
- V. Dongoroz „Explicații teoretice ale codului de procedura penală roman”;
- Gh. Mateuț „Procedura penală, parte generală și parte specială”;
- Prof. univ. dr. I. Neagu „Tratat de procedură penală”;
- Prof. univ. dr. N. Volonciu „Tratat de procedură penală”,1996,
- Legea nr.304/2004.
- Codul de procedură penală al României *** Republicat
Text în vigoare începând cu data de 28 martie 2008
Textul Codului de procedură penală, republicat în Monitorul Oficial nr. 78 din 30 aprilie 1997, a fost actualizat prin produsul informatic legislativ LEX EXPERT în baza actelor normative modificatoare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, până la 25 martie 2008:
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 207/2000;
  - Legea nr. 296/2001, abrogată prin Legea nr. 302/2004;
  - Legea nr. 456/2001;
  - Legea nr. 704/2001, abrogată prin Legea nr. 302/2004;
  - Legea nr. 756/2001, abrogată prin Legea nr. 302/2004;
  - Legea nr. 169/2002;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2002*;
  - Legea nr. 281/2003;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2003;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2003;
  - Rectificarea publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 756 din 29 octombrie 2003;
  - Legea nr. 159/2004;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2004;
  - Legea nr. 302/2004;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 72/2004;
  - Legea nr. 480/2004;
  - Legea nr. 576/2004;
  - Legea nr. 160/2005;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 190/2005;
  - Legea nr. 356/2006;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2006;
  - Legea nr. 79/2007;
  - Decizia Curții Constituționale nr. 610/2007;
  - Decizia Curții Constituționale nr. 1058/2007;
  - Decizia Curții Constituționale nr. 1086/2007;
  - Decizia Curții Constituționale nr. 190/2008;
  - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 31/2008;
  - Legea nr. 57/2008.

De asemenea la baza lucrării au fost avute în vedere și următoarele suporturi de curs ale formatorilor Școlii Naționale de Grefieri, prilej cu care autorul le adresează mulțumiri pentru colaborare și materialele furnizate:

Urmărirea Penală - Suport de Curs 2008-2009

LAVINIA IONESCU- procuror de la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București - detașat S.N.G.;

Drept procesual penal Suport de Curs pentru grefierii debutanți din parchete ION CIAFALON – procuror șef Serviciul Teritorial Galați – Direcția de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;

ELENA BORȘ – prim grefier la Parchetul de pe lângă Tribunalul Militar Iași;

Drept procesual penal Note de Seminar pentru grefierii debutanți din parchete

CRINA ROȘAN – grefier la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 2 București;

Note de curs - Seminar Drept procesual penal, Amara 2008 Formatori:

CORNELIA PRISECARIU- Prim procuror adjunct la Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași;

LIVIU BECERU- Prim procuror adjunct la Parchetul de pe lângă Judecătoria Pașcani.

Expunere de motive ale proiectului legii privind codul de procedură penală - forma transmisă Parlamentului;

[Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal](#) publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510, din 24 iulie 2009.

Legea 135/2010 privind Codul de Procedură penală publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010

Material I.N.M.- judecător Mihail Udroi - Explicații preliminare ale Legii 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor în domeniul penal.